

WESTERN

L. Robinson

STRELE U SRCU BLEKHILA

BROJ 168 • 29000 DINARA

ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

168

1969

L. Robinson

STRELE U SRCU BLEKHILA

X-100

Odgovorni urednik/
MILORAD PREDOJEVIĆ

Urednici izdanja
PIROŠKA MATIĆ
JOVAN ČANADANOVIĆ

Recenzent
S. IVANOVIĆ

Izdaje i štampa NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR Izdavačka delatnost, Vojvo-
danskih brigada 7. Novi Sad, telefon (021)621-555 ● Žiro-račun
65700-603-6350 ● Direktor NIŠRO »Dnevnik«: **Dušan Tomić** ● Ruko-
vodilac OOUR Izdavačke delatnosti: **Ilija Vojnović** ● Glavni i odgovorni
urednik: **Todor Đurić** ● Grafički urednik: **Juliš Arvanitidis** ● Sekretar Re-
dakcije: **Zdenka Karabasil** ● Korektor: **Jovan Uglješin**

L. Robinson

STRELE U SRCU BLEKHILA

Mnoštvo ljudi vrzmalo se po južnim obroncima Blekhila, gde je grupa tragača za zlatom nekoliko meseci ranije otkrila zlatnu žilu.

Vest se brzo pročula, pa su ljudi, željni bogatstva, ili, u najgorem slučaju normalnog života, pohrlili prema Blekhilu ne samo iz Kolorada nego i iz drugih država Amerike.

Bilo je, među njima, i avanturista, i nekadašnjih bandita i kockara i trgovaca.

U podnožju Blekhila, Zmijski potok takođe je bio meta tragača za zlatom, jer je i u njemu bilo pronađeno zlatne prašine i sitnog zlatnog grumenja.

Alen Kifmen i Patrik Bejker su se krišom pogledali, jedva приметно klimnuli glavama i udaljili se od ostalih.

— Ako nanjuše nešto, gotovi smo — rekao je Bejker. — Moramo nestati u toku noći...

— Vrećice su u bisagama, na mom konju — odvrati Alen Kifmen. — Imam utisak da nas neko ipak posmatra i prati svaki naš korak.

— Čak i ako te utisak vara, ne bi trebalo nikome da verujemo. Ljude je zahvatila prava groznica i ne znaju šta rade. Spremni su na sve.

Alan Kifmen se zagleda u svog ortaka.

— Meni možeš da veruješ, a, mislim, i ja tebi. Obojica smo došli ovamo već bogati i sugurno ne grešim ako kažem da će ta naša avantura da se završi na obostrano zadovoljstvo. Sada je najvažnije da se živi iz-

vućemo oдавде, i to, razume se, sa zlatom koje smo pokupili...

— Da, bilo je teško, drugar — reče Bejker. — Proketo teško. Ali, isplatio se.

Zagledali su se u kamp kopača i tragača za zlatom. Spuštao se mrak i sada su se samo nazirale senke.

Kifmen pokaza na grupu ljudi koji su sedeli za logorskom vatrom.

Zatim reče:

— Vidiš, oni, moglo bi se reći, jedva da rade nešto. Sumnjivi su mi. Kad god ih vidim, uvek sede i pričaju ili se kartaju.

Bejker klimnu glavom, pa odgovori:

— I ja sam to primetio. Kao da čekaju nešto. Ni meni se ne sviđaju.

— Otkako smo odve, a to su dva meseca, ubijeno je bar dvadeset ljudi. To je ono što se zna. Ko zna koliko njih je još nastradalo, a svi smo mislili da su se usrećili, našavši ono što su tražili, i vratili se svojim kućama...

— Takvih se moramo paziti, prijatelju. Ako nam se dosad ništa loše nije dogodilo, bila bi šteta da nastradamo sada, kad smo zadovoljni onim što imamo i u trenutku kada se spremamo da pođemo kući.

— Zar ne misliš da bi bilo dobro da krenemo odmah? — upita Kifmen.

Bejker odmahnu glavom.

— Moramo sačekati da se smrkne. Bićemo manje upadljivi ako krenemo kada se u kampu sve umiri.

— Onda da večeramo? — upita Kifmen i ne sačekavši odgovor, počeo da zameće vatru.

Potom je izvadio iz bisaga tiganj i slaninu, a bisage je uneo u šator.

— Hoćeš li da krenemo odmah posle večere? — pitao je svog ortaka.

— Mislim da bi trebalo da odspavamo koji sat. Dug put je pred nama...

Ubrzo se sasvim smrklo; ipak, u kampu je bilo vidno, jer su gorele vatre.

Bilo je živo još koji sat, a onda se sve umirilo. U međuvremenu, Kifmen i Bejker su ušli u šator i legli. Oružje su, za svaki slučaj, držali nadohvat ruku.

*

U kampu su sve vatre već bile ugašene. Noć nije bila naročito jasna, ali se ipak video odsjaj nekoliko pušaka i revolvera.

Grupa ljudi se kretala poput senke, u tišini. Tu i tamo bi neko šapatom izgovorio nekoliko reči.

Stiv Riš zastade i podiže ruku, na šta se zaustaviše dvojica njegovih prijatelja.

On pogleda prema velikom žbunju izvan kampa; tamo je stajao čovek, ali se videla samo njegova cigareta.

— Sve ide po planu, momci — reče Stiv Riš šapatom. — Henri čeka, sa konjima.

Pošli su dalje, ali samo nekoliko jardi, a onda se svaki od njih trojice uputio u drugom pravcu.

Istovremeno, Patrik Bejker se probudio. Pogledao je u svog ortaka, koji je čvrsto spavao.

Onda je Bejker postao svestan da ga je probudila galama koja je dopirala spolja. Učinilo mu se da čuje psovke i stenjanje.

Lagano se podigao i provirio iz šatora. Video je dvojicu ljudi kako se rvu i udaraju jedan drugog. Znao

je da je to zbog zlata, jer takve scene bile su uobičajena svakodnevna pojava u kampu.

Još neki su napustili šatore.

Bejkeru sve to postade veoma sumnjivo.

Ne budeći Kifmena, on uze bisage sa vrećicama u kojima je bilo zlato, i napusti šator.

Kratko vreme je stajao pred šatorom i gledao uokolo. Učinilo mu se da će biti najsigurnije da skloni bisage na neko skrovito mesto, sa kog će ih uzeti kada zajedno sa Kifmenom bude odlazio iz tog kraja.

Najmirnije i najmračnije bilo je desno od njihovog šatora, prema potoku, a na tom delu bilo je i najviše stena i žbunova.

Išao je polagano, stalno se osvrćući.

Sa zadovoljstvom je zaključio da ga niko ne prati i ubrzo se našao na mestu gde je, usred velikog žbuna, bio procep između dve stene zaklonjene gustim rastinjem.

On ostavi bisage na tom mestu.

Kad je izašao na čistinu, stajao je desetak minuta i osluškivao.

Sve je bilo mirno.

Kad se uverio da ga niko nije mogao videti, krenuo je natreg, prema šatoru, mrmljajući:

— Samo ti mirno spavaj, Alane, od sutra, kada budemo daleko od ovog mesta, imaćemo sve što smo želeli da imamo i o čemu smo samo maštali...

Hodao je oprezno i lagano. Kad se približio šatoru, primetio je da se ona dvojica još tuku. Čule su se njihove kletve i prigušeni krici.

Uprkos toj galami, on začu i tiho šuštanje trave, nedaleko od svog i Kifmenovog šatora.

Odmah se bacio iza jednog žbuna i izvadio revolver.

Najpre ništa nije video, a potom su se iz mraka prema horizontu izdigle tri prilike koje su se uputile prema šatoru u kom je sada Kifmen bio sam.

Nije bilo sumnje u to da su se noćni posetioči namerili baš na njihov šator.

Znao je da ga oni nisu videli i da misle da je i on u šatoru, a da je tamo i zlato koje su skupili on i njegov kompanjon Alen Kifmen.

Zaustavivši dah, on počeo grozničavo da razmišlja o tome šta da uradi.

Uto ugleda i četvrtog bandita.

Stajao je u blizini šatora, sa revolverom u ruci, čuvajući stražu onoj trojici.

Kad je Bejker video da su trojica prišli šatoru i da u rukama drže ogromne noževe, čije se sečivo presijavalo u tami, znao je da su banditi odlučili da u tišini ubiju i njega i Kifmena.

Zamahnuili su noževima.

Onda Bejker nije više mogao da izdrži i uzviknuo je što je glasnije mogao, jer je hteo da upozori Alana. Međutim, bilo je kasno.

Video je kako sva trojica zamahuju noževima, a čuo je i stenjanje iz šatora.

Ubili su Kifmena, u to nije bilo sumnje.

Onaj četvrti bandit, koji je čuvao stražu, reagovao je na njegov uzvik i ispalio hitac u njegovom pravcu.

Bejkera kao da je grom pogodio, odmah se srušio na zemlju. Dobio je metak u desno rame. Ali, odlučio je da se ne preda banditima, da se bori protiv njih dok u njemu ima i trunke snage.

Pokušao je da se podigne; bandit-stražar je pojurio prema šatoru. Sada su sva četvorica bili unutra i tražili zlato.

— Bejker ga je odneo sa sobom, proklet bio! — čuo se glas jednog od bandita. Tak tada je Bejker shvatio da je to ona grupa ljudi koji ništa nisu radili samo su posmatrali šta drugi kopači rade i gde se kreću.

I Alan Kifmen i on bili su u pravu kada su rekli da se takvih »kopača« treba paziti.

Probudeni hicem i galamom, mnogi kopači su izašli iz svojih šatora.

Četvorica bandita su uspjeli da se na vreme izvuku iz šatora, u kom su ostavili ubijenog Kifmena. U mraku, pomešali su se sa ostalim kopačima i izigravali da su iznenađeni zbog onoga što se dogodilo.

— Pa to je strašno! Ubili su Kifmena, ljudi! — vikao je kopač koji je prvi ušao u šator.

Jedan po jedan, četvorica bandita su iskoristili opštu zbrku i izdvojili se od ostalih, ubrzo napustivši logor i krenuvši prema mestu na kom je, po ranijem dogovoru, trebalo da se nađu ako nešto ne bude onako kako su isplanirali.

U međuvremenu, Bejker je uspeo da se podigne. Rana mu je krvarela, ali je on ipak smogao snage da pođe dalje. Sada mu je na umu bila samo jedna misao: da stigne do mesta na kom je sakrio bisage sa zlatom.

Njegov prijatelj i kompanjon Alan Kifmen već je platio životom. On neće, ako bude uspeo da uzme zlato i udalji se sa tog mesta.

Odlučio je da učini sve da to zlato nezasluženo ne bi dospelo u ruke bandita koji su ubili Alana.

U mraku, bauljao je prema mestu na kom je sakrio bisage. Nekoliko puta je padao, ali bi mu pomisao na mrtvog prijatelja ponovo dala snage da se podigne i ide dalje.

Kad je stigao do onog žbuna, ponovo je pao na kolena.

Ispružio je ruku i dohvatio bisage.

Iako je do pre desetak minuta mislio da je to premalo zlata za onoliki trud i muku, kroz koje su prošli Alan i on, sada mu se učinilo da su bisage sa zlatom vrlo teške. A to je bila posledica njegove slabosti usled naglog gubitka velike količine krvi.

Znao je gde su mogli biti banditi, pa je krenuo u suprotnom smeru; iza sebe čuo je glasove razgnevnjenih kopača koji su otkrili da je Kifmen upravo ubijen.

Možda su mislili da je to njegovo delo, da je ubio kompanjona samo zato da ne bi s njim morao da podeli zlato koje su zajedno iskopali.

U poslednje vreme, u tom kraju bilo je nekoliko sličnih slučajeva.

Ipak, Bejker je pomišljao i na to da bi trebalo da nađe utočište kod drugih kopača, u njihovim šatorima. Ali, trenutno su svi bili od njega daleko, a mogao je usput da sretne i bandite.

Zato je nastavio da ide, vukući za sobom bisage, prema izlazu iz udoline u kojoj je bio smešten kamp.

Nikome nije smeo da veruje.

Znao je da za sobom ostavlja tragove krvi i da bi ga mogli pronaći, ako ne požuri i smisli nešto da zametne svoje tragove.

Stigao je do mesta na kom su banditi bili ostavili svoje konje.

Drhtavim nogama, prišao je jednom od osedlanih konja i nekako uspeo da ga uzjaše.

Poterao ga je prema potoku.

Izvesno olakšanje osetio je tek kada se našao s druge strane potoka.

I sada je čuo glasove kopača koji su s bakljama u rukama krenuli da traže ubice.

*

Stiv Riš je besno procedio kroz zube:

— Moramo ga naći! Tražite ga! Ne može biti daleko. Mark, tvoj metak ga je pogodio, zar ne?

— I te kako! Ne verujem da će stići daleko. Video sam kad se trgao i pao, a i kada se podigao i krenuo dalje. Nisam mogao ništa, jer su kopači već bili izašli iz svojih šatora. Sigurno je negde u blizini.

Svi su pretraživali teren.

Iako noć nije bila sasvim jasna, jedan od bandita otkrio je tragove krvi.

— Tu je negde! — uzviknuo je Stiv. — Mark, zaista si ga dobro potkačio! Vidite koliko krvi je ostavio za sobom!

Pratili su tragove sve do mesta gde su bili ostavili konje.

— Frede, idiote, nije trebalo da ostaviš konje bez nadzora. Nedostaje nam jedan. On ga je uzeo! — ljutitim glasom je govorio Stiv Riš.

— Ne brini — odvratio je Fred — ni na konju neće stići daleko, onako teško ranjen. . .

— Tražićemo ga dok ga ne nađemo — ponovo se javio bandit Stiv Riš.

Uzjahali su, njih petorica četiri konja, i krenuli u potragu za Patrikom Bejkerom, tačnije, u potregu za zlatom koje su sakupili on i njegov kompanjon Alan Kifmen.

Ali, nisu mogli dugo da traže, jer se u međuvremenu naoblačilo i nije se videlo ništa.

A i da je bilo vidno, na tlu je bilo mnoštvo tragova kopita, točkova i stopala. Bilo je tako reći nemoguće pronaći i pratiti trag samo jednog konja.

Voda bande je shvatio da privremeno mora obustaviti potragu.

— Ljudi, nastavićemo ujutro — rekao je ostaloj četvorici. — Taj tip nam neće umaći. Iz doline postoje samo dva izlaza, a on je koristio jedan, međutim, ne znamo koji i ne znamo kuda je dalje mogao da krene. Kad se razdani, dobro ćemo pregledati teren. Ima mnogo skrovitih mesta u brdima, ali nam to neće zadavati brige. Uveravam vas da ćemo ga naći.

*

Patrik Bejker nije znao ni koliko dugo je jahao, ni kuda ga je nosio konj kog je uzeo od bandita.

Zapravo, ničega nije bio svestan.

Samo s vremena na vreme mogao je da razmišlja jasno, a i tada mu je u glavi bila samo jedna misao: sačuvati zlato i onemogućiti bandite da ga se dočepaju.

Osećao je da je pri kraju svojih snaga i da neće izdržati dugo. Izgubio je mnogo krvi, a ni rana mu nije bila obrađena.

Unapred se pomirio sa pomišlju da će umreti, ali je ulagao mnogo napora i snage da se održi u sedlu bar dok ne sretne nekog kome bi mogao dati zlato, ili dok ne stigne do neke kuće ili naselja.

Već je počelo da se smrkava, i to je Bejker registrovao krajičkom svesti. Znači, jahao je celu noć i ceo dan.

A onda je konj pošao nekom uskom stazom koja je vodila iz male udoline u brda.

Bejker otvori oči.

Negde gore, video se krov skromne kolibe.

Tu sigurno živi neko, pomislio je, a onda opet klonuo. Došao je sebi kad se konj spotakao i izbacio ga iz sedla, tako da je Patrik Bejker tupo tresnuo o tle.

Nekako je uspeo da se uzvere uz strmu stazu, vukući za sobom bisage sa zlatom, koje sve vreme nije ispuštao iz ruku, čak i kad je bio u nesvesti.

Stigavši na kraj staze, ugledao je, kao u magli, kolibu, a ispred nje dečaka od dvanaest-trinaest godina. Bio je toliko ošamućen da nije primetio da je taj dečak zapravo mali Indijanac.

Dečak ga je uplašeno gledao.

Setio se očevih reči da nikada ne sme verovati belom čoveku i da ga se mora paziti.

Bejker ga je gledao zamagljenim očima.

— Hodi... — uspeo je da izgovori — hodi i pomoz mi da se... podignem...

Dečak je stajao kao ukopan. Nije znao šta da radi, da li da pride tom belcu i da li da poveruje da mu stvarno nije dobro.

Video je da je ranjen, da mu rana krvari, ali se opet setio očevih reči da nikada ne sme verovati jednom belcu.

Takođe su mu u ušima odzvanjale reči koje je često čuo u indijanskom logoru, kada se pominjala njegova majka Beli Cvet, belkinja koja je

srećno živela među Indijancima, a koju su na kraju ubili sami belci. Pošto je nasledio njene oči, dali su mu ime Zeleno Oko.

Biće bolje da sačekam oca, pomislio je i nikako nije hteo da napravi nijedan korak prema nezvanom gostu, koji je i dalje pokušavao da dopuže do njega.

Bejker je gurnuo pred sebe bisage sa zlatom i tihim glasom izgovorio:

— Evo, uzmi... skloni...

— Šta je to? — upitao je dečak na engleskom.

— Zlato...

— Ne treba mi — odgovori. — Moj otac kaže da zlato donosi nesreću. Mi ga nikad nismo imali, niti smo išli da ga tražimo.

— Ali... skloni ga... brzo... — isprekidano je govorio Bejker.

Odjednom, Zeleno Oko zaboravi sve što su mu govorili protiv belaca i pritrča nevoljniku.

Snagom neobičnom za tako mladog momka, još uvek dečачke grade, tanušnog, uhvatio je ranjenika ispod pazuha i dovukao ga do kolibe.

Primetio je da čovek nije pri sebi, pa je doneo bokal sa vodom i polio ga preko lica.

Znao je da čovek umire i da mu ne može pomoći.

I, zaista, već u sledećem trenutku, Bejkerovim telom prođe trzaj i on se sasvim umiri, dok su mu oči nepomično zurile u nebo.

Zeleno Oko utrča u kuću. Disao je ubrzano, osećajući da je u opasnosti, a pomisao na mrtvog čoveka, koji leži pred kolibom, samo ga je još više plašila.

Iznanada, on začu topot kopita.

Trže se i pride prozoru.

Ubrzo se vrata naglo otvoriše.

— Sine! — uzbuđenim glasom je izgovorio Sokolovo Krilo, otac Zele-nog Oka.

Pritrčao mu je i zagrlio ga. Dečakovo telo još se treslo od uzbuđenja. Sada mu je laknulo, jer je znao da pored njegovog jakog oca ništa loše ne može da mu se dogodi.

Onda je Sokolovo Krilo ostavio dečaka i brzo napustio kolibu.

Dečak je pošao za njim.

Drhtavim glasom ispričao je ocu šta se dogodilo od trenutka kad je naišao stranac.

U međuvremenu, mrak se bio sasvim spustio.

Kad je dečak sasvim izvukao bisage koje su bile ostale pored staze obrasle šibljem, njegov otac ga blago odgurnu u stranu, otvori bisage, izvadi iz njih jednu kesu i odveza kožni kaiš.

— Je li to stvarno zlato, oče? — upitao je Zeleno Oko, zureći u sjajno grumenje.

— Da, sine. To je zlato.

— Vredi li mnogo?

— Veoma mnogo. Pravo bogatstvo.

— Misliš li da je taj čovek nastradao zato što ga je imao? — i dalje je dečak bio radoznao.

— Sigurno, sine. U njega je pucao neko ko je hteo da se domogne tog zlata... Taj čovek bi verovatno izdržao put do svoje kuće i ovako ranjen, samo da nije bio iscrpljen teškim radom u rudniku... Da je znao da će ovako završiti, otišao bi svojoj kući i bez ovog zlata. Ali, šta je tu je, mi mu više ne možemo pomoći. Niko ne može da mu pomogne. Jedino što možemo učiniti za njega je da ga sahranimo, kako ga lešinari ne bi rastrgli. A i vuci mogu naići noćas...

Dečak je iz kolibe doneo dva ašova, i njih dvojica su se odmah dali na posao.

Već posle dvadesetak minuta, telo nesrećnog Patrika Bejkera bilo je ispod zemlje.

— Hoćemo li uzeti ovo zlato, tata?

— upitao je Zeleno Oko, setivši se onoga što je često čuo: da zlato donosi nesreću.

— Nećemo, sine.

— Zar ljudi pomoću zlata ne zidaju velike kuće i kupuju velika imanja, zar ne putuju po svetu kad dobiju novac od zlata i...

— Da, sine, sve to je tačno, ali... mi živimo slobodni, ne gušimo se u onim zatvorenim kućerinama, ne izlažemo se raznim opasnostima i zadovoljni smo onim što imamo. Nas iz plemena Arapaho uvek su učili da ćemo biti najsrećniji ako uzmemo samo ono što nam je neophodno za život. Ništa više. I ti si Arapaho, moraš da misliš kao tvoji saplemenici i preci. Šta bismo ti i ja radili kad bismo uzeli to zlato? Misliš da bismo bili srećni u nekom gradu, daleko od naših brda? Ne, Zeleno Oko. Nikada ne bismo bili srećni kad bismo živeli kao belci i kao oni koji imaju puno novca. Da li mi veruješ, sine?

— Potpuno, tata.

Sokolovo Krilo uze bisage i baci ih daleko, u gustiš iza kolibe.

Potom uđe unutra.

Zeleno Oko je ušao za ocem.

Gledao ga je kako sprema ono malo stvari što su imali u kolibi.

— Idemo odavde? — upitao je kratko.

— Da, idemo. Znam, nismo dugo boravili na ovom lepom mestu, ali mi, traperi, nalazimo dom svuda u divljini. Živom od divljine. Naći ćemo neko lepo mesto na kom ćemo se skrasiti izvesno vreme.

— Bežimo zbog ovog zlata?

— Da, na neki način. Bio sam prošao pored kampa kopača i tragača za zlatom, i tamo vlada opšta panika zbog ovog zlata. Siguran sam da neće proći mnogo vremena dok će se ovde pojaviti neko ko traga za tim zlatom, odnosno za čovekom koji ga je odneo.

U međuvremenu, bili su pokupili sve svoje stvari. Sokolovo Krilo je zastao na vratima.

Setio se vremena koje je u ovoj kolibi, dok je još bila nova, provodio sa Belim Cvetom.

A onda, kada su je belci silovali i ubili, on se sa Zelenim Okom, kom je tada bilo jedva godinu dana, odselio u kamp svojih sunarodnika, da bi, kad je Zeleno Oko malo pood-

rastao, krenuo sa njim u okolna brda.

Pre izvesnog vremena, odlučio je da njih dvojica ponovo žive u kolibi u kojoj se Zeleno Oko rodio. Ali, o tome nikada nisu razgovarali.

Sada je došao trenutak da ponovo napusti to mesto.

Sokolovo Krilo je uzdahnuo i poslednji put pogledao u kolibu, nadajući se da će se jednoga dana opet vratiti i živeti u njoj.

*

Fred je prvi primetio usku strmu stazu.

— Ona nekud vodi, ljudi! — uzviknuo je.

Svi su zastali.

Voda bande Stiv Riš sjaha i počeo da pretražuje teren, pokušavajući da pronađe neki trag.

— Ovuda je prošao konj, i to nedavno — rekao je ostalima.

Ponovo je uzjahao konja, a onda su sva petorica pošli uz stazu.

Ubrzo su primetili kolibu.

U blizini je pasao njihov konj, na kom je do tog mesta dojahao ranjeni Bejker.

Mark, koji je bio u sedlu zajedno za Henrijem, odmah skoči i uhvati svog konja.

U međuvremenu, i ostala četvorica bandita nadoše se dole, na zemlju.

Izvadivši revolvere, oprezno su počeli da se približavaju kolibi.

— Možda je tip umro, ništa se ne čuje... — komentarisao je Stiv Riš.

— Zato je zlato sigurno još kod njega — nasmejao se Fred ironično. Za Bejkerov život, očigledno, niko od njih nije mario.

Fred prvi stiže do vrata.

Snažno ih gurnu nogom, i vrata se otvoriše. Koliba se sastojala od samo jedne prostorije i svi su odmah videli da u njoj nema nikog.

— Ljudi, on je ili vaskrsnuo ili ga je neko odneo odavde! — uzviknuo je Henri.

— Proklet bio! — kleo je Stiv. — Ko je da je, proklet bio, jer je odneo i zlato!

Toliko su se razljutili da su začas uništili sve što je u kolibi i na njoj moglo da se uništi.

Prvi je napolje izašao Henri. Zadihan od divljanja, brisao je znoj sa lica i gledao uprazno.

Njegov pogled iznenada otkri svežu humku nedaleko od kolibe.

Lagano je stigao do groba.

Čučnuvši, rukama je počeo da odgrće zemlju kojom je bilo prekriveno Bejkerovo telo.

Kad se pojavio deo pokojnikove odeće, uzviknuo je, dozivajući ostale bandite:

— Evo ga! Evo ga, dodite!

Ubrzo se pored njega nadoše i ostala četvorica bandita, predvođeni Stivom Rišom.

— Jesi li siguran da je on? — upita voda strogim glasom.

— A ko bi drugi mogao biti? On je bio teško ranjen, konj na kom je dojahao takođe je tu...

— Otkopajte i pogledajte ko je! — naredio je Stiv Riš.

Pohlepni i zaslepljeni željom da poseduju to zlato, banditi su prionuli da golim rukama raskopaju grob i uvere se da se u njemu nalazi Patrik Bejker.

Kad su otkrili i Bejkerovo lice, pogledali su se značajno.

Svima njima misli su grozničavo radile. Svaki od njih je razmišljao na svoj način, ali je zato svima njima bila zajednička surovost i želja za zlatom koje je bilo iskopano tuđim rukama i tuđim znojem.

Onda je Henri prekinuo tišinu:

— Nisu nam izgubljene sve šanse, ljudi. Ovaj čovek sahranjen je pre kratkog vremena, konj je još ovde... Neko je sahranio ovog kopača, neko ko je stanovao u ovoj kolibi. Taj isti je morao pobeći s tog mesta, zajedno sa zlatom...

— U pravu si — reče Stiv. — Moramo dobro da pretražimo okolinu i sledimo tragove. Onaj koji je pobe-

gao sa zlatom sigurno nije odmakao daleko. Sudeći po unutrašnjosti kolibe, u njoj je stanovao neki traper. Naći ćemo ga!

Odmah su pojahali konje i krenuli da traže tragove. Nije im trebalo mnogo vremena, pronašli su ih.

Ipak, nisu hteli da prenagle i odu iz tog kraja a da ga detaljno ne pretraže, pretpostavljajući da je neko možda sakrio zlato, u strahu da ne bude uhvaćen sa njim.

Tragali su satima, ali zlato nisu našli.

Onda su odlučili da dalje slede trag jednog konja, koji su bili otkrili.

U međuvremenu, Sokolovo Krilo i Zeleno Oko zamakli su duboko u planine.

Čak su se i odmarali izvesno vreme, a pred zoru su nastavili da jašu.

— Idemo li kod naših, oče? — upitao je Zeleno Oko.

— Da. Kad prođemo i ovu šumu, i kad nađemo na stada bivola, znaj da smo na zemlji Arapaho Indijanaca. To su naši, sine.

Sokolovo Krilo povuče uzdu.

— Primećuješ li nešto, Zeleno Oko? — upitao je.

— Sviće...

Sokolovo Krilo pomirisa vazduh.

— Još nešto?

— Ne...

— Zar ne osećaš da će uskoro oluja?

Zeleno Oko duboko udahnu jutarnji vazduh.

— Da, uskoro će oluja — potvrdi.

Jahali su još nekoliko milja, kad je Sokolovo krilo rekao:

— Trebalo je već da svane, ali nije, od tamnih oblaka. Kiša tek što nije pala.

Opet je zaustavio konja.

Gledao je okolo, tražeći pogodno sklonište.

A onda ga je otkrio, na obali bezimene pritoke reke Arkanzas.

Mesto je bilo natkriljeno stenom, tako da ni jača vodena masa nije mogla da dopre do njega.

— Ko zna kakva će biti oluja — rekao je Sokolovo Krilo. — Mene su

odmalena učili da čovek na vreme treba da se pobrine gde će se skloniti u slučaju nevremena. Kad ono počne, kasno je tražiti ga.

Sjahali su sa konja, a Sokolovo Krilo je odmah u šumi skupio suvog granja i napravio vatru.

Granje se savijalo od jakog vetra, a vrhovi borova u visokoj planini povijali su se u pravcu u kom je vetar duvao. Tu i tamo se i polomila koja grana.

Sokolovo Krilo je sve što je imao kod sebe stavio pod stenu, u blizinu vatre. Imao je i veliku pušku henrijevku, i jednu vinčesterku.

Gledajući oružje, upitao se da li je možda pogrešio što dotad nije naučio sina da puca iz pušaka. Stalno je mislio da je prerano za to, da ima vremena.

Gledao je i u dečaka, koji je ćutke čučao pored vatre. Još je bio dete i činilo mu se da ne bi ni imao snage da podigne i koristi jednu od tih pušaka.

— Plašiš li se oluje? — upitao je dečak oca.

Ovaj se zagleda u njega, pa odgovori:

— Ne plašim se, sine. Više se plašim ljudi. Oni mogu biti opasniji za nas od bilo kakvog nevremena.

Uto su počele da padaju prve kapi kiše. Nije prošlo ni nekoliko minuta, a ona je već pljuštala.

Dečak se priljubio uz oca, a ovaj prebaci preko njegovih ramena veliko, toplo krzno.

Sokolovom Krilu je bilo pravo što je pala kiša, jer će ona izbrisati njihove tragove.

Međutim, nije znao da su banditi već blizu. I njih je nevreme nagnalo da potraže zaklon među stenama.

Odjednom, dečak reče:

— Jako bih voleo da sam sada u našem indijanskom logoru, tata. Arapaho Indijanci su dobri i sećam se kako smo uvek lepo živeli kod njih.

— Ti si polutan, sine, ali ne samo da je tvoja majka odrasla među In-

dijancima i osećala se kao Indijanka, nego si i ti oduvek pripadao Arapahosima. Ti si, Zeleno Oko, Arapaho i nije čudo što te srce vuče među njih. Znaj da ćeš tamo uvek biti lepo primljen.

Dečak je pogledao u svog oca. Ovaj mu nije ništa rekao, ali su obojica pomislili, na isto: ako se Sokolovom Krilu dogodi nešto, Zeleno Oko treba da ode među njegove saplemenike, da tamo živi.

— Da, uvek ćemo živeti kod njih, tata... Lepše je nego kada smo nas dvojica sami.

Da li se to Zeleno Oko plaši, pitao se njegov otac. Do sada, dečak nikada nije pominjao njihovu samoću, izgledalo je da je zadovoljan i srećan uz oca.

Sada je verovatno osećao nesigurnost i strah i zato čeznuo za plemenom i indijanskim logorom, gde je nekada živio sa svojim ocem.

Nastavili su da razgovaraju o prošlosti, zatim o budućnosti i svemu onome što čini život. Obojica su izbegavali da pričaju o surovom trenutku, mada su bili svesni da su progonjeni.

Nisu, međutim, ni pretpostavljali da su banditi u blizini, sa druge strane brda.

Iako se u međuvremenu bilo koliko-toliko razdanilo, Sokolovom Krilu se nije mnogo žurilo da napusti sigurno sklonište.

Cekao je da kiša stane.

U jednom trenutku, učinilo mu se da čuje prigušeni topot.

Odmah je zagasio vatru.

Oslušnuo je.

— Šta je, tata? — uplašenim glasom je upitao Zeleno Oko.

— Jahači — odgovori Sokolovo Krilo.

— Šta će jahači ovde?

— Ne znam. Ovo ne sluti na dobro. U ovom kraju jahači zaista nemaju šta da traže... Čuješ, to su belci, konji su im potkovani...

Da bi umirio dečaka, Sokolovo Krilo je uzeo u ruke vinčesterku.

Znao je da ima malo municije i da mu ona neće pomoći ako ih napadnu dobro naoružani banditi. Ipak, želeo je da se Zeleno Oko oseća sigurniji.

Ubrzo je iz skloništa ugledao jahače. Izbrojao ih je petoricu. U izmaglici, nije mogao da im razazna lica.

Ljudi su nešto tražili u maloj udolini nedaleko od reke.

Iako su bili prilično daleko, a kiša je pravila šum kapajući sa grana, Sokolovo Krilo je bio oprezan, pa je rukama pritisnuo nozdrve konju, kako se ne bi slučajno čulo njegovo njištanje, ukoliko bi se uznemirio zbog prisustva drugih konja.

— Šta rade ti ljudi, tata?

— Traže nešto, verovatno tragove...

— Naše, zar ne?

— Možda...

— Ali, neće ih naći, jer smo mi ovamo stigli pre nevremena i pre kiše...

Sokolovo Krilo je znao da jahači njega traže, ali je nastojao da to skriva pred sinom, iako je i ovaj slutio istinu.

— Šta ćemo sada? — upitao je dečak.

— Sačekaćemo da se udalje, a potom odjahati odavde... odgovorio je Sokolovo Krilo.

— Ali onda će lako naći naše tragove, jer sada je zemlja mokra i otisak kopita videće se jasno — logički je razmišljao Zeleno Oko.

Sokolovo Krilo je bio ponosan što njegov sin tako zaključuje. Bilo mu je stalo do toga da Zeleno Oko jednoga dana postane jak i hrabar, kao pravi Arapaho, kakav je i on, Sokolovo Krilo i većina njegovih saplemenika.

— Tačno je to što si rekao, sine, ali ne možemo daveka ostati ovde. Mislim da smemo krenuti kad oni budu u dolini. Sigurno se odatle neće vraćati.

Obojica su učitali.

Sada je Sokolovo Krilo skupljenih očiju posmatrao petoricu jahača.

Tek što se bio ponadao da će se oni uputiti prema dolini i tako se udaljiti od njih dvojice, ugledao ih je kako se raspoređuju.

Dvojica su krenuli ravno prema skrovištu u kom se nalazio Sokolovo Krilo sa sinom.

Konji su se teško probijali kroz raskvašeni teren, stalno su proklizavali i ponovo se uspravljali na noge, ali ipak su napredovali.

U jednom trenutku, srce Sokolovog Krila počeo snažno da udara.

On se nije plašio smrti.

Sa smrću se suočavao dotad bezbroj puta i nikada nije iz straha od smrti promenio neku svoju odluku ili nameru.

Plašio se samo za život svog sina.

Kad bi Zeleno Oko dospeo u njihove ruke i kad bi se njemu nešto dogodilo, ni njemu, Sokolovom Krilu, ne bi više bilo do života.

Sokolovo Krilo nije doduše poznavao te ljude, ali je po njihovom držanju i surovom izrazu lica tačno mogao znati na šta su sve spremni.

Ipak, nije hteo da upozorava dečaka niti da mu išta govori o svom strahu.

U dubini duše se nadao da će sve ipak da se završi dobro.

Njegovo držanje i ponašanje ipak nisu mogli da zavaraju Zeleno Oko.

Primitio je da mu je otac veoma uzbuđen, ali i uzdržan, zbog njega.

Dečak je ćutke izvadio iza pojasa svoj lovački nož i držao ga u ruci, spremnog da ga upotrebi.

Topot kopita čuo se sve jasnije, jahači su im prilazili sve bliže.

U trenutku kada je trebalo da konji savladaju strminu, onaj prvi se okliznuo i skotrljao dole.

Čula se psovka.

— Slušaj, Henri, ovamo ni divokozu ne može da se popne. Idemo dalje. On je sigurno već odavno u dolini, u nekoj od okolnih dolina...

Sokolovom Krilu je laknulo kada su se dvojica jahača udaljili.

Odahnuo je s olakšanjem i okrenuo se prema Zelenom Oku.

U njegovoj ruci je tek tada ugledao ne baš mali lovački nož.

Ništa nije rekao.

Gledao je kako se banditi udaljavaju. Znao je da opasnost nije definitivno prošla, ali mu je ipak bilo lakše što nije morao da se suoči sa okorelim tipovima kakvi su bili ovi što su ga tražili.

Kada su se jahači izgubili iz vidokruga Sokolovog Krila, on pozva sina da pođu.

Obojica su napustili skrovište, a Sokolovo Krilo je okrenuo konja u suprotnom pravcu.

Posle nekog vremena, ponovo su se našli u jednoj dolini, i kiša je ponovo padala.

Oblaci su se razili a sunce izašlo tek u kasno pre podne.

Obojica su bili umorni, pa je Sokolovo Krilo odlučio da se odmori. Pronašao je skrovito mesto među stenama, i tamo su obojica sjahali.

On je uzeo barut i ostali provijant, i počeo da pravi municiju. Znao je da posle možda neće imati vremena za to, a protivnici mogu naići svakog trenutka.

Dečak se bio popeo na jednu stenu i gledao okolo, po dolini.

I ovoga puta je Sokolovo Krilo imao na umu podučavanje svog sina, jer je rekao:

— Zemlja je još mokra i konji još ne dižu oblake prašine, pa se tako iz daleka ne može zaključiti da li neko ide...

Ipak, dečak je i dalje pažljivo posmatrao i njegovom oštrom oku ništa nije moglo da promakne.

Njegov otac je žurio da napravi što više municije, jer je znao da i njegov život i život njegovog sina zavise od toga da li će na vreme moći da se odbrane oružjem.

Okolo je vladala tišina, ali to Sokolovom Krilu nije ulivalo lažnu nadu.

Bar on je bio iskusan u pogledu života u divljini i znao je da mir i te

kako može da bude varljiv. A osećao je da opasnost nije prošla.

Ti ljudi bili su previše opasni i opuštanju nije bilo mesta.

U jednom trenutku Sokolovo Krilo upitao je sina:

— Vidiš li nešto?

— Ništa, oče. Sve je mirno, nikoga nema, čak se ništa i ne pomiče...

— Znači, sve je u redu?

— Da. Hoćemo li krenuti?

— Nećemo odmah. Moram da napravim još malo municije za naše puške.

Sokolovo Krilo je ćutke radio još oko jedan sat, a onda je pokupio stvari i dao znak Zelenom Oku da mogu da krenu.

Sunce je već počelo da zalazi; iznad brda sijala je velika, užarena lopta...

*

Kroz šumarak je odjeknuo zveket metala; banditi su napunili puške i uperili ih u pravcu doline.

Skupljenih obrva, svi su gledali u jahača koji se pojavio u dolini.

— Ja mislim da je to on! — rekao je jedan od njih.

Oni su videli samo jednog jahača, zapravo videli su Sokolovo Krilo, a nisu, iz te daljine, mogli videti da ispred njega sedi dečak.

Sokolovo Krilo nije ni slutio da mu je u tom trenutku pretila smrtna opasnost i da mu je pet pušaka upereno u leđa.

Odstojanje je još bilo preveliko, ali ipak ne toliko da strelci ne bi mogli tačno nanišani.

Dečak je gledao napred. Mrak se još nije bio spustio, a šume, brda i ravni izgledali su i lepo i zastrašujuće u isto vreme, i pitomo i tajanstveno.

A onda je Zeleno Oko iznenada začuo pucnje, a istovremeno je osetio težinu tela svog oca, koji je sedeo iza njega. Znao je da je to zbog metka koji ga je pogodio.

— Oče! — uzviknuo je instinktivno.

Sada su hici zujali oko njih i zabijali se u zemlju u neposrednoj blizini konjskih nogu.

Sokolovo Krilo se još više nagnuo napred, oslanjajući se na sina.

— Uzmi uzde — prostenjao je. — I poteraj konja što brže možeš!

Dečak zgrabi uzde i povuče ih snažno. Za njima su i dalje leteli meci.

— Tata! Javi se, jesi li živ? — uspaničeno je upitao dečak posle izvesnog vremena.

— Jesam, sine, živ sam, ali ranjen... Nije ništa strašno, ne brini. Samo se ti pazi da te ne pogode. Samo teraj konja, ja se držim čvrsto...

Konj je galopirao kroz dolinu.

Iako je Sokolovo Krilo rekao da nije ništa strašno, Zeleno Oko je po njegovom glasu zaključio da se on oseća prilično slabo.

Progonitelji su napustili šumarak i sada su i oni jahali kroz dolinu.

Zeleno Oko nije hteo da se okreće i gleda na kojoj razdaljini su banditi. Mogli bi ga primetiti, a otac mu je rekao da se pazi da i njega ne pogode.

— Tata, je li ti dobro? — vikao je dečak da bi ga otac čuo, jer je galama oko njih bila zaglušujuća.

Sokolovo Krilo stisnu zube.

— Nisam teško ranjen, samo se pravim, kako bi oni mislili da će lako sa mnom — prostenjao je. — Samo tebe ne smeju da primete...

Da je neko drugi bio na mestu Sokolovog Krila, već bi ispao iz sedla. Ali, on, onako krupan i snažan, uprkos teškom ranjavanju smogao je snage da se održi na konju. Pomisao na sina i njegovu bezbednost davala mu je volje i snage da izdrži.

Čvrsto je držao dečaka oko struka, istovremeno štiteći njega, da ne ispadne iz sedla.

— Sine, moramo im umaći dok se sasvim ne smrkne... — ponovio je nekoliko puta.

Banditi su bili svesni činjenice da gube vreme što pokušavaju da po-

gode begunce sa te razdaljine. Ipak, nisu odustajali.

Bili su opsednuti mišlju da će se dokopati velike količine zlata i ništa drugo im nije bilo važno.

I oni su znali da su im šanse veće dok je vidno, da će im, kad se smrkne, biti mnogo teže da vide čoveka koji beži od njih.

Psovali su i krivili jedan drugog što ispaljuju toliko hitaca a, nikako ne uspeavaju da izbace iz sedla čoveka koga slede.

Ali, iz iskustva su znali da gađanje s te razdaljine, i još u galopu, nemože biti naročito uspešno.

Ipak, gonila ih je nada da se ta razdaljina smanjuje i da će uspeti da izrešetaju čoveka koji kod sebe, kako su oni verovali, ima zlato.

Isto tako, položaj u kom je Sokolovo Krilo tako reći viso iz sedla po njihovom mišljenju značio je da su snage begunca pri kraju i da će se stropoštat i sa konja i ako ga više nijedan metak ne pogodi.

Verovali su da je dovoljno da ga slede, a ostalo će se srediti samo od sebe.

Dečak ipak nije izdržao da se ne okrene.

Nije to bilo zato što je hteo da vidi kako daleko su banditi nego je želeo da pogleda ocu u lice, da vidi kako ono izgleda.

— Ne okreći se, Zeleno Oko — opomenuo ga je otac. — Gledaj napred, jer ako zapnemo ili zastanemo, gotovi smo. Uhvatiće nas...

Zeleno Oko nije rekao ništa, samo je okrenuo glavu i nastavio da tera konja u galop.

Velike stene i gusto žbunje bilo je sve bliže...

Kad su njih dvojica zamakli među stene, pucnjava iz doline je prestala.

Ipak, banditi su i dalje jurili za Sokolovim Krilom. Sokolovo Krilo se zgrčio od bola. Rana je krvarila i on je nekoliko puta bio na ivici nesvesti.

Stisnuo je zube i nastojao da savlada jake bolove, jer se plašio da se

Zeleno Oko ne bi snašao sam, ako bi se on onesvestio.

Pitao se koliko će još izdržati. Znao je da je izgubio mnogo krvi i da ga ni jaka volja i želja da zaštiti nekog sina neće održati u sedlu još dugo.

Dečak je povukao uzdu i poterao konja strminom, prema severoistoku. Konj je već bio zadihan i njegov galop postajao je sve sporiji.

Sokolovo Krilo je otvorio oči i pogledao u nebo. Ono se crvenelo od sunca, koje se sada videlo samo kao polulopta, iznad šiljastih vrhova okolnih brda.

Zeleno Oko je priterao konja do kamenitog korita planinske reke.

Njegov otac morao je još jače da ga stegne oko struka, kako ne bi pao, jer je konj teško savladivao strminu prema rečnom koritu.

Kad je konj zagazio u vodu, Zeleno Oko ga je zaustavio. Nije znao u kom pravcu da ga potera.

Onda mu je otac rekao:

— Poteraj ga uzvodno, ali polako, da se voda ne bi zamutila... — Pošto je te reči izgovorio šapatom, na kraju je dodao: — Jesi li čuo?

— Čuo sam, tata...

Dečak je poterao konja uzvodno.

Celom dužinom obale štrčale su stene, a Sokolovo Krilo je znao da one pružaju dobar zaklon, i da ih dalje, gore, imao još više i da su još jače natkriljene nad obalom.

A računao je i s tim da će banditi, kad vide bistru vodu uzvodno, sigurno krenuti u suprotnom pravcu, jer je poznato da se voda uzvodno jače zamuti kad se ide kroz nju.

Iako se topot banditskih konja sve glasnije čuo, Zeleno Oko je jahao sporo.

Kad je bilo jasno da su banditi većoma blizu, Sokolovo Krilo je rekao:

— Zaustavi konja...

Stajalo ga je dosta napora da izgovori reči. Disao je sve teže i morao je jako da se napreže da ne bi klonuo i zatvorio oči.

Znao je da mora ostati pri sebi, inače je Zeleno Oko izgubljen.

O sebi više nije ni razmišljao.
Banditi su se zaustavili u njihovoj neposrednoj blizini.

Oni ih nisu videli i, na sreću, konj je bio sasvim miran.

Čulo se samo dahtanje banditskih konja i zveckanje metala.

A onda je šef bande Stiv Riš rekao ljutitim glasom:

— Taj nitkov je mnogo žilaviji nego što sam to pretpostavljao. Ali, neće dugo. Ne može. Pitanje je trenutka kad će pasti s konja.

— Sigurno ćemo ga naći u vodi. Možda je već pao, samo ga nismo primetili.

Onda su krenuli.

Nije prošlo ni nekoliko minuta, a banditi su se već udaljavali sa mesta gde su bili skriveni Sokolovo Krilo i Zeleno Oko.

— Sada možeš ponovo da kreneš... — tiho je izgovorio Sokolovo Krilo.

Zeleno Oko je poterao konja brže. Postajalo je sve manje vidno, a osim stena, na delu obale na kom su sada jahali, osim stena bilo je više drveća i žbunja.

Dečak je bio pravi Arapaho Indijanac; iako je bio uzbuđen i uplašen, oprezno je osmatrao sve oko sebe i ništa nije moglo da mu promakne.

Tako je primetio i jednu pećinu ispod natkriljene stene.

To je rekao oču.

— Sta misliš — upitao je potom — da li bi bilo pametno da se izvesno vreme zadržimo u ovoj pećini? Možda, dok opasnost ne prođe?

Sokolovo Krilo je morao samome sebi priznati da njegov sin ima dara za ovakav način života. Života u divljini, gde je čovek bez prestanka izložen opasnosti.

— Da, ujaši u pećinu — odgovorio mu je.

Dečak je zaustavio konja i osmotrio teren. Između dela obale gde su jahali i pećine bilo je nekoliko jardi odstojanja.

Odlučio je da sjaše i da najpre pogleda kolika je pećina, da li u njoj ima dovoljno mesta za njih dvojicu i konja.

Uvirio je unutra i zadovoljan krenuo natrag, prema konju.

Onda je video kako njegov otac uz veliki napor pokušava da sjaše.

Dok mu je prišao, Sokolovo Krilo je već bio na zemlji.

Zeleno Oko uze uzdu i povede konja u pećinu. Kad ga je smestio, vratio se po oca.

Unutra, u pećini, Sokolovo Krilo je rekao:

— Vрати se napolje i na naše tragove nabacaj zemlje i peska. . . Potom dobro pregledaj okolno žbunje, i ako vidiš neku slomljenu granu ili opalo lišće, skloni to. . . Treba sve tragove ukloniti. . .

Bilo mu je sve teže da govori, ali je morao dečaku da da uputstva kako bi bili bezbedniji od bandita.

Zeleno Oko je izašao.

Sada je njegov otac skinuo sa konja bisage. Učinile su mu se veoma teškim; iz njih je izvadio krzno, jer je u pećini bilo hladno.

Rana ga je užasno bolela; on nije mogao da je vidi, ali je mogao da zamisli kako ona izgleda.

Opipao ju je.

Zaključio je da metak mora da se izvadi, nače će se rana zagaditi i stajati ga života.

Uto se dečak vratio.

Čučnuo je pored oca, koji je ležao dole, na tlu pećine.

— Boli li te mnogo? — upitao je drhtavim glasom.

Sokolovo Krilo ništa nije odgovorio.

U međuvremenu, iznad reke se pojavio mesec. Njegova bleđa svetlost dopirala je, kroz granje, u pećinu.

Zeleno Oko je pogledao očevu ranu.

Brzo je rekao:

— Tata, odmah moramo da ode-mo k našim prijateljima Kajovima.

Oni će ti pomoći. Tvoja rana nimalo nije bezazlena.

Sokolovo Krilo je pogledao u dečakove sjajne oči, pa mu odgovorio:
— Nemamo toliko vremena, sine. Stigli bismo prekasno za pomoć. . .

Zeleno Oko je već slutio šta će mu otac reći, pa je promućao:

— Tata. . . ja to ne mogu. . .

— Moraš, Zeleno Oko. Uzmi svoj lovački nož i. . .

— Ne mogu!

— Ti si Arapaho Indijanac i tako se i moraš ponašati. Iako još nisi odrastao, nisi više ni dete. Život stavlja pred tebe teške zadatke i ti moraš da ih obaviš. Ili, možda ćeš mirno gledati da ti otac umre? Kažem ti, nemamo drugog izbora. Znam da ti nije lako, ali, još jednom ti kažem da ti to možeš.

U dečakovim očima pojaviše se suze. Naravno da nije želeo da mu otac umre.

Ali, isto tako je bio uveren da mu on ne bi mogao lovačkim nožem kopati po živoj rani.

Sokolovo Krilo je znao na kojim mukama je Zeleno Oko. Odlučio je da mu olakša, pa je rekao:

— Hajde, potpali vatru. Znaš zašto, zar ne?

Dečak ga je nemo gledao.

— Na vatri ćeš malo držati sečivo tvog lovačkog noža, da bi se sa nje ga otklonile razne bakterije. . . Potom ćeš nož postaviti ukoso i njime u rani potražiti metak. Kad ga osetiš, neće ti biti teško da ga izvađiš. . . Posle toga, ispeći ćeš mi ranu, da bi iz nje otklonio sve ono što može dovesti do gnojenja. . .

Dečakove oči su se zaokruglile od straha.

— Učinićeš sve kako sam ti rekao — nastavio je Sokolovo Krilo s naporom — čak i ako se budem derao. Neka te to ne pokoleba. A nastojaću da ne pustim glasa od sebe dok me budeš operisao. . .

Zelenom oku je bilo veoma teško u duši, ali, slušajući oca, shvatio je koliko taj čovek ima poverenja u

njega i koliko je veliko njegovo puzdanje da će sve to uspeti.

— Da, tata, sve ću uraditi onako kako si mi upravo rekao. . . — odvratio je dečak.

Podigao se i krenuo napolje.

Upravo je počeo da skuplja suvo granje za vatru, kad je čuo topot koji se približavao.

Odmah je uleteo u pećinu.

Sokolovo Krilo, koji je čekao da ga sin »operiše«, nije izdržao; dečaku se učinilo da nije pri sebi.

Počeo je da ga drmusa.

— Tata! Tata, probudi se!

Sokolovo Krilo je ležao na tlu, zatvorenih očiju. Ni po čemu se nije videlo da je čuo šta mu je sin rekao.

— Tata, nailaze jahači! — rekao je dečak.

Sokolovo Krilo najzad otvori oči i mutnim pogledom odmeri dečaka. Potom malo izdiže glavu i pokuša da osmotri teren van pećine.

Ni dečak ni on još nisu videli jahače.

— Budi samo miran. . . — šapnuo je.

Napregao se da bi čuo topot. Samo je uzdahnio.

— Izgleda da su se razdvojili — rekao je. — Sudeći po topotu, ova-
mo dolaze dvojica. — Dodaj mi pušku iz skabarda. . .

Zeleno Oko priskoči konju i iz korica izvadi očevu pušku.

Dade je Sokolovom Krilu.

Ovaj najpre ostavi pušku na zemlju, zatim se teškom mukom ispravi i nasloni se na zid pećine.

— Daj mi je u ruke — zatraži on, a dečak mu odmah dade pušku.

Sokolovo Krilo nanišani prema otvoru pećine, odakle je očekivao bandite.

Sada su konji gacali po reci, a čulo se i tiho škripanje sedla.

Zeleno Oko je stisnutih zuba i razrogačenih očiju stajao pored oca.

Ovo mu je bilo prvi put da je u tako opasnoj situaciji zajedno sa ocem. Do tada je samo slušao slične priče.

Za njega je Sokolovo Krilo bi otičenje hrabrosti i svemoći i uvek je mislio da je njegov otac sposoban da se izvuče iz svake neprijatne situacije.

Nije ni sada drugačije mislio o njemu.

To što su se, po njegovoj proceni, obojica nalazili u tako reći bezizlaznoj situaciji, pripisao je činjenici da mu je otac ranjen i da stoga ne može da se ponaša onako kako bi se ponašao da je zdrav.

A to je uglavnom i bilo tačno.

Jak, krupan, istreniranih mišića i brzih refleksa, Sokolovo Krilo je, bar do tog trenutka, iz svih opasnih situacija izlazio kao pobednik.

Čak i ako to nije bilo zahvaljujući njegovoj fizičkoj snazi, njegova lukavost, inteligencija i ne manje poznavanje života, najčešće su značili spas i za njega i za one koji su bili sa njim.

Zeleno Oko je gledao u njega, onako oslabljenog, iscrpljenog i očajnog. Bilo ga je žao, ali nije znao kako da mu pomogne.

Sokolovo Krilo je pretpostavljao o čemu dečak razmišlja, ali nije hteo da diskutuje na tu temu. Jednostavno je rekao:

— Ne brini, sve će biti u redu. Oni će proći i neće nas приметiti.

Pogledavši u oca, dečak je zaključio da on ne misli onako kao što govori. Puška u njegovoj ruci svedočila je o tome; bio ju je stisnuo koliko je mogao, da je ne ispusti, i bio je spreman da puca.

A onda su obojica ugledali jahače.

Jahali su polagano, držeći u rukama oružje, spremni da ga upotrebe.

Gledali su na sve strane i oprezno se držali u sedlima, kao da su očekivali da će svakoga trenutka ugledati čoveka za kim tragaju.

A nije bilo sumnje da bi pucali čim ga vide, i da bi ga ubili a da ga prethodno ništa ne pitaju. Jedino što im je bilo važno, bilo je zlato.

Koliko god da nije verovao u ono što je rekao malopre, Sokolovo Krilo se i sam iznenadio kada je video da su se banditi udaljili a da nisu, kroz otvor pećine, primetili da u njoj ima nekog.

Nije ništa rekao, samo je odložio pušku na zemlju pored sebe, i sklopio oči.

Zeleno Oko ga je pogledao; učinilo mu se da mu je otac u groznici.

— Tata, da li ti je dobro? — upitao ga je brižnim glasom.

Sokolovo Krilo odgovori ne otvarajući oči. Glas mu je bio slab i hrpav.

— Malo belih ljudi ima koji su dobri. Većina nisu. Čuvaj ih se. Oni su u ovu zemlju došli da je uzmu, a da nas Indijance ili oteraju ili ubiju. Sva ova zemlja i ove planine natopljene su krvlju Indijanaca. Oni sve hoće za sebe. Hoće i zlato koje postoji u planinama i rekama, a koje nas Indijance nikada nije zanimalo. Mi smo se odavno uverili da ono donosi nesreću.

Zeleno Oko pogleda napolje.

Nije video nikog.

Bio je zabrinut za oca i znao je da čekanje za njega može da znači smrt.

Rana je krvarila, sve više se zagađivala, i ako uskoro ne bude izgorena, njegov otac sigurno neće se izvući živ.

Sokolovo Krilo otvori oči.

— Šta nameravaš da uradiš? — upitao je.

— Da založim vatru...

— Nemoj još. Sačekaj, oni moraju da se vrate i pridruže ostalima.

Najednom Zeleno Oko upita:

— Kaži mi zašto nas proganjaju, tata, kad nismo uradili ništa loše.

Sokolovo Krilo je slušao drhtavi glas svoga sina. Ni sam nije znao zašto, ali sada je mislio na njegovu majku. I ona je morala da umre. Nju su ubili. Belci. Oni će biti moji neprijatelji sve dok živim, pomislio je.

A sin ga je nešto pitao. Sokolovo Krilo je već zaboravio šta.

— Šta si hteo da znaš, Zeleno Oko?

— Zašto nas ovi belci traže i zašto hoće da nas ubiju.

— Zar ne pogađaš?

Ranjeniku pred oči iskrснуše koliba, ubijeni stranac, bisage pune zlata.

— Oni misle da mi nosimo sa sobom zlato... Oni su ubili i čoveka koji je došao pred kolibu...

Teško je govorio i teško mislio.

Učinilo mu se da čuje topot i pljuskanje vode, pa se napregao da se uveri da li je to tačno.

I Zeleno Oko je čuo topot.

Pogledao je u oca i video kako je ovaj opet uzeo pušku.

Opasnost od smrti ponovo je bila veoma blizu.

Jahači su ubrzo prošli pored pećine, ali Zeleno Oko i njegov otac nisu mogli da odahnu jer su se banditi zaustavili čim su prošli pored njih.

Vladala je grobna tišina.

Sokolovo Krilo je bio siguran da su banditi u poslednjem trenutku otkrili pećinu i da će on sada morati da se bori za život svoga sina.

Očekivao je da iz njihovog razgovora zaključi zašto su se zaustavili, ali dvojica bandita nisu izgovorili nijednu reč.

Samo su gledali okolo.

A onda su se udaljili.

Zeleno Oko je bio blizu da zaplače od olakšanja, ali se nekako savladao i to nije učinio.

— Mogu li sada da napravim vatru? — upitao je.

— Možeš. I, sve uradi onako kako sam ti rekao — odgovorio je Sokolovo Krilo.

*

Koliko god da nije verovao da će tako nešto moći da učini, Zeleno Oko je, uz sve ono što treba da se uradi, izvadio metak iz rane svog oca.

Iscrpljeni, i od napora i od uzbuđenja, a Sokolovo Krilo i od ranjavanja, obojica u zaspali.

Probudili su se pred svitanje.

Zeleno Oko je izveo konja iz pećine i stajao pred njom, kao da čuva stražu.

Ubrzo je i Sokolovo Krilo izašao na obalu.

Sve je bilo mirno.

Dečak je hteo da pomogne ocu da se popne u sedlo, ali ovaj to nije dozvolio.

Smogao je snage da sam uzjaše.

Zeleno Oko je vodio konja uz obalu. Išli su već satima, a da nisu progovorili. Dečak je znao da je njegov jaki otac sada slab i da mu je naporno i da sedi a kamoli da govori.

Zato nije postavljao pitanja.

Kada pored reke nije više bilo stena koje su ih štatile od nepoželjnih pogleda, Zeleno Oko je skrenuo na teren pun drveća i manjih i većih grupa stena.

Teren je bio strm i konj ga je teško savladivao.

U jednom trenutku, Zeleno Oko začu tup udarac o tle.

On se okrenuo i ugleda svog oca, gde leži na zemlji. Pritrčao mu je.

— Zeleno Oko, ja ne mogu da izdržim više. Pao sam, vidiš i sam. Izgubio sam mnogo krvi... Ne mogu da se držim u sedlu. Moram malo da se odmorim... Ako... ako mi se nešto dogodi... idi... kod... naših... a jako se pazi belih ljudi...

Zeleno Oko je povukao oca prema ravnicima i tamo ga namestio, prostreivši krzno ispod njega.

Ne znajući šta da radi i kuda da ode, Zeleno Oko je samo sa strpljenjem posmatrao oca kako spava. Nije smeo da ga ostavi samog u toj divljini, i ode da traži pomoć.

I sam umoran, Zeleno Oko je ubrzo zaspao.

Probudilo ga je zavijanje kojota.

Upitao se koliko je spavao, kad mu se odgovor nametnuo sam: već se spuštao mrak.

Pogledao je oca.

Ovaj je ravnomerno disao i ležao mirno.

Pažnju mu je privukao konj, jer je nemirno njištao. Zeleno Oko skoči i zaveza ga za drvo. Kad bi im konj otišao, obojica bi, znao je, bili izgubljeni.

Onda je shvatio šta je uznemirilo konja.

U polumraku, i sam je ugledao sablasne senke gladnih kojota.

Nikada ih se nije plašio, jer ih nikada i nije video iz takve blizine.

Mahao je rukama, ali životinje, gladne i uporne, nisu se udaljavale.

Nanjušile su živo meso i sada ih niko nije mogao osujetiti i odvratiti od namere da se bace na ljude i životinju.

Zeleno Oko priskoči opet konju i skide pušku, a onda se vrati do oca, i čučnu pored njega.

Nikada nije pucao iz puške i nije ni znao kako da je koristi.

Ali, osećao se sigurniji kada je bar drži u ruci. A znao je da će morati da je upotrebi, jer su kojoti kružili oko njih obilazujući se.

Kružili su u sve manjim krugovima, verovatno instinktivno osetivši dečakov strah.

Kada su se bili približili toliko da je dečaku bilo jasno da će ih napasti i rastrgnuti, pripucao je.

Jedva je poverovao svojim očima kad je video kojota-predvodnika kako pada, pogođen.

Ostali kojoti su počeli da se povlače.

Na zvuk eksplozije iz velike puške, Sokolovo Krilo se trže.

— Šta je bilo? — upita.

— Kojoti. Hoće da nas pojedu — kratko odgovori Zeleno Oko. Nastojao je da govori čvrstim glasom, ali ipak nije mogao da spreči njegovo podrhtavanje.

— Ne boj se, neće nam ništa... — pokušao je Sokolovo Krilo da umiri dečaka.

A onda je opet klonuo i utonuo u san. Na usnama mu je lebdeo osme. Bio je zadovoljan što se Zeleno

Oko snašao i ne pitajući ga za savet i što je prvi put u životu koristio pušku ne promašivši cilj.

Kojoti su se bili sasvim povukli i više se nisu ni čuli, ni videli.

Zeleno Oko tog trenutka postade svestan opasnosti zbog ispaljenog hica.

Ako su banditi negde u okolini, sigurno su ga čuli i to bi moglo da im bude upozorenje ili znak gde se begunac nalazi.

S velikom puškom u ruci, dečak otrča dalje, pokušavajući da vidi nešto, jer je mrak već bio sasvim ovlađao.

Sve je bilo mirno, video je samo drveće koje se njiše na večernjem povetarcu.

Vratio se.

Nije smeo da zaspi. Sedeo je i pažljivo osmatrao, pazeći da ga san ne savlada.

Čas bi sedeo, čas bi ustajao i prošetao okolo, stalno pažljivo osmatrajući.

Tako je prošla i noć.

Kad je počelo da sviće, Zeleno Oko je još jednom otišao u obilazak. Odabrao je jednu uzvišicu i sa nje pogledao sve dok mu je pogled dopirao.

Nije video ništa sumnjivo.

Pomalo mu je ipak ulivalo straha to što je u izmaglici sve delovalo nekako sablasno i tuđe. Ali, uveravao je sebe da nema čega da se plaši.

*

Zeleno Oko se bio zagledao u konja, koji je do pre jednog minuta sasvim mirno stajao pod obližnjim drvećem.

Sada je, međutim, raširio nozdrve i kao da je nešto njušio.

Da li je to značilo da je životinja instinktom osetila nešto što Zeleno Oko nije primetio osmatranjem ili registrovao svojim čulima?

Dečak je odmah zgrabio pušku.

Gledao je okolo.

Ništa nije video, ali je lišće šušta-
lo, kao i trava. Možda je to bilo od
povetarca, pomislio je, ali isto tako
se moglo dogoditi da se neki kojot
vratio ili, čak, da su banditi otkrili
njega i Sokolovo Krilo.

Dečak je odjednom osetio da ga
neko posmatra. Nastojao je da ube-
di sebe u suprotno, ali nikako nije
mogao da se oslobodi neprijatnog
osećanja.

— I, bio je u pravu.

Jedna prilika se nečujno šunjala
iza stene, probijajući se kroz šibljje,
idući prema njima dvojici.

Dečak je ubrzano disao.

Lako je dodirnuo Sokolovo Krilo,
želevći da ga probudi.

Ali, njegov otac je duboko spavao.

Dečak je još čvršće stegao pušku.

Sada je jasno čuo krckanje suvog
granja u blizini i bio je siguran da
ima nekog.

Znao je da to nije kojot, jer bi konj
reagovao na prisustvo druge životi-
nje. Bio je sasvim miran, osim što je
njušenjem vazduha pokazivao da
oseća da u blizini ima nekog.

Odjednom je Zeleno Oko vrisnuo.

U izmaglici, ugledao je nečiju pri-
liku, kako se kreće kroz šibljje.

— Tata! Probudi se! — uzviknuo
je.

Prilika se zaustavila.

Sada je Zeleno Oko zurio u dva
tamna oka koja su ga posmatrala.

Njegov pogled skliznuo je niže;
prilika je bila obnažena, tamnopus-
ta.

Zeleno Oko je imao u ruci pušku,
ali nije mu ni palo na pamet da je
upotrebi.

A onda je prilika krenula prema
njemu.

Bio je to Indijanac, sa lukom i
strelom u rukama. Način na koji je
bio okićen perima i boje na njego-
vom licu ukazivale su na činjenicu
da je ratnik.

Zeleno Oko je zadivljeno posmat-
rao njegove jake mišiće.

Sećao se Indijanaca koje je ranije
viđao, pa i ratnika iz plemena Ara-

paho, ali ovaj prizor je za njega bio
nešto posebno.

Hodajući gipko, Indijanac mu pri-
de.

Zeleno Oko je naprosto bio uko-
čen. Bio je u iščekivanju, a sav se
osećao kao paralisan, ne osećajući
više čak ni strah.

Njegov otac je još uvek spavao.

Stigavši pred dečaka, Indijanac
kleče na jedno koleno, desnu ruku
stavi na srce, a levu podiže.

To je, koliko je Zeleno Oko bio
upućen, bio znak da indijanski rat-
nik dolazi sa prijateljskim namera-
ma. To ga je malo umirilo.

Indijanac zatim dotače dečakov
obraz, pa kosu. Pomno ga je za to
vreme posmatrao.

Zeleno oko se nije usuđivao ni da
diše a kamoli da se pomeri.

Zagledao se u koščato široko lice
pred sobom i u sjajna, široka rame-
na mladog Indijanca.

A onda se Indijančevo lice raz-
vedri, a na usnama mu se pojavi os-
meh.

Uspravio se i pogledao okolo.

Potom se sagnuo i opipao čelo So-
kolovog Krila. Odmahivao je gla-
vom i davao rukom neke znake koje
Zeleno Oko nije mogao da razume.

Zeleno Oko je najzad uspeo da
progovori:

— Moj otac i ja smo iz plemena
Arapaho...

Indijanac se opet nasmeja, pa re-
če:

— Brzi Konj ne biti glup, on to od-
mah videti. On videti sve. Mladi
Arapaho tražiti pomoć za oca...

— Moj otac se zove Sokolovo Kri-
lo, a ja sam Zeleno Oko — predsta-
vio je dečak sebe i svog oca. — Mi
smo prijatelji i sa Kajovama, i sa
Arapahosima, i sa Čejenima... Ni
sa kim nismo u zavadi...

Mladi Indijanac se zagleda u de-
čaka.

— Brzi Konj čuti o Sokolovom
Krilu. On jeste prijatelj Kajova. Brzi
Konj je Kajova Indijanac. Brzi Konj
hteti pomoći tvom ocu.

U tom trenutku se Sokolovo Krilo probudi.

Ugledavši Indijanca, on pokuša da se uspravi, ali ovaj ga blago do- tače po grudima i reče:

— Polako. Sokolovo Krilo ne na- prezati. Brzi Konj ga odnese u indi- janski logor.

Brzi Konj lako podiže krupnog ra- njenika i postavi ga u sedlo.

Glavom pokaza Zelenom Oku da uzjaše.

Onda je uzeo vodicu i poveo ko- nja sa dvojicom jahača kroz kame- niti predeo.

Dečak je čutao i divio se snazi i is- držljivosti Brzog Konja.

Do indijanskog logora jahali su dobra četiri sata a da za to vreme Brzi Konj nijednom nije stao da se odmori, niti uspori korak.

Bio je pravi sin divljine, izdržljiv i žilav, koji ne zna za umor i strah.

*

Sokolovo Krilo došao je k sebi kad su već bili stigli u blizinu indijan- skog logora.

Zeleno Oko je u tim trenucima dremao.

Ranjenik je otvorio oči i ugledao bezbroj indijanskih šatora.

Kao kroz maglu, setio se mladog Indijanca koji ga je podigao na ko- nja.

Nije znao kom plemenu pripada, ali je sada po šatorima i po njih- ovom rasporedu video da je, verovat- no, pripadnik Kajova, jer je ovo bio njihov logor.

Na momente, Sokolovo Krilo je gubio svest, ali je pokušavao da se održi u sedlu znajući da mora iz- držati samo još malo.

Ipak, izgubio je svest pre nego što je njega i njegovog sina mladi Kajo- va uveo u indijanski logor.

Kad je ponovo došao k sebi, video je da se nalazi u jednom vlgvamu.

Osećao se slabo, ali ipak bolje ne- go pre dolaska u indijanski logor.

Laknulo mu je kad je video da po- red njega leži Zeleno Oko.

Izvirio je iz šatora.

U logoru su gorele vatre, žene su poslovale oko vlgvama i na prostori- ma između njih, psi su išli tamo- amo i kevtali, a odrasli Indijanci se- deli su u grupama, pušili i razgova- rali.

Zeleno Oko mu pride bliže.

I on se zagleda u prizor koji im je bio u vidokrugu kroz otvoreni pro- rez na vlgvamu.

— Mislim da su prijateljski raspo- loženi prema nama, tata — rekao je.

— Kajove i Arapahosi već po ne- kom starom pravilu nisu u dobrim odnosima. Međutim, jedinstveni su, kao i ostala indijanska plemena, ka- da su u pitanju belci, mada mislim da bi svi naši narodi i sa belcima mogli lepo da se slažu, samo kada bi to belci hteli. Kad ne bi bili po- hlepni i sve želeli da prigrabe se- bi. . . Što se tiče ovih Kajova, mislim da nam neće učiniti ništa nažao ako budemo mi poštovali njihova pravi- la.

— Brzi Konj — reče dečak — mis- lim, mladić koji nas je doveo ovamo, rekao je da je čuo o tebi. Tek kada sam mu rekao kako se zoveš, odlu- čio je da nam pomogne. Znači li to nešto?

Sokolovo Krilo potvrdno klimnu glavom.

— Da, Zeleno Oko. Iako su naša plemena u međusobnom neprija- teljstvu, ja sam sa Kajovima dobar, kao i sa ostalim plemenima koja ži- ve u ovim prostranstvima. Uvek sam sa svakim bio pošten.

— Da li se sada osećaš bolje? — pitao je Zeleno Oko, primetivši da njegov otac sada govori mnogo lak- še nego do dolaska u indijanski lo- gor.

— Ne trese me više groznica. A to je dobar znak. Uskoro ću biti onaj stari — nasmejavao se još uvek umor- ni i iscrpljeni Sokolovo Krilo.

— Ne možeš zamisliti koliko se radujem zbog toga. Jako sam se up- lašio za tebe. . . Srećan sam što nas je pronašao Brzi Konj.

— A i ti si se pokazao kao pravi Arapaho — hvalio je Sokolovo Krilo svoga sina. — Nisam verovao da ćeš se ponašati kao odrasli Indijanac. Nego... ti si sigurno gladan. Idi kod onih žena, što pripremaju hranu kraj vatre, pa zatraži nešto za jelo.

Dečak je oklevao trenutak, a onda napustio šator i uputio se prema najbližoj vatri.

Jedna stara Indijanka pripremala je hranu, i on zatraži od nje da mu da tanjir kaše.

Indijanka je očigledno znala da dečak nije sam, pa mu je napunila kašom dva glinena tanjira i dala mu ih u ruke.

— Zeleno Oko ti je zahvalan, dobra skvo — rekao je dečak i vratio se u šator.

Pružio je ocu jedan tanjir.

Ovaj je znao kakvog ukusa je kaša koju kuvaju stare žene iz plemena Kajova, jer je već imao prilike da je jede.

Nije mu bila ukusna, ali sada je osećao glad i morao je da je utoli, a znao je da drugog izbora ionako nema. Kajove su ugostili njega i njegovog sina i nije red da pokaže da mu se nešto ne sviđa.

Dok su jeli, Sokolovo Krilo reče:

— Ponosim se tobom, Zeleno Oko. Još samo nekoliko godina, i ti ćeš biti pravi muškarac, pravi Arapaho. Imaš dobru moć zapažanja, brzo shvataš, odvažan si. Sada sam uveren da ne treba da brinem o tvojoj budućnosti, da ćeš i bez mene moći dobro da se snađeš.

Zeleno Oko prestade da žvaće.

Onda podiže glavu i sjajnih očiju pogleda u Sokolovo Krilo.

Tiho izgovori:

— Ja bih želeo da uvek živimo zajedno, tata. Da ja nikada ne budem bez tebe.

— To bi bilo lepo, Zeleno Oko, ali se obojica moramo pomiriti s tim da će doći dan kada ćeš ipak morati da živiš bez mene. To je zakon prirode. Jedni odlaze, drugi ostaju. Od mene si naučio mnogo, ali kada budeš

sam, bićeš prinuđen da saznaš još mnogo više. Voleo bih kada bi jednoga dana ipak otišao da živiš u neko naseljeno mesto, da živiš kao civilizovani čovek, kao što to neki Indijanci već čine. Voleo bih da promeniš način života. Jer, život u divljini je težak i donosi mnoge opasnosti. Mislim da Indijanci u divljini i svojim rezervatima nemaju nikakve izglede da će živeti bolje. Ti si i Indijanac i belac, ne zaboravi.

— Ali... ja sam navikao da živim kao Arapaho i meni je lepo, dobro sam se osećao i u indijanskim logorima, u kojima smo živeli ranije. Takav način života mi sasvim odgovara, tata.

— Još se nisi suočio sa svim teškoćama koje takav život donosi. Možda bi, s obzirom na to da nisi čistokrvni Indijanac, bio dobro prihvaćen kod belaca, gde bi mogao da živiš pristojno, da se zaposliš... A i ovi Indijanci što su otišli u naselja i žive kao belci, dobro su prihvaćeni. Rade i gledaju svoja posla, ni sa kim se ne sukobljavaju...

Sokolovo Krilo je prestao da govori, jer mu je pažnju privukao topot.

Ispružio je glavu i oslušnuo.

Potom su i on i Zeleno Oko izašli pred šator i ugledali desetak jahača, kako se približavaju logoru.

Kajove su se uznemirili, a muškarci su odmah požurili prema sredini logora.

Psi su lajući krenuli prema jahačima.

Uto se začu grubi glas:

— Oterajte te šugave pse!

Svi jahači bili su u plavim mundirima američke konjice. Poručnik koji je vikao da se oteraju psi, bio je stariji, prosedi čovek.

Malo prestar za taj čin, pomisli Sokolovo Krilo posmatrajući ga.

Kajove su se okupili nasred logora, ali nisu preduzimali ništa.

Isto tako, nisu prema vojsci pokazivali znake neprijateljstva.

Stajali su i gledali u njih.

Malo dalje, čekao je ceo vod konjanika.

— Ja sam poručnik Lang — postavio se sedokosi, a potom dodao: — Hoću da razgovaram sa poglavicom.

Sokolovo Krilo je posmatrao poručnika. Nimalo mu se nije svidelo njegovo držanje. Poznavao je tu vrstu ljudi, koji su bili spremni na sve, samo da bi napravili vojničku karijeru.

Jedan od Indijanaca ponosno je odgovorio Langu:

— Moraćeš da čekaš.

Lang ne reče ništa.

Odmeravao je ljude, a onda mu je pogled skrenuo i na Sokolovo Krilo i Zeleno Oko. Možda se razumeo u Indijance i odmah zaključio da su ova dvojica iz drugog plemena i da su samo gosti kod Kajova.

Izvesno vreme vladala je tišina, a onda iz jednog šatora izađe stariji Indijanac.

Već po opremi koju je imao na glavi moglo se videti da je to poglavica.

Držanje mu je bilo izrazito pravo, lice s izrazom velikog ponosa.

Napravio je samo dva koraka izvan svog viggama, a onda stao.

Zagledao se u Langa.

Čekao je, ne govoreći ništa.

Njegovi ratnici su s respektom uzmakli i gledali u njega kao u božanstvo.

Poručnik Lang je sjahao.

Nije bio svestan da je pogrešio što je odlučio da priđe poglavici. To je kod Kajova bio znak da taj čovek sebe ne smatra ravnim poglavici, jer on je išao na njegove noge, a ne obrnuto.

Lang grubim glasom upita:

— Ti si poglavica?!

Hladno i samouvereno, Indijanac odgovori:

— Ja sam poglavica. Ovo je moja zemlja. Oduvek je pripadala Kajovama ili drugim Indijancima a ne belom čoveku. Zašto si došao na moju zemlju? Hoćeš li meni, Planinskom Vuku, da kažeš da je zemlja

zaista naša? U redu, onda si dobro došao i možeš da govoriš. A ako si došao da kažeš da je zemlja vaša, onda bolje ćuti. Ako si hteo da nam kažeš da se kupimo i gubimo oдавде, ne govori ništa.

Poručnik Lang je bio svestan da su on i njegovi dobro naoružani vojnici u prednosti i da bi bila dovoljna samo njegova komanda, da se Indijanci unište ili, u najboljem slučaju, oteraју.

— Ja ću govoriti kad hoću i šta hoću, Planinski Vuče, a neću čekati da ti odlučiјeš o tome. Dakle, kažem ti: kupi svoje ljude i stvar i gubi se oдавде!

Planinski Vuk je bio jedan od najmudrijih indijanskih poglavica u toј zemlji. Sokolovo Krilo je mnogo slušao o njemu.

Znao je da ga poštuју i Sijuksi, i Arapahosi, i Čeјeni, da bi svi njihovi ratnici pristali da mu se odazovu kad bi u pitanju bio rat sa belcima.

Poglavica je sasvim mirno upitao:

— Ko te je posalo? Veliki Beli Otac iz Vašingtona? Ako je on, onda se vrati i reci mu da Planinski Vuk neće da ode sa svoje zemlje. Veliki Manitu je stvorio i belog i crvenog čoveka, ali je prvo stvorio crvenog i njemu dao ovu zemlju. Beli čovek je stigao tek kasnije. Zato ova zemlja ne može biti njegova. Nije pravo da belac otima zemlju od Indijanaca. Naš veliki Manitu to ne odobrava, isto kao što ne bi odobrio da crveni čovek otima zemlju od belog. Pokuпи ti svoje ljude i odlazi oдавде.

Lang je kipteo od gneva.

— Nećeš sprečiti belog čoveka da zavlada ovom zemljom, Planinski Vuče! — uzviknuo je ljutito.

Poglavica je i dalje bio miran. Staloženim glasom je odvratio:

— Sve dok krv teče u našem telu, mi ćemo se boriti za našu zemlju a nećeмо kao uplašene žene da бежимо sa nje. Eto, to sve reci svom poglavici, voјniče. Ili, Velikom Belom Ocu u Vašingtonu.

Pre nego što je poručnik Lang išta uspeo da kaže, Planinski Vuk se okrenuo i ušao u svoj vigvam.

Poručniku Langu nije preostalo ništa do da proklinje u sebi.

Stisnuo je pesnice i jedno vreme ćutke gledao za poglavicom, koji mu se već bio izgubio iz vidokruga, a onda je svojim vojnicima izdao komandu i svi oni napustili su indijanski logor.

Pridružili su se vojnicima koji su ih čekali malo dalje od logora, a onda su u dvoredu mirno počeli da se udaljavaju.

Sokolovo Krilo se povukao u šator.

Razmišljao je o događaju i o tome šta bi on trebalo da preduzme.

Uto je naišao Brzi Konj.

Ušao je u šator i stao ispred Sokolovog Krila, a potom rekao:

— Ti otići kod poglavice.

Čekao je odgovor.

— Da, kaži mu da ću odmah doći

— bez razmišljanja je rekao Sokolovo Krilo.

Kad je Brzi Konj izašao iz šatora i uputio se prema vigvamu poglavice, Zeleno Oko je začuđeno pogledao u oca i upitao ga:

— Zar ne vidiš da ne možeš da hodaš, tata? Jedva možeš da se uspraviš i napraviš tri koraka. Kako ćeš dospeti do poglavičinog vigvama? Mislim da si suviše slab da bi otišao čak do tamo...

Sokolovo Krilo je zaustavio bujicu reči koje je izgovarao njegov sin.

— Moram da idem, Zeleno Oko

— rekao je ozbiljnim glasom.

— Ali, zašto kad... — počeo Zeleno Oko.

Opet mu Sokolovo Krilo upade u reč:

— Veliki poglavica kakav je Planinski Vuk neće nikome doći u šator, najmanje Indijancu iz drugog plemena, koje sa njegovim nije baš u najboljim odnosima. Mi smo za njega ipak samo stranci, bez obzira što smo Indijanci. Mi smo Arapahosi, a oni još imaju neraščišćene od-

nose sa Kajovima. Moram, osim toga, pokazati poštovanje i dobru volju. Kako tako, odvući ću se do njega.

Sokolovo Krilo počeo da se diže, a Zeleno Oko mu pride, da mu pomogne.

Veliki Indijanac zateturao se od slabosti, a i rana ga je bolela.

Stisnuo je zube i prinudio sebe da se drži pravo dok je izlazio iz šatora.

— Da idem s tobom, tata? — zabrinutim glasom je upitao dečak.

Sokolovo Krilo se okrenuo.

— Tebe poglavica nije zvao i ne bi bilo zgodno da se pojaviš u njegovom vigvamu — odgovorio je i teškom mukom nastavio da hoda.

Dok je išao prema poglavičinom šatoru, žene i Indijanci, koji su bili napolju, stali su i upadljivo gledali u njega.

A onda je Sokolovo Krilo stigao do vigvama velikog poglavice.

Planinski Vuk je sedeo za vatrom.

Kad je naišao Sokolovo Krilo, podigao je pogled sa plamena.

Tiho je rekao:

— Ti si, dakle, Sokolovo Krilo, Arapaho... Živeo si i među mojim saplemenicima, i među drugim indijanskim narodom, i svi oni imaju o tebi lepo mišljenje i o tebi govore najbolje. Zato te i ja primam kao prijatelja. Sedi pored vatre.

Pažljivo, da ga rana što manje boli, Sokolovo Krilo sede za vatru. On pogleda u Planinskog Vuka.

Izraz njegovog lica postao je blaži i opušteniji kad je rekao:

— Da popušimo po jednu lulu?

— Da...

Poglavica pljesnu dlanovima.

Uto im pride mladi Kajova ratnik i pred poglavičine noge stavi dve lule i duvan. Potom se ratnik izgubi.

Planinski Vuk napuni duvanom obe lule, i jednu pruži Sokolovom Krilu.

Ovaj prihvati lulu.

Povukao je prvi dim i osetio je mučninu. Ali, morao je da izdrži. Ni-

je smeo nipošto da odbije lulu koju mu je ponudio poglavica.

Čekao je.

Najzad poglavica počeo:

— Rodeni smo da se borimo i da umremo. I, borićemo se sve dok smo živi, jer tako hoće veliki Manitu. Šta imaš da mi kažeš na to, Sokolovo Krilo?

— Ti si mudar i tvoje oči vide i kroz tamu — rekao je Sokolovo Krilo. — Zato i ne veruješ dugim noževima. Ni ja im ne verujem. Nisu u pravu što tebe i tvoj narod teraju sa ove zemlje.

— Šta misliš, da li će se vratiti? — pitao je dalje Planinski Vuk.

— Mislim da će se vratiti.

— Ja sam uveren u to — odvrati poglavica. — Međutim, mi ćemo se na to pripremiti. Nećemo tek tako čekati, iako beli vojnici misle da sam ja samo odbio da odem sa svojim ljudima. Misli njihov vođa da će lako sa nama. Ali, ja sam već smislio nešto. Moji izvidnici su me već obavestili o tome da su beli vojnici ovamo došli bez svojih topova. Zato ćemo da ih prevarimo. Moja taktika će biti dobra. Pokupiću i šatore i ljude, i otići dalje odavde. Ali, to će biti samo moje prividno predavanje.

— Pazi, Planinski Vuče, nemoj da odeš u brda, tamo je opasno. Za indijanski logor ti je bolji ravan teren, na otvorenoj zemlji.

Poglavica saže glavu.

— Da su u logoru samo ratnici, drugačije bi bilo. Ali, tu su i žene i deca, a ja ne želim da nastrada ni jedno naše dete.

Razgovor je time bio završen, i Planinski Vuk je prijateljski klimnuo glavom Sokolovom Krilu i dao mu na znanje da je slobodan.

Dugo je snažni Arapaho razmišljao o rečima Planinskog Vuka.

Dok je on ležao u šatoru, Zeleno Oko je stajao ispred njega, posmatrajući kako Kajove podižu svoje šatore.

Konje su bili upregli u velike nosiljke, na koje su tovarili sve što nije moglo da se nosi.

Činili su to brzo i vešto.

A onda je Brzi Konj prišao i njihovom šatoru; doveo je konja Sokolovog Krila, koji je bio upregnut u nosiljku. Pomogao je ranjenom Indijancu da izađe i da se smesti u nosiljku.

Potom je pomogao Zelenom Oku da uzjaše.

Mrak se već bio spustio, a Indijanci su počeli da napuštaju svoj dotadašnji logor.

Iz nosiljke, Sokolovo Krilo gledao je uokolo; video je žene sa malom decom u naručju, dok su bebe bile smeštene u nosiljke.

Na nosiljkama su bila i njihova krzna, čebad i sklopljeni šatori.

Indijanski ratnici su nosili svoje oružje.

Uskoro je izašao i mesec koji je obasjavao teren kojim su prolazili.

Oko njih bila su brda i klanci. Niko nije govorio, ništa se nije čulo osim tupog bata koraka i topota kopita.

*

Pred zoru, Kajove su prošli kroz opasan planinski teren i izašli na zaravan.

Prolazili su dolinom još nekoliko sati, a kada je sunce ogrejalo, počeli su da podižu logor na travnatom ravnom terenu.

Sokolovo Krilo je seo u travu i osmatrao. Nije primetio nikakve tragove vojske, niti ikakav znak da je ona u blizini.

I Zeleno Oko je osmatrao.

— Šta misliš, tata, hoće li doći? — upitao je dečak.

— Hoće, siguran sam u to. Narednik Lang neće odustati on mrzi Indijance. Ali, Planinski Vuk je smislio kako da ga nadmudri.

Sve dok nije počelo da se smrkava, u indijanskom logoru nije se dođalo ništa.

A onda su indijanski ratnici napustili logor. Odmakli su poprilično.

Sokolovo Krilo ih je pratio pogledom.

Ratnici su počeli da kopaju.

Već posle izvesnog vremena, Sokolovo Krilo ih nije video, ali nisu se ni vraćali.

To je značilo da su se ušančili oko logora, da su sakriveni i zaklonjeni visokom travom, te da vojsku čekaju sa spremnim lukovima i strelama.

Bilo se sasvim smrklo u međuvremenu, i zvezde su se pojavile na nebu, osvetljavajući noć.

U logoru su se upalile vatre.

Zeleno Oko je odnekud dovukao veliko krzno i prebacio ga preko ramena Sokolovog Krila, jer on nije hteo da bude u šatoru.

Čak je i pušku držao pored sebe i osluškivao, gledajući na sve strane.

Noć je bila mirna, samo bi se katkad čuo zov neke ptice. Ratnici i dalje nisu davali glasa od sebe. Sokolovo Krilo nije video poglavicu u logoru, pa je pretpostavljao da je sa svojim ratnicima.

Vreme je prolazilo beskrajno sporo.

A onda se opet začuo zov ptice.

Sokolovo Krilo dobro je poznao prirodu i divljinu i bilo mu je jasno da to Kajove oponašaju ptice.

Bio je to njihov znak.

Sokolovo Krilo još nije bio sposoban da se bori onako kako bi to činio da je zdrav. Zato je i bio nervozan. Ako dođe do borbe, a ona nesumnjivo predstoji, neće moći da se brani kako treba.

Nije mogao ni da beži.

Stresao se na pomisao kako bi ga beli konjanici jednostavno pregazili.

Logorske vatre trebalo bi da zavaraju vojsku; žene su poslovale kao i obično, da bi se ubrzo po spuštanju mraka počele povlačiti u šatore.

Sve je trebalo da izgleda tako kao da su Kajove pošle na počinak.

Svakog trenutka logor je postajao sve mirniji, sve je manje ljudi bilo van svojih vigvama.

Plan Planinskog Vuka bio je prilično riskantan, ali on se pouzdao u svoje ratnike i u sopstvenu volju i taktiku.

Miris dima dopro je do Sokolovog Krila. U mislima se bio udaljio; opet su pred njegove oči iskrsele slike pokolja, krici ranjenih i umirućih. Tada je i njegova žena umrla.

— Tata, ja se plašim... — rekao je Zeleno Oko. — Naoružani su vatrenim oružjem i kao od šale će upucati sve živo u logoru.

— Moraćeš i to da doživiš — uzdahnuo je Sokolovo Krilo. — I da preživiš, sine. Tada si još bio mali, ništa nisi shvatao. U međuvremenu, iako si ti tako reći odrastao, ništa se nije promenilo, nije zavladao mir između belaca i Indijanaca. Zaista mi je žao što je tako, ali ja sam ne mogu ništa.

Zeleno Oko nije sasvim shvatao smisao tih reči, ali je uvek slušao oca i znao da je najbolje za njega ono što otac kaže.

Zeleno Oko se u blizini Sokolovog Krila osećao sigurniji. Nije ni slutio da je i njegov otac zabrinut zvog svoje nesposobnosti da se bori i brani.

Sada je tišina bila potpuna.

U logoru se ništa nije čulo, ništa se nije pomicalo. Čak su i psi mirno ležali na zemlji, a konji stajali kao kipovi.

Nebo je počelo da se oblači. To se Sokolovom Krilu nimalo nije sviđalo.

U tami, vojska je mogla da naiđe a da je niko ne primeti dok ne bude kasno.

Iznenada, Sokolovo Krilo začu udaljeni šum. Oslušnuo je. Nije mogao da razazna tačno šta je bilo u pitanju. Zvuk je bio tup i nejasan.

— Izgleda da dolaze — rekao je. — Zeleno Oko, ne brini za mene... Ako ujašu u logor, nestani, samo pazi, nemoj da trčiš okolo, jer oni

pucaju u sve što se kreće. Dobro mi je poznat njihov način borbe.

Uskoro se mogao razaznati topot.

Ništa se nije videlo, ali topot se čuo sve glasnije, dok se najzad nije čuo snažno kao grmljavina. Bilo je jasno da cela jedinica konjice galopira dolinom.

Zeleno Oko je instinktivno zgrabio oca za ruku i priljubio se uz nje ga.

Konjanici su se uputili prema logoru.

Svi su držali u rukama puške; videli su vatre u logoru, vrhove vigvama i pojedince kako na izgled uspaničeno trče po logoru.

Sokolovo Krilo je takođe bio spreman da puca, iako ga je rana jako bolela od napora da pušku drži kako treba, da bi mogao pucati.

Znao je da su ti vojnici došli da ubijaju.

U tom trenutku se oblaci podigoše i pojavi se mesec.

Sada su se vojnici jasno videli.

Odjeknu poklič.

Kajove, koji su bili ušančeni, podigli su se na komandu i gotovo istovremeno počeli da odapinju svoje strele u konjanike koji su jurili prema njihovom logoru.

Tek sada je nastala panika.

Pogođeni vojnici su uz krik padali sa svojih konja. Neki su, sa strelom u telu, još izvesno vreme bili u sedlu, a ubrzo bi i oni pali.

Konji su se spoticali o pale vojnike i padali jedan preko drugog.

Odjekivali su pucnji, strele su fjučkale.

Oko desetak jahača uspelo je da prodre u unutrašnjost indijanskog logora. Nasumice su pucali u šatore. Strele su i dalje letele prema njima.

Jednog od vojnika strela je pogodila tačno u čelo, a drugog u leđa, dok je treći, pogođen, bio izbačen iz sedla tako da je pao usred vatre.

Jedan pomahnitili ranjeni konj turnuo je pravo prema Sokolovom Krilu i Zelenom Oku.

Sokolovo Krilo nanišani, i, pre nego što bi konj prešao preko njih dvojice, bio je pogođen.

Iza njegovog velikog tela otac i sin našli su zaklon.

A onda se u njihovom vidokrugu pojavio poručnik Lang; na izgled, pokušao je da iz logora istera konje koji su ostali iza njegovih palih vojnika.

Uto trubač dađe znak, i vojnici se povukoše dalje od indijanskog logora.

Čulo se samo stenjanje ranjenih. Opet se čulo i fjučkanje strela, sevnuo je i koji nož, i stenjanje je zamrlo.

Ratnici plemena Kajova nečujno su se vratili u logor. Neke su pridržavali drugi ratnici, a neke su i nosili. . . Planinski Vuk je neozleđen išao kroz logor.

Naredio je da se konji pokupe na jedno mesto, a da se od palih vojnika uzme oružje.

Sokolovo Krilo se polako uspravi.

— Sine, sada si bio suočen sa smrću. Video si je. I to si, na žalost, morao da doživiš.

Ispred logora gorela je trava. Kajove su vadili mrtve iz vatre i kupili ih po logoru, pa ih odvlačili dalje.

Planinski Vuk je jedno vreme nepomično stajao i gledao u dolinu, a onda se naglo okrenuo i nestao u svom vigvamu. Želeo je da bude sam.

Svojim prijateljima iz plemena Arapaho prišao je Brzi Konj. Bio je zadovoljan iako su mu obrazi bili krvavi.

— Sada bela vojska znati kako se Kajove boriti. Neće vratiti ovamo, od opasnog straha.

— Voleo bih da si u pravu — odvratio je Sokolovo Krilo. — Ali, ti, izgleda, još ne poznaješ njih. . .

*

Poručnik Lang je besneo zbog poraza. Teško ga je podnosio, jer je bio

uveren da će lako izaći nakraj sa Kajovima.

Pokazalo se da oni nisu neprijatelji koje treba potcenjivati, što je on uradio.

Bio je ispunjen mržnjom prema tim Indijancima i po svaku cenu je hteo da im se osveti. Što pre.

Nije mu bilo ni nakraj pameti da se vrati u utvrđenje i tamo raportira da njegov napad na indijanski logor nije bio uspešan.

Pogledao je okolo i pozvao jednog vojnika po imenu Boner.

Pošto se vojnik nije odazvao, ljutitim glasom je Lang upitao zašto se Boner ne javlja.

— Poginuo je — odgovori mu jedan od momaka.

— Onda neka dođe Hopkins!

Ubrzo se vojnik našao pred njim, u stavu mirno.

— Donesi mi Bibliju!

Vojnik donese veliku knjigu.

Poručnik Lang je pročitao iz nje jedan odlomak, a onda glasom punim gneva rekao:

— Ovo je bila molitva za naše pale drugove. Mi ih moramo osvetiti. To je naša dužnost. Oni psi ne smeju ostati nekažnjeni! Vetar je povoljan, neće nam biti teško da ih uništimo ili bar oteramo odavde. Vatra će brzo zahvatiti teren gde se oni nalaze, jer je trava suva i plamen će se brzo širiti. Kajove će morati da beže iz svog logora, povući će se u tesnac, a tamo ćemo ih mi dočekati i dokrajčiti!

Drhteći od mržnje, poručnik Lang je gledao vojnike kako su se dali na posao, u nameri da izvrše njegovo naređenje.

Oni koji su bili teško ranjeni nisu učestvovali u tom poduhvatu.

A onda je Langu prišao jedan vojnik.

Salutirao je, pa rekao:

— Poručniče, Kajove su verovatno poslali svoje izviđače ovamo, i ako nas oni otkriju, nećemo se provesti dobro. Onda smo gotovi.

— Prepustite to meni, vojniče! Ovde ja zapovedam i radiće se onako kako ja kažem! — odgovorio je Lang, naprosto zaslepljen mržnjom. — Ja odgovaram za sve. Vi i još trojica zametnite vatru na ivici zaravni. Neka se prže oni prokleti Indijanci!

Vojnik se udalji.

*

Sokolovo Krilo i njegov sin posmatrali su logor i razgovarali.

Njihov razgovor prekinuo je jedan Kajova, koji je uspaničeno pokazao prema dolini. U logoru je odmah zavladao nemir.

Sokolovo Krilo je osetio u vazduhu miris dima, a i u daljini je video plamen koji im se približava.

— Oni nitkovi... — procedio je kroz zube, podigao se i teškim korakom pošao prema konju.

Zeleno Oko pođe za njim.

Kajove su shvatili opasnost od vatre koja nailazi i što su brže mogli, počeli su da demontiraju svoje šatore. Njihovi konji bili su toliko uznemireni da su ih Indijanci jedva zadržavali da ne pobegnu iz logora.

Sokolovo Krilo stavi pušku u skabard koji je visio o sedlu i, uprkos bolovima, uzjaha konja.

Pozva sina da mu se pridruži.

U međuvremenu, vatra se sve više približavala logoru, a kao u inat, vetar je sve jače duvao.

Zeleno Oko se pope u sedlo, i Sokolovo Krilo potera konja.

Kajove su bežali iz logora, vukući za sobom nosiljke sa sklopljenim šatorima i ostalim stvarima koje su pokupili na brzinu.

Žene su sa malom decom u naručju vrišteći bežale od nadiruće vatre.

Bila je počela trka sa vatrom.

Ratnici su uzjahali konje, a starci i starice, na slabašnim nogama, pokušavali su da trče. Spoticali su se, padali, proklinjali.

Zeleno Oko je sedeo iza svog oca i odjednom je primetio da njegova rana krvari.

Uplašio se za njega. Ako bi pao sa konja, mogao bi slučajno upasti u vatru, i onda bi bilo gotovo sa njim.

Kajove su bežali prema klancu, dalje od doline koju je vatra gutala.

Na začelju kolone, poslednji je jahao poglavica Planinski Vuk, uzdignute glave.

U jednom trenutku, zaustavio je konja, mirno sjahao i sa zemlje podigao bebu koju je neka žena u panici izgubila, i stavio je ispred sebe, na konja.

I Zeleno Oko se uputio prema klancu.

Videvši to, Sokolovo Krilo mu reče:

— Ne onuda! Tamo čeka vojska! Zovi Brzog Konja i to reci i njemu!

Zeleno Oko pogledom počeo da traži Brzog Konja. Od plamena, koji je u međuvremenu bio stigao do prvih nepokupljenih vjagvama, bilo je vidno kao po danu.

Otkrio je Brzog Konja i viknuo ga.

Indijanac dojaha do njih.

Zeleno Oko ga upozori da ih u klancu čekaju vojnici i da odatle nema izlaza.

Brzi Konj mu ništa nije rekao nego je odmah okrenuo konja i prišao poglavici. Ovaj je, čuvši reči Brzog Konja, oklevao izvesno vreme, a onda je poterao konja napred i poveo svoje ljude u drugom pravcu.

— Pokušaj da jašeš brže! — rekao je Sokolovo Krilo sinu.

Iza njih su već bili gusti oblaci, a plamen je zahvatao stare i slabije Indijance, koji nisu imali dovoljno snage da pobegnu napred.

Sokolovo Krilo se zakašljao od dima, što je još više pogoršavalo njegovu ranu, koja nije prestajala da krvari.

Konj je iz dečakovih ruku otrgao vodicu i sada je jurio, uspaničen, preko zaravni. Zeleno Oko se držao čvrsto, a njegov otac je nogama

obuhvatio stomak životinje, kako ne bi ispaao iz sedla.

Vladala je opšta panika. Gusti dim kao da je zatamneo nebo, a ratnici, žene i ostali Indijanci pokušavali su da umaknu plamenu koji je pretio da ih sve proguta.

Sada je konj koji je na leđima nosio Zeleno Oko i Sokolovo Krilo zasašao prema planinama.

Tu je i divljač bila uznemirena, na sve strane su životinje bežale, osećajući nadiranje vatre.

Poglavica je ukočena lica registrovao gubitak ljudi; sve više starijih Indijanaca ostajalo je u plamenu. Znao je da u životu neće moći da zaboravi ovu strahotu.

Na sve strane su vrištale žene, deca plakala i zapomagala.

On je želeo mir sa belcima, ali vojska ga je ipak napala. Morao je da se brani.

A sada mora da beži, zajedno sa svojim ljudima.

Zeleno Oko nije smeo da se osvrće. Gledao je samo napred. U jednom trenutku, kada je konj išao uz brdo, malo usporivši galop, dečak ponovo uspe da uhvati uzdu u ruke.

Bežanje je potrajalo još izvesno vreme. Kajove su prošli kroz planinu, spustili se niz jednu od padina, i najzad dospeli u malu dolinu.

Sada su morali da se zaustave, jer su i oni i njihovi konji bili na kraju snaga.

Sokolovo Krilo lagano sjaha i, nashavši se na zemlji, pade, jer ga noge nisu držale.

Videvši kako mu rana i dalje krvari, Zeleno Oko se zaplaka.

Svi osim ratnika su plakali i zapomagali. Poglavica je stajao kao ste-na, bled u licu, i gledao kako njegov narod pati.

Sokolovo Krilo se okrenu.

— Nemoj da plačeš, momče. Neću umreti, ne brini. Dođi pomozi mi... da ustanem...

Zeleno Oko prestade da plače i, još uvek suznih očiju, priđe oci i pmože mu da ustane. Naslanjajući se

na nejakog dečaka, krupni Arapaho napravi nekoliko koraka, pa stade.

— Uzmi konja — reče dečaku.

Zeleno Oko povede konja. Išao je iza oca, koji je posrtao, ali se ipak nije predavao. Nešto mu je davalo snage da ide napred.

Prošavši kroz ravnu dolinu, Sokolovo Krilo je zašao u brda, i zaustavio se u zelenom gustišu. Četvoro noške je prevalio još nekoliko jardi.

Bio je pronašao dobro skrovište i tu je hteo da se odmori, zajedno sa sinom.

— Veži konja, da nam ne umakne — rekao je Zelenom Oku. — A i ti ostani tu...

U međuvremenu, istim putem su prošli i Kajove. Otac i sin su ih videli kroz grmlje.

Kada je prošao i poslednji Kajova, Sokolovo Krilo reče:

— Ni mi sada ne možemo ostati ovde. Ako vojnici naiđu, neće biti dobro što smo nas dvojica sami... A Kajove su ih sigurno videli, čim su odlučili da odmah nastave put. Možda je neko od njihovih izvidnika javio da vojska dolazi za njima...

Pokušao je da se podigne, ali je stalno padao natrag, na zemlju. Izgubio je svest.

Ipak nisu mogli da pođu dalje.

Kad je, nakon pola sata, Sokolovo Krilo došao k sebi, rekao je Zelenom Oku:

— Ostavi me, spasavaj se bar ti.

— Ne mrdam od tebe, tata...

Dečak u istom trenutku začu topot.

Skoči i pope se na uzvišicu. U dolini, video je vojsku. Prebledeo je od tog prizora.

Nije prošlo ni pet minuta, a vojnici su već prolazili pored njihovog skrovišta.

Sokolovo Krilo i Zeleno Oko su, kroz granje, videli kako poručnik Lang podiže ruku i zaustavlja jedinicu. Pored njega se zaustavio skaut. Sjahao je i dobro osmotrio zemlju, a onda rekao:

— Ovuda su prošli.

— Za njima? — komandovao je poručnik Lang. — Moramo ih sustići, ne smeju nam umaći!

Vojnici su prošli, a Sokolovo Krilo je opet izgubio svest.

Zelenom Oku nije ni padalo na pamet da bi kao poluindijanac mogao da bude pošteđen kod vojske. Mogao bi reći da mu je majka bila belkinja...

Ali, bele vojnike znao je samo kao neprijatelje. Bio je siguran da ne bi imali milosti prema njemu, ne u ovim trenucima.

Rana Sokolovog Krila prestala je da krvari, a on je, u sumrak, došao k sebi.

Zeleno Oko je primeo njegovim usnama čuturu sa vodom. Posle toga su se obojica pokrili krznom i tako ležali jedno vreme, a posle su zasпали.

*

Probudili su se rano ujutro i sada je Sokolovo Krilo mogao da se podigne i uzjaše.

Krenuli su dalje.

Nisu znali da je vojska u međuvremenu izgubila trag Kajovama.

Nisu jahali dugo, kad je pred njih iskočio vojnik, sa uperenom puškom.

— Stoj! — naredio im je.

Oprezno im je prišao.

Zeleno Oko je hteo da okrene konja i pojuri u suprotnom pravcu, ali su onda naišla još dva vojnika. Jedan od njih ote uzdu iz dečakovih ruku.

— Nemoj da se glupiraš! — viknuo je vojnik na Zeleno Oko.

Dečak ga odmeri pogledom punim gneva, dok je Sokolovo Krilo mirno sedeo.

Šapnuo je Zelenom Oku:

— Ne boj se, oni su naši prijatelji...

Dečak nije odmah shvatio šta je njegov otac time hteo da kaže, ali mu je ubrzo postalo jasno.

Jedan vojnika upita:

— Vi niste Kajove?

— Nismo — odgovori Sokolovo Krilo. — Ja sam Arapaho koji je živeo među belcima, žena mi je bila belkinja, a ovo je moj sin.

— Pa, koliko znam, Arapahosi nisu u dobirm odnosima sa Kajovima? Vidim da si traper a ne indijanski ratnik.

— Tako je. I ja sam imao okršaj sa njima. Teško su me ranili — lagao je Sokolovo Krilo.

— Da, da, vidimo... Pođi sa nama!

Praćeni konjanicima, Zeleno Oko i Sokolovo Krilo pođoše dalje.

Kad su prošli vijugavi put kroz planine, stigli su u malu, skrovitu udolinu gde je bila vojska. Sokolovo Krilo je odmah ugledao poručnika Langa.

Vojnici su njih dvojicu poveljeli pravo prema njemu. Uz put, Sokolovo Krilo je šapnuo svom sinu:

— Ne boj se, neće nam učiniti ništa našao. Ne poznaju nas, a pretpostavljaju da nismo u prijateljskim odnosima sa Kajovima. Osim toga, ti si delimično belac.

Uto su stigli pred poručnika.

Ovaj ih je odmeravao ironičnim pogledom.

— Ti si polutan, momče?

— Da — odvrati Zeleno Oko i dodade brzo: — Ovo je moj otac.

— Nikada mi neće biti jasno kako belkinja može da se uda za Indijanca. I obrnuto. Mora da si od plemene sorte? — gledao je u Sokolovo Krilo. — A i kakva je to mogla biti belkinja...

— Divna. Bila je fina i lepa žena — odgovori Sokolovo Krilo. — Voleli smo se i lepo smo živeli.

— Hm... Očigledno nemaš ništa protiv belaca, niti si ranije imao — nastavio je poručnik Lang. Sokolovo Krilo se osećao uvređen njegovim rečima, ali nije bio u prilici da se ponaša drugačije, niti je išta mogao reći oholom i ciničnom poručniku.

— Ipak... Šta li je jednu finu belu devojkicu moglo nagnati da živi sa

Indijancem, kad svako belo stvorenje može da bira među svojim...

— Ne i u divljini, poručniče — učtivo reče Sokolovo Krilo. Osetio je kako dečak drhti od straha, pa je dodao: — Ovaj dečak je plod te ljubavi. Ponosim se njime jer je pošten i hrabar momak.

— Pravo da kažem, milije mi je da vidim čistokrvnog Indijanca nego mešanca. To mi se ne sviđa — rekao je poručnik Lang.

Sokolovo Krilo bi mu najradije zavrnuo vrat, ali za to nije imao snage, niti je tako nešto u ovim trenucima dolazilo u obzir.

— Sjašite, obojica! — naredi poručnik.

Sokolovo Krilo nekako sjaha. Zeleno Oko je čekao njegov znak da učini isto.

— Nešto si mi sumnjiv — nastavio je Lang, gledajući u Sokolovo Krilo. — Iako su Kajove i Arapahosi u međusobnom neprijateljstvu, mislim da to zaboravljaju kada zajednički treba da se bore protiv belaca. I, ti kažeš da su te oni ranili? Kajove, koje mi progonimo?

— Da.

— A zašto bi oni pucali u Indijanca?

— Nije se videlo dobro — odgovori Sokolovo Krilo — a uz to, obučeni sam kao traper i možda nisu videli da sam Indijanac. Zatim, Kajove ne poznaju ni mene ni moga sina. Nisu mogli znati da ne pripadam vama. Možda su mislili da sam vaš skaut.

— Dobro, videćemo. Sada ćete vas dvojica jahati ispred nas. Kad naiđemo na Kajove, ako ne budu u vas dvojicu odapeli svoje strele, mi ćemo vas ubiti, jer ste njihovi prijatelji i u dosluhu ste sa njima.

Ta odluka poručnika Langa sveđočila je o njegovoj krajnjoj surovosti i sada Sokolovo Krilo nije više bio siguran da se njemu i Zelenom Oku neće dogoditi ništa loše.

Naprotiv. Očekivao je sve najgore.

Rekao je:

— Ako nađemo na Kajove, to će značiti moju smrt, jer ću poginuti ili od njihove ili od vaše ruke.

— Razume se — reče Lang smejući se.

Onda pozva dvojicu vojnika i naredi im da pretresu Sokolovo Krilo, što ovi i učiniše.

Potom pozva mladog lekara.

— Sredi mu ranu. Taj čovek nam može biti od neke koristi.

— Razumem! — salutirao je vojnik, a onda pozvao Sokolovo Krilo da pođe sa njim.

Kad su stigli do sanitetskog šatora, Sokolovo Krilo kleknu. Zeleno Oko ostade da stoji.

Mladi lekar otkri ranu.

— Izgubili ste mnogo krvi — rekao je. — Ali, na sreću, rana je čista. Nekoliko dana mirovanja, i sve će biti u redu. Preživete ako ne naiđu Kajove. — Dok je govorio, lekar je gledao Sokolovom Krilu pravo u oči. Dodao je: — Voleo bih da vam pomognem. I vama, i vašem sinu. Ja sam humanista i sve ljude volim podjednako. Ali, poručnik Lang mrzi Indijance. Uništava ih bez milosti. Bilo bi najbolje kad biste pobjegli, ali kako ćete, sa ovom ranom...

Mladi lekar je dezinfikovao ranu i dobro je previo širokim zavojem.

Sokolovo Krilo je bio iznenađen iskrenošću i dobrotom mladog lekara. Znao je da nisu svi belci kao poručnik Lang, da među njima ima mnogo onih kojima boja kože zaista ne smeta.

Tiho je rekao:

— Ostanite u mojoj blizini, vojnici. Potrebni ste mi, a i ja sam potreban vama... Tačnije, biću vam potreban.

Mladi lekar poblede.

— Zar je situacija zaista toliko ozbiljna i opasna? — upita.

— Nalazimo se na zemlji Kajova, a vaš poručnik poštohoto želi borbu. Ne odustaje od nje, i, imaće je.

Lekar-vojnik se borio između osećanja i vojničke dužnosti.

Uspravivši se, rekao je:

— Ne znam da li ovo moram da prijavim poručniku. Ili, biće bolje da zaboravim. Ipak, misliću i na svoje drugove.

— Bez obzira na sve, ako se meni loše piše, isto će biti i sa vama. Niko neće moći da vas spase — odgovorio je Sokolovo Krilo. Jedini spas bi vam bio kada biste se vratili odakle ste došli. Ne, ne morate svog poručnika navesti na to, niti ja išta treba da mu kažem, kao upozorenje. Jedino što ne želim je smrt. Neću da umrem ni ja, a želim da ostane živ i moj sin. Mi ne želimo tu borbu. Dobro razmislite o svemu, vojnici.

Mladom lekaru su se pojavile krupne graške znoja na licu. Samo je klimnuo glavom i udaljio se.

Sokolovo Krilo je gledao uokolo.

U međuvremenu, poručnik je nestao u svom šatoru, a vojnici su, umorni i iscrpljeni, ležali u senci.

— Pokušaj da se odmoriš — rekao je Sokolovo Krilo svom sinu. — Ne preostaje nam ništa nego da čekamo i nadamo se dobrom...

Dalje su pošli u smiraj dana...

Poručnik Lang je Sokolovo Krilo, iza kog je sedeo njegov sin, postavio na čelo kolone da jaše pored njihovog skauta.

*

Vojaska je sve više prodirala u indijansku teritoriju.

Kada se sasvim smrklo, Lang je izdao naređenje da se vojska zaustavi i podigne logor.

Sokolovo Krilo je mislio da će u mraku, u vojničkom logoru, možda biti bez jakog nadzora, ali se to nije dogodilo. Lang je i te kako pazio na to da u blizini dvojice Arapaha stalno bude nekog.

Kada su raširili svoja krzna, Sokolovo Krilo i Zeleno Oko su legli. Čutke su posmatrali vojnike.

Jedan vojnik je pored njih podigao svoj logor. Nije bilo teško videti da je to bio mladi lekar. Samo je po-

gledao u Sokolovo Krilo, a onda se okrenuo na drugu stranu.

Mesec je obasjavao ceo kraj. Bilo je vedro i vidno, ali je duvao hladan vetar. Te noći vojnici nisu palili vatre. Sve je bilo mirno.

A onda je Sokolovom Krilu prišao namrgođeni poručnik Lang.

Rekao je bez oklevanja:

— Hoću da pronađem Kajove i da završim s njima. Da ih pobijem. Sve! Moći ćete da budete srećni ako ne naletimo na njih, no to ipak ne bih voleo. Žarko želim da se suočim sa njima!

Sokolovo Krilo nije komentarisao.

Samo je slušao poručnika čija je mržnja prema Kajovima bila na-prosto nepodnošljiva. Sasvim je bila zaslepila Langa i on nije bio svestan činjenice da ta mržnja može da mu donese samo zlo.

I njemu i njegovim vojnicima.

Čekao je da čuje šta će Sokolovo Krilo da mu kaže, a kada je video da su njegove usne stisnute i da ne namerava da govori, rekao je:

— Ne morate ništa da kažete. Samo, nemojte misliti da sam slep i da ne primećujem koliko vam je stalo do Kajova. Vi ste na njihovoj strani. To polubelo kopile što imate kraj sebe ne znači da ste na strani belaca!

Izgovorivši te reči, Lang ode.

Sokolovo Krilo pogleda u dečaka.

— Nisu svi beli ljudi takvi, sine. U to ćeš se i sam uveriti. Ali, ovakvi vojnici su pravi otrov za celu zemlju. Da nije takvih...

— Šta će biti sa nama? — pitao je dečak. — On nas toliko mrzi...

— Ne brini. Kajove su veoma blizu. Upravo sam otkrio njihovog izvidnika. Pretpostavljam da nas posmatraju već satima. Mislim da će noćas udariti na vojsku. Inače ne bi došli u njenu neposrednu blizinu.

Zeleno Oko se obradovao kad je čuo da su Kajove u blizini. Voleo ih je, kao i druge Indijance. Njih se nije plašio, ni njihovog napada.

Plašio se belih ljudi.

— A da li i sada vidiš izvidnika Kajova, tata? — pitao je Zeleno Oko.

— Da.

— Pokaži mi ga.

— Eno ga, na ivici doline — odgovori Sokolovo Krilo tiho. — Vidiš li ona tri drveta? Pogledaj bolje, otkrićeš ga tamo.

Dečak se malo podiže i zagleda se u mesto na koje mu je otac ukazao.

Morao je dugo da gleda i napreže oči.

A onda je otkrio izvidnika.

Kajova je stajao u senci drveća, nepomičan. Dok ga je dečak gledao, Indijanac je nestao gotovo neprimetno.

Onda su Zeleno Oko i Sokolovo Krilo opet počeli da osmatraju vojnički logor.

Neki vojnici su razgovarali. Inače, pored svih je stajalo njihovo oružje, spremno da se upotrebi protiv Indijanaca.

Poručnik Lang je ušao u svoj šator. Kratko vreme je šator bio osvetljen, a onda se opet našao u mraku. Poručnik je legao da spava.

I neki od vojnika su zaspali.

Stražari su budno motrili i šetali tamo-amo po logoru...

Sokolovo Krilo nije morao da vidi Kajove. On je osećao da se oni nečujno šunjaju prema vojničkom logoru, da su u blizini.

Sigurno su pognuti nailazili, krećući se kao senke, neprimetno.

A onda se čuo zov ptice.

Stražari su stalno, kao slučajno, prolazili pored Sokolovog Krila i njegovog sina. Verovatno im je tako bilo zapovedeno.

Ptica se još jednom oglasila.

Mladi lekar se okrenuo prema Sokolovom Krilu, kao da je hteo da pita da li je to neki znak da će Indijanci uskoro napasti.

Sokolovo Krilo je primetio to neizgovoreno pitanje. Ništa nije rekao, samo se okrenuo na drugu stranu. Pri tom ga je rana zbolela i podsetila da nije sposoban da se bori i da mora da pazi i ne napreže se, kako mu se stanje ne bi pogoršalo.

Mora da bude pri snazi bar toliko da od najgoreg sačuva svog sina.

Opet zov ptice.

Treći put.

Sada je bio siguran da je to znak Kajova da njihova borba počinje. Da neće čekati da ih vojska uništi iznenadivši ih nespremne.

Okrenuo se i pogledao u lekara, koji je, kao da čeka pomoć, zurio u njega.

Sokolovo Krilo klimnu glavom jedva primetno, što je vojniku bio dovoljan znak da je došao odsudni trenutak. Lekar je razrogačio oči.

Bilo je jasno da ga je spopao strah.

On još nikada nije pucao u čoveka, nikada nije ubio. Samo je pomagao ljudima. Svaka pomisao na ubistvo izazivala je u njemu gađenje i jeku.

On i Sokolovo Krilo bili su, u tom pogledu, isti. Zato su se tako brzo i prijateljili. Instinktivno su se razumeli.

I jedan i drugi su voleli ljude, ne praveći nikakvu razliku između njih.

Obojica su mrzeli i samu pomisao na nasilje, nijedan od njih nije mislio da ima pravo ikome da oduzme život.

A onda Sokolovo Krilo ugleda stražare kako se mimoilaze.

Znao je da je pitanje minuta kada će ih Kajove ukloniti kao poslednju prepreku.

A i Planinski Vuk je bio u blizini.

Njegovi ratnici su takođe bili tu. Kao veliki poglavica, Planinski Vuk je bio uvek uz svoje ratnike. U prvim redovima.

Sokolovo Krilo je znao da Kajove neće doći na konjima, da će ih ostaviti na nekom skrovitom mestu, pod stražom, i da će ih uzeti tek pošto završe borbu.

Svaki put kada bi stražari prošli pored njega, Sokolovo Krilo bi zatvorio oči, kao da spava, ali uglavnom zato da vojnici ne bi primetili da on nešto čeka.

Ali, ovoga puta to nije uradio.

Dvojica stražara su se, u obilasku, sreli, izgovorili nekoliko reči, i zajedno se uputili prema Sokolovom Krilu.

Ovaj je upadljivo gledao u njih.

Zaustavili su se pred njim.

Jedan od stražara je pošao dalje, a drugi ostao da stoji pred Sokolovim Krilom.

Onaj što se udaljio nekoliko jardi, trgao se i pao odjednom, ispustivši oružje.

Ostao je da nepomično leži na zemlji.

Stražar, koji je ostao kod Sokolovog Krila, zagledao se u onog drugog. Nije mu odmah bilo jasno šta se dogodilo, jer je i dalje vladala apsolutna tišina.

— Š... šta... — počeo je da zamuckuje, a onda je i njega pogodila strela.

Kriknuo je i srušio se.

Zeleno Oko zgrabi oca za ruku.

— Stigli su... — izgovori šapatom.

Sokolovo Krilo odgurnu krzno i uspravi se napola. Nije imao oružje kod sebe, i nije mogao da se brani u slučaju da ga neko napadne.

Pitao se zašto je onaj stražar malo pre stao kod njega. Možda je dobio naređenje da ga ubije?

To sada nije bilo važno.

Prišao mu je mladi lekar.

Uspaničenim glasom je rekao:

— Pomozite mi! Ne želim da umrem...

Njegov glas je zamro od zaglušujućeg praska vojničkih pušaka.

Vojnici su nasumice pucali na sve strane, jer nisu videli neprijatelja.

U isto vreme, u vojnički logor su doletale strele i pogađale vojnike.

Vojnici su, pogođeni, padali i ne uspevajući da pogode ikog od protivnika.

Sa revolverom u ruci, poručnik Lang izlete iz svog šatora.

— Ubijte ih! Pobjite te pse! — vikao je kao lud. — Pucajte u njih, šta čekate?! Upucajte ih, sredite ih za sva vremena!

Strele su poletele prema njegovom šatoru.

Jedna je, u vidu buktinje, stigla do poručnikovog šatora i zapalila ga.

Lang je skakutao po logoru i pokušavao da nadglasa galamu, izdajući naredjenja i vičući na vojnike zašto su dozvolili da ih Kajove iznenade.

Sve vreme je pucao. Ali, ni u koga određeno nego nasumice.

Kad je ispalio poslednji hitac iz revolvera, a pošto nije imao kod sebe municiju, bacio je revolver i izvuкао sablju.

Sada se Kajove nisu više skrivali. Trčali su oko logora i ulazili u njega.

Strele su padale kao kiša.

Lang je zastao pred jednim svojim vojnikom, koji je bio ranjen strelom, i vikao na njega zašto ne puca u Indijance.

Vojnik je stenjući pokušao da podigne ruku sa revolverom, ali je bio preslab i to nije mogao da uradi, na što ga je Lang još više grdio.

Uto pored Langove glave prolete strela i ovoga puta smrtno pogodi vojnika.

Vojnici su bili očajni. Teško su izlazili na kraj sa veštīm i žilavim ratnicima Kajova. Izbacivali su svoje strele i nestajali, da bi se opet pojavili, ali nikako nisu predstavljali dobre mete, jer su se kretali suviše brzo, dobro se snalazeći u mraku.

Mnogi vojnici su još bili bunovni, trgnuti iz sna, bez municije kod sebe.

Sokolovo Krilo se nije pomerao. Držao je svog sina, a mladi lekar je nepomično ležao, praveći se da je mrtav. U tim trenucima nisu imali prilike da se udalje i potraže neko sklonište.

Sada je gorelo više šatora.

Sokolovo Krilo je gledao kako vojnici padaju jedan za drugim, kako smrt hara vojničkim logorom.

A bilo je pogođeno i nekoliko ratnika Kajova, koji su bili prodrli u logor.

Poručnik Lang je nekim čudom uspevao da izbegne strele. Stalno je skakao i jurio uokolo.

Odjednom, on zastade i pogleda prema Sokolovom Krilu. Izraz njegovog lica pokazivao je početne znake ludila. Uto se pored njega nađe jedan Kajova, i on ga nemilosrdno udari sabljom.

Indijanac pade.

Ipak, ponovo se podiže i pokuša da se udalji. Ali, Lang skoči na njega i ponovo ga obori.

Kada se Kajova našao na zemlji, Lang snažno zamahnu sabljom i odseče ratniku glavu.

U istom trenutku, strela pogodi poručnika u nogu. On opsova, ali nastavi da ide prema Sokolovom Krilu, hramljući.

Šta li sada namerava da učini, pitao se Sokolovo Krilo. Osećao je mučninu od prizora koji se upravo odigrao. Znao je da je Lang surov, ali izgledalo je da je sada i lud.

Možda i njega hoće da ubije?

Prilazio mu je noseći okrvavljenu sablju.

Samo da mi ne dira Zeleno Oko, pomisli Sokolovo Krilo, spreman da umre, samo da se njegovom sinu ne dogodi ništa.

Poručnikove oči sjale su ludačkim sjajem dok je koračao prema Sokolovom Krilu.

Iza njega, padali su njegovi vojnici. Umirali su u jednoj besmislenoj borbi. Neki su se poubijali međusobno, jer, u panici, nisu razlikovali svoje drugove od protivnika.

Mnogi su umirali samo zato što su bili ispunjeni strahom i što u tom strahu nisu ni znali šta raditi. Srljali su u smrt, po Langovoj komandi.

A Lang je išao hramljući, mašući kravom sabljom, dok mu je strela bila zabodena u nogu. Nije zastao da je izvadi.

Onda je Sokolovo Krilo pomislio da poručnik traži lekara, da, mu ovaj izvadi strelu iz noge.

Lang je bio udaljen od njih još desetak jardi. Zeleno Oko je bio sigurno

ran da se taj beli čovek, pun mržnje, uputio prema njegovom ocu u nameri da ga ubije jer ga smatra krivim za ovaj napad.

Takođe je znao da njegov otac neće izbeći sablju, pa je skočio, odjurio do najbližeg poginulog vojnika, i uzeo pušku koja je bila na zemlji, pored nesrećnika.

U opštoj gužvi i panici koja je vladala, Lang to nije primetio.

Dečak se začas našao kraj oca i dao mu pušku.

Sokolovo Krilo uze pušku i nanišani na Langa, koji im se približavao psujući i hodajući u cik-cak, kako bi izbegao indijanske strele.

Povukao je oroz.

Ali, čulo se samo jedno klik. Puška je bila prazna i, stoga, neupotrebljiva.

Zapravo, mogla je da se upotrebi samo kao toljaga, ali je za to bio potreban jak zamah, za šta Sokolovo Krilo trenutno nije bio sposoban.

Bar ne toliko da bi ozbiljnije otklonio opasnost od razjarenog i sabljom naoružanog poručnika.

I, zaista, kada je Lang stigao do Sokolovog Krila, podigao je sablju, u nameri da mu odseče glavu.

— Proklet bio! Ti si nam ovo pripremio! — vikao je. — Ti si nas uveo u ovu klopku!

Odjednom, kao iz vedra neba, pojavljuje se Planinski Vuk, zajedno sa svojim ratnicima.

Čuli su se ratni poklici, što je na trenutak odvuklo Langovu pažnju; ipak, njegova sablja već je bila na mestu na kom je do tog sekunda bila glava Sokolovog Krila, koji je u poslednjem trenutku uspeo da izmakne.

Videvši da mu je Sokolovo Krilo izmakao, a da su Indijanci već tu, Lang zamahnu još jednom.

Kad je podigao ruku sa sabljom, pogodila ga je strela, pravo u srce.

Stajao je ukočeno nekoliko sekundi, ne verujući da je osujećen u svojoj nameri da ubije još jednog Indi-

janca, a onda pade licem prema zemlji.

Njegov život se ugasio na zemlji koja je pripadala Kajovima, koju je on hteo za sebe, za belce, bez obzira na žrtve i sa jedne i sa druge strane.

Kako su ratnici Kajova stigli, nije prošlo ni nekoliko minuta, a svi vojnici bili su mrtvi.

Svi osim mladog lekara.

Kajove su prevrtali palé vojnike i proveravali da li su mrtvi.

Nije bilo živih.

Primetili su lekara.

Nekoliko ratnika mu pridoše i zgrabiše ga. Lekar podiže ruke i počeo da zapomaže.

Uto je Planinski Vuk stigao do Sokolovog Krila, koji se uspravio i čekao ga.

Znao je da Kajove hoće da ubiju lekara i brzo je rekao poglavici:

— Planinski Vuče, njegov život morate poštediti, inače neće biti nikoga da priča o vašoj velikoj pobedi i o hrabrosti ratnika Kajova. Niko neće znati šta se ovde događalo. Ovoga ostavi da živi, da se vrati svojim i ispriča da od Kajova niko ne može da uzme zemlju, da to više i ne treba da pokušavaju...

Ratnici su čvrsto držali mladog lekara i čekali šta će poglavica reći.

Ovaj je ukočeno gledao u vojnika, kao da razmišlja da li je pametno ostaviti ga živog.

A onda dade znak ratnicima da ga puste.

Lekar pođe dalje, prema svojim drugovima, koji su, svi odreda, bili mrtvi.

Seo je među njih, pokrio lice šakama i naglas zaplakao.

U međuvremenu, Kajove su pokušali oružje američkih vojnika i ostalo što je moglo da se upotrebi, pokušali su i njihove konje.

Čutke, poglavica je prošetao logorom, sve osmotrio, a onda se vratio do Sokolovog Krila.

— Moj narod ostaje na ovoj zemlji. Belci nam je neće oduzeti. I dalje ćemo se boriti za nju, jer ako nema-

mo zemlju, onda ne treba ni da živimo... — rekao je.

— Oni neće lako odustati, Planinski Vuče — odvratio je Sokolovo Krilo. — Dolaziće ponovo.

Planinski Vuk je čutao.

A onda je, polazeći prema ostalim ratnicima koji su ga čekali, rekao:

— Neka te veliki Manitu uvek čuva!

Tako su se poglavica i Sokolovo Krilo rastali.

Svi Indijanci su se bili povukli. Odveli su sve konje, osim jednog, kog su ostavili jedinom preživlom belom vojniku, da se na njemu vrati kući.

Sokolovo Krilo zagrlj svog sina:

— I iz ovog pakla smo se izvukli živi, Zeleno Oko. Mislim da je vreme da nas dvojica nastavimo tamo gde smo stali. Da živimo sami, u divljini, bez belaca. To je naš život...

Iste noći, Sokolovo Krilo i Zeleno Oko otišli su duboko u planine.

Pronašli su mesto pogodno za podizanje noćnog kampa, i tamo prespavali.

Nisu tražili skrovito mesto jer su znali da im ni sa koje strane ne pretila opasnost.

Opet su bili slobodni.

Sutradan ujutro, nastavili su da idu još dublje u planine.

Postepeno, Sokolovo Krilo se osećao sve bolje i nije prošlo mnogo vremena, a njemu se bila povratila stara snaga.

On i njegov sin živeli su, kao i ranije, srećni i bezbrižni, išli u lov, lutali divljinom.

Zeleno Oko je ponovo bio srećan.

Nastojao je da ne misli na sve ono što je doživeo u poslednje vreme.

Dani su prolazili. Njih dvojica nisu sretali druge ljude i bili su zadovoljni. Uveče bi sedeli kraj vatre i razgovarali. Činilo im se da je ceo svet njihov.

A onda je, jedne večeri, Sokolovo Krilo rekao svom sinu:

— Mnogo si naučio, naročito u poslednje vreme. Postao si pravi planinski čovek. Sve znaš, čak bi bio sposoban i da živiš sam...

— Ne, ja... — počeo dečak, ali ga otac prekide pokretom ruke i nastavi:

— Hteo sam da kažem nešto drugo... Naime, da ne živimo u divljini, ti bi već odavno išao u školu. Ima dosta godina kako si stasao za školu i mislim da je krajnje vreme da naučiš da čitaš i pišeš. Kada i to budeš znao, bićeš pravi, potpuni čovek. Imaćeš više šanse da živiš normalno, da postaneš nešto drugo osim onoga što sam ja. Ne bih voleo da ceo život provedeš u divljini.

— Ne volim da idem u školu, tata. I, volim ovakav život. U školi sigurno ima belaca i ja ne bih voleo da se družim ni sa kim.

— Nisi navikao na ljude, sine. Zato sada misliš da ne voliš ni sa kim da se družiš. Ima to i svojih lepih strana, videćeš.

— Moram li, tata, u školu?

— Moraš.

— Mrzim školu!

— Znam. Ali, veruj mi, ja sam mrzeo to što nisam nikada naučio da čitam i pišem, jer je bilo bezbroj situacija kada mi je to bilo potrebno. Čovek se oseća tako bespomoćan. Šta meni vredi sva moja snaga kad i neko najslabiji, ko je pismen, može da me pobedi?

— Ako ti to toliko smeta, pođi i ti sa mnom u školu — rekao je Zeleno Oko. — Lakše ću je podneti ako ti budeš sa mnom.

Sokolovo Krilo se nasmeja.

— Nema potrebe da i ja idem. Ti ćeš me naučiti svemu onome čemu tebe budu učili.

— Dobro... — progundao je dečak neveselo.

Potom su se pokrili i legli.

Sokolovo Krilo je gledao u dečaka i razmišljao o njemu.

Voleo bi da je celoga života Zele-
no Oko sa njim, ali njegova buduć-
nost je bila nešto o čemu je morao
voditi računa ne razmišljajući o sebi
i o onome šta bi njemu najviše od-
govaralo.

*

U trgovačkoj postaji Edi-
ja Stahe-
ma bilo je sasvim mirno. Tu i tamo
bi naišao neko, i stari Edi bi se po-
novno okrenuo poslu, kog je uvek bi-
lo u izobilju.

A onda je čuo topot koji se naglo
približava. Kome li se to tako žuri,
upitao se.

Hteo je da izađe pred radnju, ali
su se konji već bili zaustavili pred
njom.

Odjednom su u njegovu radnju
ušla petorica jahača. Učtivo ih je po-
zdravio iako je odmah po njima vi-
deo da su razuzdani i da mu neće
biti lako sa njima.

— Izvolite? — rekao je gledajući
u njih.

— Daj nam piće! — uzviknuo je
jedan od pridošlica, koji je i prišao
pultu.

— Ovde se piće ne toči...

— Imaš li valjda boce sa viski-
jem?!

— Da, to prodajem...

— Daj nam svakome po jednu!
Pet boca!

— Nemam toliko ovde. Rezerve
su mi ponestale, a novo sledovanje
još nije stiglo. Izgleda da negde u
okolini vojska ratuje sa Indijancima
i pošiljka kasni...

— Koliko imaš?

— Dve boce...

— Šta čekaš?! Daj nam te dve!

Stahem izvadi iz jedne vitrine dve
boce viskija, stavi ih na pult i reče:

— Izvolite. To staje osam dolara.
Pridošlice počеше da se smeju.

— Šta kažeš, stari? Osam dolara?
Izvini, dobićeš ih drugi put... — na-
smejao se jedan od njih i galantno
se naklonio, i dalje se smejući.

Bili su to Stiv Riš i njegovi kompa-
njoni. Otimali su se o boce, svaki že-
leći da popije više viskija od ostalih.

Starac se preznojavao i pitao na
šta će sve to izaći. Znao je da im ne
može ništa i da bi svaki njegov po-
kušaj da im naplati piće ili ih istera
iz radnje, propao.

— Mogao bi nešto da nam pripre-
miš za hranu! — uzviknu Stiv Riš,
gledajući u starca.

On i njegovi prijatelji seli su za je-
dan sto.

— Ne znam šta bih vam pripre-
mio, nemam gotovo ništa ovde i...

— Snadi se! Znamo da imaš i da
nam možeš pripremiti, samo ako
hoćeš?

Edi Stahem nije smeo da im se
suprotstavlja.

Otišao je u susednu prostoriju,
gde je bio štednjak, pa se bacio na
pripremanje hrane.

Uskoro je ~~servirao~~ ~~načuo~~ na sto i
banditi su ~~je~~ ~~je~~.

Posle toga su ~~je~~ ~~je~~ nešto razgovarali,
ali Stahem nije ~~je~~ ~~je~~ mogao da razabere
o čemu.

Jedino što mu je bilo jasno bilo je
to da su ti ljudi veoma opasni i da
smeraju nešto. Plašio se da mu ne
demoliraju radnju. U svemu tome
stavka za viski i hranu bila bi naj-
manja šteta.

Odjednom, njih petorica učutaše.

Spolja je dopirao topot konjskih
kopita.

— Pogledaj ko je! — reče Riš jed-
nom od bandita.

Od stola se podiže Mark i ode do
vrata. Osmotri, pa se vrati.

— Jedan vojnik. Izgleda da je pri
kraju snaga... — rekao je.

— Zašto si se vratio? Idi napolje i
gledaj kojim putem će otići taj tip.
Ne bih voleo da uđe ovamo. Ko zna
koga traži.

Mark izađe.

Video je vojnika kako vezuje ko-
nja ispred trgovačke postaje.

Na nesigurnim nogama, gotovo
teturajući, mladi lekar pride vrati-
ma. Lice mu je bilo upalo, kosa raš-
čupana, odeća pohabana.

Mark je stao u stranu, da ga propusti. Nije hteo da ga spreči da uđe jer je mislio da će njih petorica lako izaći s njim nakraj, jer momak nije bio naoružan, a bilo je očigledno da je izgubljen i da mu nije ni do čega.

Vojnik pride pultu i nasloni se na njega.

Prostinja:

— Moram da pojedem nešto, inače ću se ubrzo onesvestiti. . .

Edi Stahem izađe iza pulta i pride mladiću. Pridrža ga da ne padne, a potom ga odvede do jednog stola i pomože mu da sedne.

Vojnik je drhtao, što od slabosti, što od gladi. Izgledalo je da ostale ne primećuje.

Stiv Riš pogleda značajno u svoje prijatelje i sede pored vojnika, za isti sto.

Zapodenuo je razgovor.

— Šta je to s tobom? Neko je napao tvoju jedinicu? Borio si se?

— Da. . . — odgovorio je vojnik dahćući. — Svi moji su pobijeni. . . Zao mi je tih ljudi, ali sve je to poručnik Lang udesio. On nas je uveo u klopku Kajova. . . Ja sam jedini preživeli. . .

Malo je predahnuo, a onda nastavi:

— O, nebesa, kako sam srećan što sam ovde. . . Toliko sam lutao. Nisam ni znao kuda idem. . .

— Kako to da si ti jedini ostao živ? — pitao je Stiv Riš.

— Za to imam da zahvalim jednom čoveku koji poznaje one Kajove. Mislim da je traper.

Rišove oči zaiskriše pohlepom.

— Kažeš, spasao te je neki traper? — upitao je.

— Da, tako je bar bio obučen. Sa njim je bio i dečak od svojih dvanaest-trinaest godina.

Uto je do stola stigao stari trgovac. Stavio je hranu pred vojnika.

— Najpre se najedi, momče, pa onda pričaj koliko hoćeš — rekao mu je blagim glasom.

Vojnik počeo da jede.

Trpao je u usta zalogaje i gutao ih ne sažvaćući ih kako treba.

Onda je iznenada ustao i izašao.

Vratio se bled, ali je nastavio da jede. Ovoga puta sporije i sa više žvakanja.

Kad je završio jelo, Stiv Riš mu reče:

— Hajde, pričaj nam dalje.

I stari Edi je ostao za stolom, da čuje vojničku priču.

— Bio je to pravi pakao, ljudi — govorio je mladić bezbojnim glasom. Indijanci su sa svih strana zasipali logor strelama, šatori su goreli, vojnici padali. I ja sam jedno vreme sedeo među mrtvima. Bilo je strašno. Plakao sam. . . Kajove su mi ostavili konja. Sigurno bi i mene ubili da nije bilo onog traperera. Bio sam srećan što sam živ. Nemam ni oružja, ni opremu, ništa. Ali, dobro je što sam živ. . . Kad sam zalutao, nije mi preostalo ništa nego da jedem travu i mahovinu. Morao sam. Jeo sam čak i koru od drveća. . .

Riš se smeja bezobzirno.

— Eto — reče — bar si živ. — I, sada si jeo pravu hranu. A gde su vas Indijanci napali?

Vojnikove ruke su još podrhtavale. On ukratko objasni gde je vojska imala okrašaj sa Kajovima.

Kad je Riš to čuo, začuđeno je rekao:

— O, pa mi smo bili tamo, zapravo pet milja od tog mesta. Tražili smo jednog tipa i stigli smo donde. A još ga tražimo. Znaš li, možda, da li je taj traper nastavio put sa Kajovima?

— Ne znam. Nemoj me pitati, ništa ne znam.

Vojnik je jedva gledao, toliko je bio iscrpljen. Najzad je spustio glavu na sto i zaspao.

Stiv Riš i njegovi drugari odoše dalje od stola i počeli da se sašapćavaju.

— Moguće je da je to čovek koga tražimo — rekao je Riš. — Tragovi su vodili tačno na to mesto. Tražili smo svuda, ali uzalud. Moramo se vratiti tamo. Moramo naći tog tipa. Za zlato vredi da se vraćamo. Vredi

da ga tražimo i tri godine, ako treba.

— Ako je čovek sa Kajovama, onda to zlato nikada nećemo videti — rekao je Fred.

Riš sevnu očima.

— A ako ništa ne preduzmemo, onda zlato sigurno nikada nećemo ni imati! Pretpostavke su jedno, a stvarnost drugo! Ja mogu i hoću da idem, da se borim! Znam bar zašto se borim! A ko neće, ne mora. Neka odustane. Ja sada ne odustajem. Tip kog smo sledili otišao je u tom pravcu, otišao je na zemlju Kajova. On je čovek o kome onaj vojnik govori. Još je tamo i sigurno ćemo ga naći.

Pohlepa za zlatom ponovo je zavladała banditima. Pomisao na bogatstvo dala im je volje i snage da ponovo pođu na dalek i neizvestan put.

Izašli su i odjurili.

Stari Edi je gledao za njima i vrteo glavom.

— Propalice! — rekao je poluglasno. — Ipak, čuo sam dovoljno. Traže nekog traperu i hoće da otmu zlato od njega. To su obični banditi. Prokleti bili!

Vratio se za to vojnika-lekara. Posmatrao je usnulog mladića.

— Samo se ti odmaraj, momče. Svašta si preživeo. A možda si sada i odao svog spasioca. . .

Vojnik ga nije čuo jer je čvrsto spavao.

Edi tiho zatvori vrata za sobom. Izašao je i vojniovog konja odveo u svoju štalu.

Veče je počelo da se sputšta; nebo na zapadu bilo je rumeno od zalazećeg sunca.

Petorica pohlepnih jahača tragali su za traperom o kom je govorio vojnik.

Pošli su u pravcu mesta na kom su nedavno prekinuli traganje, nadajući se da će pronaći čoveka za kog su mislili da nosi zlato sa sobom.

*

Tragovi petorice bandita i Sokolovo Krila su se ukrstili.

Oni nikada ne bi pronašli Sokolovo Krilo da ovaj sa sinom nije krenuo u Klens.

I, kada je Stiv Riš zajedno sa svojim drugarima napravio veliki luk i ponovo se vratio na sopstveni trag, Henri je otkrio tragove kopita jednog konja.

To je i rekao ostalima.

▲ Pogledali su se zaverenički, i nasmejali, kao da su unapred znali da će iz ove igre oni izaći kao pobednici, a ne čovek koga su gonili.

Kad se smrklo, Stiv Riš naredi da se podigne logor i da se prenoći.

— I on će negde morati da se zaustavi — rekao je. — Neće nam umaći, a i kada bismo nastavili traganje, ne verujem da bismo uradili nešto, zbog mraka.

Nisu ni pretpostavljali da se Sokolovo Krilo nalazi na pola sata jahanja od njih.

I Sokolovo Krilo je otkrio tragove pet konja. Pošto su vodili u suprotnom pravcu, nije obraćao pažnju na njih i verovao je da je sasvim bezbedan na mestu koje je odabrao da prenoći na njemu, zajedno sa Zelelim Okom.

Čak je zapalio i vatru i na njoj ispekao meso, a potom su on i njegov sin večerali.

Noć su prespavali sasvim mirno, kako je to i bilo otkako su se odvojili od Kajova, a onda su ujutro, kada je sunce izašlo, ustali.

Gotovo u isto vreme, i banditi su se probudili i krenuli tragom Sokolovog Krila.

Ovaj, opet, nije imao razloga da brže tera konja. Pustio ga je da ide korakom i lagano se približavao gradu Klensu.

Išao je okolo, ne želeći da prode kroz sam kamp kopača i tragača za zlatom. Ostavio ga je desno od sebe i nastavio da jaše prema gradu.

Banditi su ga i dalje sledili.

Nisu znali da li je to zaista čovek koga traže, ali su se pouzdali u njegov trag, koji su pratili još od zemlje Kajova, gde je i vojnik rekao da se on nalazi.

Kad su stigli do mesta na kom su Sokolovo Krilo i Zeleno Oko proveli noć, videli su i tragove manjih nogu. A onaj vojnik je govorio o dečaku.

Mogla je to biti i slučajnost, jer ni je ništa neobično da otac i sin, ili stric i nećak, idu nekud zajedno.

Ali, činjenica da na zemlji Kajova ne može da bude niko osim njihovih prijatelja, govorila im je u prilog da je to zaista onaj kog traže.

— To je on! — rekao je Riš. — Krenuo je u Klens. Požurimo, moramo stići pre njega!

Jahali su brže, ali su se često zastavljali, ispitujući tragove.

Time su izgubili dosta vremena, tako da im nije uspelo da u grad stignu pre Sokolovog Krila.

*

Bilo je još prilično vidno kada je Sokolovo Krilo stigao u Klens.

Bilo je to naselje stračara i malih skromnih kuća, mesto u kom su se skupili kopači i ljudi koji su tragali za zlatom.

Sokolovo Krilo nije ni slutio da su u tim trenucima banditi bili na uzvišici u blizini grada, i da su ga odatle videli.

Dok su ulazili u grad, Zeleno Oko je postajao nervozan.

Svuda je video bele ljude, a malo Indijanaca, i to uglavnom obučениh kako su obučeni i belci. Možda su to Indijanci o kojima je pričao njegov otac? Oni koji su se otrgli od divljine i žive u gradu, kao civilizovani ljudi, kako je rekao njegov otac.

Gledao je kako desetine belaca i Indijanaca sede na ivici puta, ili na trotoarima, ili pored kola, konja, i kako bezizražajna lica gledaju uporno.

Neki su bili pijani, neki govorili, a mnogi ćutali.

Njegov prvi utisak o gradu i ljudima koji žive u njemu nije bio nimalo prijatan. Setio se divne prirode, gde su on i njegov otac bili sami, gde ih niko nije ni video, ni dirao.

Ni Sokolovo Krilo se nije osećao bolje.

I on je bio navikao na život u planinama, na svež vazduh i na usamljenost.

Ovde je, za njegov pojam, bilo previše ljudi, tu se pilo, galamilo, tuklo.

Tu su se skupili ljudi iz svih krajeva, i oni koji su radom hteli da dođu do novca, i oni koji su hteli da uzmu tuđe ili se obogate na tuđ račun, ili koristeći tuđu nevolju. . .

Bilo je tu svakojakog ološa, to je Sokolovo Krilo dobro znao.

I, svi su oni, bez razlike, bili opijeni snovima o zlatu i bogatstvu.

Kad je ugledao crkvu, školu i zgradu gradske većnice, Sokolovo Krilo je shvatio da postoji određeni broj ljudi koji veruje da će taj grad uvek postojati, da će to naselje stračara i kuća od dasaka i blata jednom zaista postati grad.

A on je bio siguran da će i Klens prestati da postoji kad ljudi u okolnim brdima i potocima ne budu više našli zlata.

Saluna i barova bilo je gotovo više nego kuća za stanovanje. I, svi su bili dobro posećivani, u njih su dolazili i ljudi iz okolnih kampova.

Na sve strane se radilo, gradilo. Glavna ulica bila je kao preorana njiva, puna ljudi, mazgi, konja, kola, dasaka, alata. . .

Svuda je, osim kuća, bilo i šatora. Sve u svemu, prizor je izgledao neveseo za oči Sokolovog Krila i Zele-nog Oka.

Vladala je opšta galama.

Trgovci su glasno hvalili svoju robu, pozivajući ljude da je kupe, iz lokala se čulo vriskanje salunskih dama, a pijanci su pevali, smejali se ili plakali. . .

Sokolovo Krilo u trenutku pomisli da bi bilo najbolje da se odmah okrene i vrati odakle je došao. Plašio se za Zeleno Oko. Dečak je bio čiste duše, neiskvaren i dobar.

Neće li se u ovakvoj rupi brzo pokvariti?

Ali, onda se setio i budućnosti Zelenog Oka. Šta će biti sa njim kad ostane sam? I, kada će to biti? Ako se njemu, Sokolovom Krilu desi nešto, a to može biti i za dan ili dva, kako će se dečak snaći? U redu, sigurno bi se snašao u divljini, jer je bio navikao na nju, ali ne može većito ostati u njoj.

Zeleno Oko mora živeti dostojanstveno, kako i priliči sinu jedne lepo vaspitane i dobre belkinje.

Jedan mališan je stao i zagledao se u traperu i dečaka.

Sokolovo Krilo ga upita:

— Momče, gde se u ovom gradu nalazi škola?

— Eno tamo — pokazao dečak rukom na drugu stranu ulice. — Gospođica Nolan sada nije u školi nego u svojoj kući, a to je kuća u koju se ulazi iz dvorišta škole.

Sokolovo Krilo se zahvali dečaku i potera konja u pravcu škole,

Zgrada je bila zapravo jedna obična daščara, kakve su bile i mnoge druge kuće u Klensu. Imala je dva prozora prema ulici.

Stigavši pred školu, Sokolovo Krilo sjaha i uhvati sina za ruku, pa i ovaj se nade na nogama.

Zastali su na trenutak.

Dečak je tužnim pogledom zurio u kuću koja bi za njega trebalo da znači bolju budućnost. Nimalo mu se nije svidela.

To je njegov otac znao, pa je rekao:

— Pogledaćemo kako sve to izgleda. U svako doba možemo odjahati natrag...

Morao je da uhvati za ruku dečaka, inače bi ovaj ili ostao kao ukopan, ili bi pobegao.

Povukao ga je sa sobom, a onda pokucao na vrata školske zgrade.

Niko se nije javljao.

Otvorio je vrata i njih dvojica se nadoše u jednom hodniku.

Prodoše kroz hodnik i izađoše na dvorište. Odatle se videla druga kuća od dasaka.

Sigurno je učiteljica stanovala u njoj. Pošli su prema toj kući.

Vrata im je otvorila žena dobroćudnog lica, nasmejana.

U prvom trenutku je bila malo iznenađena što je pred sobom imala Indijanca i polutana, ali o tome nije rekla ni reč.

U Klensu, kao i u ostalim naseljima širom Zapada, živelo je nemalo Indijanaca i to za iole kulturnog čoveka nije bilo ništa novo.

Ljubazno se nasmešivši, učiteljica otvori vrata i pozdravi Sokolovo Krilo i Zeleno Oko.

— Gospođica Nolan? — upita Sokolovo Krilo.

— Da, ja sam. Izvolite, uđite — otvori ona vrata još više, i njih dvojica udoše u kuću.

— Ovo je vaš sin? — spontano je upitala gospođica Nolan.

— Da — odgovorio je Sokolovo Krilo. — On nema majku, još odmalena, a ja bih želeo da on nešto nauči, da se malo školuje...

Učiteljica im ponudi da sednu, a onda priđe Zelenom Oku i pomilovao ga. Sve vreme se smeškala na njega, kao da želi da ga ohrabri.

A i videlo se po njoj da joj se dečak jako sviđa. Njegova sjajna, dugačka crna kosa, gotovo bela koža lica i zelene oči bili su ono što ga je činilo lepim i neobičnim.

— Svideće ti se ovde, videćeš? — rekla je, milujući ga. — Kako se zo-veš?

— Zeleno Oko — odgovori dečak razborito.

— Lepo ime...

Zatim učiteljica pogleda u dečakovog oca.

— Pretpostavljam da ne živite u Klensu?

— Ne, gospođice, mi zapravo živimo... ovaj... dosad smo živeli daleko, u planinama...

— Ja sam ovde u kući sama, gospodine. Dečaka slobodno možete ostaviti kod mene, neka stanuje ovde dok ide u školu. A vi možete navratiti da ga vidite kad god poželite.

Sokolovo Krilo se zagledao u učiteljicu.

Bilo mu je neobično drago zbog te njene ponude, prvo zato što je time pokazala da ne pravi razliku između belaca i Indijanaca, a drugo, što mu je takođe bilo važno, Zeleno Oko će početi da se privikava na život u gradu, među ljudima.

Učiteljica je bila devojka, ali ne više mlada. Ipak, njeno lice bilo je privlačno, a još više njen osmeh, koji joj nije silazio sa usana.

I ona je prilično upadljivo gledala u Sokolovo Krilo.

Bio je toliko visok da mu je glava gotovo dodirivala tavanicu, a ispod traperske odeće nazirali su se njegovi snažni mišići.

Lice mu je bilo još sveže i mlada-laćko, lepih crta, muževno.

Zeleno Oko je gledao u patos.

— Šta je, momče? — blagim glasom ga je upitala učiteljica, videvši da se dečak ne oseća najbolje u njemu nepoznatoj sredini. — Kasnije ćemo ići da vidiš školu, a možeš da odlučiš i posle nekoliko sedmica da li ćeš ostati ili ne. Ja ti predlažem da ostaneš zasad privremeno, da vidiš da li ćeš izdržati. Tvoj otac će navratiti da vidi šta si odlučio. Da, trebaće ti vremena da se privikneš na život u gradu, ako si dosad živio u planinama...

Sada je i Sokolovo Krilo govorio i dogovarao se sa učiteljicom.

Sa ulice je dopirao topot konja, a čuli su se i muški glasovi.

Na sve to Sokolovo Krilo nije obraćao pažnju, nije mu bilo ni nakraj pameti da ti ljudi njega traže, da su to njegovi progonioci.

Napolju, pred školom, Stiv Riš i njegovi kompanjoni zaustavili su konje i gledali uokolo.

Videli su konja na kom je dojahao Sokolovo Krilo, ali nisu bili sigurni da je baš njegov, jer je po gradu i oko škole bilo još osedlanih konja bez gospodara.

A oni su Sokolovo Krilo videli samo iz daleka, gotovo kao tačku koja se kreće, i pojednostosti nisu mogli da znaju.

Čak nisu znali ni da je Indijanac, jer to zbunjeni i umorni vojnik nije ni pominjao. Očigledno mu je to bilo i svejedno.

— Ovo je škola — rekao je Riš. — Možda hoće da upiše dečaka u školu?

Na to Mark odvrati:

— Čovek sa toliko zлата, tako bogat, da upiše sina u ovu školu, u ovom smrdljivom, zabačenom mestu? Pa taj ima novca da ga školuje u najskupljim i najboljim školama na Istoku! Ne, ne verujem da je naš čovek došao ovamo, u školu.

Sada je progovorio i Fred:

— Ali dojahao je u grad! To smo videli. Negde mora da je. Biće najbolje da se razidemo i da motrimo na svakog čoveka koji uz sebe ima dečaka.

— U redu, svako na drugu stranu!

— komandova Stiv Riš. — Vidimo se kasnije, u salunu kod Rajtona! To je preko puta škole. Biće najbolje da ja odmah ostanem u salunu i da odatle motrim na školu.

Tako je i bilo.

Četvorica bandita se udaljiše u raznim pravcima, a Stiv Riš ode u salu.

Seo je tako da ima dobar pregled školske zgrade, naručio pivo i pri-palio cigaretu.

*

Za to vreme, Sokolovo Krilo je privodio kraju razgovor sa učiteljicom.

— Ostaću u gradu nekoliko dana, da vidim kako će se moj sin snaći. Posle toga, videćemo šta ćemo s njim dalje.

— U gradu ima mnogo ljudi, gospodine. Ne verujem da ćete naći prenoćište. Mnogi spavaju i na ulicama. Moja kuća je dovoljno prostrana, pa slobodno ostanite ovde. I dečaku će biti bolje.

Sokolovo Krilo se nasmeja.

— Hvala vam, spavaću ipak napo-lju. Nije mi potreban krov nad glavom.

Onda je prišao Zelenom Oku i stavio ruku na njegovo rame.

— Budi dobar. Slušaj gospođicu Nolan. Spavaćeš u kući, kao belci. Ujutro, kad se probudiš, potraži me napolju. Čekaću te.

Nije dao vremena svom sinu da ista kaže, samo se okrenuo i izašao iz kuće.

Ne oklevajući ni trenutka, izašao je na ulicu. U međuvremenu, bilo se smrklo.

Preko, na drugoj strani ulice, Stiv Riš je stajao u senci verande Rajtonovog saluna. Pomno je pogledom pratio Sokolovo Krilo.

Primetio je da ispod traperske kape viri duža kosa, ali po tome nije zaključio da je čovek Indijanac, jer su i drugi traperi imali dugu kosu.

Jedino je primetio da je čovek prilično krupan i da hoda gipko i sigurno.

Bio je u nedoumici da li je to traper kog njegova družina traži, jer ovaj je bio sam, bez dečaka.

Sokolovo Krilo uhvati uzdu svog konja i udalji se niz ulicu.

Stigao je do poslednjih koliba i kuća, gde je bilo još ljudi koji su spavali pod vedrim nebom. Odabrao je mesto sa kog je imao dobar pregled školske zgrade i prostora oko nje.

Odatle je video i čoveka koji ga je pratio. Sada je on stajao na drugoj strani, pored škole i, verovatno osluškivao.

Bio je Stiv Riš. Svetlo iz saluna dopiralo je do njega i činilo ga vidljivim i iz malo veće daljine. Iako je imao oštro oko, Sokolovo Krilo nije mogao da razazna lice tog čoveka.

Za njega je to bio nepoznat čovek. Ipak, instinktom, koji se tokom života u divljini bio maksimalno izoštrio, osećao je da mu od tog čoveka preti opasnost, da on hoće nešto od njega.

Bio je siguran da nije slučajnost što nepoznati stoji baš na onom mestu.

Takođe je bio uveren da ga je tip pratio pogledom i da u tom trenut-

ku gleda u njega. To i nije bilo teško u malom gradu, jer sve je bilo blizu, razdaljina između prvih i poslednjih kuća bila je takva da je i po mraku omogućavala dobar pregled.

Ponašao se kao da nije primetio ništa; ispružio se na zemlji kao da hoće da spava.

Riš je pao na trik.

Poverovao je da će »njegov« čovek izvesno vreme biti miran i da se neće udaljavati, pa je napustio mesto na kom je dotad stajao.

Sokolovo Krilo se setio da ga neko već izvesno vreme prati, nije znao tačno koliko, jer dane nije brojao, a sada je brzo ustao i napunio svoju pušku.

Sada je, posle dužeg vremena, prvi put video čoveka da ga prati, ali je i pre toga osećao da ima neprijatelja i da ga on sledi.

Znao je da je to isto društvo koje ga je i teško ranilo.

Sigurno će iskoristiti prvu priliku da ga ubiju, jer veruju da je zlato kod njega.

Kao i u svim prilikama dotad, Sokolovo Krilo je mislio samo na bezbednost svoga sina.

Znao je da on sada nije na sigurnom, jer ako su banditi bacili oko na školu, neće odustati od daljeg traganja. Ako otkriju da je dečak sin čoveka koji ima zlato, oteće ga.

A to nikako ne sme da se dogodi. Život Zelenog Oka ni u jednom trenutku ne sme biti ugrožen.

Sokolovo Krilo je odlučio da progonioce nekako izmami iz grada i tako udalji opasnost od svog sina, bar za izvesno vreme.

Uzjahao je konja i pošao izvan grada.

Namerno je konja terao onim delom puta gde će ostati jasniji tragovi.

Često se okretao i gledao iza sebe, ali još nikoga nije video.

Možda onaj, koji ga je video, traži i skuplja ostale, pomislio je Sokolovo Krilo.

Onda se zaustavio.

Nije želeo borbu, ali je morao da je prihvati, za dobro svog sina. Nije hteo da čeka da ga jednostavno upucaju i da dečak ostane bez ikakve zaštite.

Pa, ako banditi baš toliko hoće da se bore protiv njega, neka im bude. On će prihvatiti izazov i nastojace da obrani svoj život.

Uostalom, drugog izbora nije ni imao, ako je hteo da živi bezbrižno i da se, zajedno sa Zelenim Okom, slobodno kreće.

Stao je iza jedne uzvišice. Bio se zagledao u pravcu grada.

Nije dugo čekao.

Banditi su, njih petorica, upravo izašli iz grada. Na slaboj svetlosti mesečine, svetlucalo je njihovo oružje.

Prethodno su se bili zaustavili na mestu na kom je Stiv Riš video Sokolovo Krilo, kad je ovaj na izgled legao da spava.

Njuškali su okolo kao gladni vuci, zavičući iza svakog žbuna, kao da traže duha. Kad su zaključili da »njihov« čovek nije više tamo, stali su kao ukopani. To se sa mesta na kom je bio Sokolovo Krilo jasno videlo.

Nećete me naći lako, pomislio je Indijanac. Rana je bila zacelila, ali je dobro pamtio šta je sve preživljavao kad je bio ranjen i kako ga je mučila pomisao da svako može da ga sustigne, pobedi, ubije. Jer, bio je slab.

Nije mogao da brani i štiti ni sebe ni Zeleno Oko.

Bilo je, za to vreme, bezbroj situacija, koje su mogle da imaju kobni ishod.

I da je Zeleno Oko ostao živ, sada bi bio siroče. Ne bi imao ni oca.

Razmišljajući tako, Sokolovo Krilo je video kada su se banditi, došavši k sebi od zaprepašćenja što ga nisu našli, krenuli dalje, van grada, u nameri da ga pronađu.

Nije im dozvolio da odmaknu više od desetak jardi. Podigao je pušku i ispalio hitac u vazduh.

Odmah potom je ponovo počeo da se udaljava, kako bi bandite od-vukao što dalje od grada. Iza sebe je i dalje ostavljao jasne tragove.

*

Zeleno Oko je već bio legao kada je grupa jahača, galameći prolazila ulicom s druge strane škole, gde je bila učiteljicina kuća.

Ustao je i došao do prozora.

Gledao je u jahače i nije ni pomišljao da oni sada gone njegovog oca.

Kada su prošli, vratio se u krevet.

Brzo je zaspao.

Sanjao je planine, bistra jezera i svog oca, kako, zajedno sa njim, lovi divljač.

Sanjao je i druge Indijance, indijanski logor i prirodu koja ga okružuje. Njegov otac dotad nije kupio još jednog konja i za njega, za Zeleno Oko, pa je dečak sanjao i o sopstvenom konju.

Kada je ujutro učiteljica prišla krevetu i probudila ga, Zeleno Oko je bio nesrećan. Želeo je makar da sanja ono što voli.

Za njega je grad Klens bio gruba stvarnost, isto kao i škola.

Gospođica Nolan je bila ljubazna i nežna žena, i to je bilo jedino što je tešilo dečaka i ulepšavalo mu surovu stvarnost.

— Hajde, Zeleno Oko, ustani. Pripremila sam lep doručak za nas dvoje. Posle ćemo u školu.

Izašla je iz sobe, a dečak je ustao i obukao se. Onda je otišao u kuhinju, gde je sto već bio postavljen. Seo je.

Iako je hrana lepo mirisala i bila ukusna, malo je jeo. Stalno je gledao u prozor i u vrata, očekujući da mu otac naide.

A onda nije izdržao više. Skočio je izjurio na ulicu. Otišao je do njenog kraja, uvirio između kuća, i tužan se vratio do škole.

Seo je na ivicu puta, ispred školske zgrade. Učiteljica je došla do

njega i ubedivala ga da uđe, ali nije vredelo.

Počeli su da nailaze i prvi đaci.

Zeleno Oko se razlikovao od svih njih, i oni su u njega gledali sa znatiželjom karakterističnom za decu njihovog uzrasta.

Jedan dečak rekao je drugome, kad su se zaustavili ispred Zelenog Oka.

— Baš je smešan u tom kožnom odelu. Ono je iste boje kao njegova koža.

Na to odvrati drugi dečak:

— Pričao mi je tata o ovakvoj deci. Kako je rekao da se zovu... Kopilad! Da, kopilad! To je jedno od takve dece!

Zeleno Oko skoči na njega.

Oborio ga je iako je taj dečak bio krupniji od njega. Kleknuo mu je na grudi, uhvatio obema rukama za kosu i rekao:

— To da nikada više nisi ponovio! Jesi li čuo? Ja sam sin Sokolovog Krila i niko na ovom svetu nije jači od njega. To zapamti!

U međuvremenu, oko njih se okupilo još dece. Mališan kog je Zeleno Oko oborio uplašeno je gledao u njega, a ostali su uzmakli, ne manje uplašeni i iznenađeni.

Mali Indijanac se podigao. Gledao je uokolo. Nije ni bio svestan da je upravo počinjao da stiće poštovanje svojih školskih drugova, zbog hrabrosti koju je pokazao zbog uvrede.

Dok su ga ostali gledali, Zeleno Oko je potrčao dalje od škole.

Tužan i uplašen, zavirivao je u svaku štalu, još jednom pogledao svako mesto na kom bi mogao da nađe svog oca.

Zar nije sinoć rekao da će ga ujutro čekati napolju, da će biti pred školom?

Stigao je i do mesta na kom je spavalo mnogo ljudi. Njegov otac nije bio tamo.

Više puta je zalazio i u sve lokale.

Tek oko podneva je odustao od traganja. Vratio se do škole. Seo je u senku i zagledao se u tle.

Posle izvesnog vremena, prišla mu je učiteljica. I ona se bila zabrinula za dečaka i pitala se zašto njegov otac nije došao.

Želeći da malo odobrovolji Zeleno Oko, gospodica Nolan mu je slagala:

— Razgovarala sam sa tvojim ocem. Ubrzo će doći, samo nije rekao kuda je otišao.

U čekanju, prošlo je i popodne...

*

Prethodne večeri, Sokolovo Krilo vodio je taktičku igru sa banditima.

Jahao je kroz mrak, prilično brzo, ali ne toliko da ga banditi ne bi mogli slediti.

Odvlačio ih je sve dublje u nedra Blekhila, gde se osećao siguran i sposoban da izade nakraj i sa petoricom pohlepniht nitkova.

Kad god su mislili da im je »čovek sa zlatom« blizu, nemilosrdno su pucali u njegovom pravcu.

I Sokolovo Krilo morao je da puca.

Tako je protekla noć.

Sokolovo Krilo ih je vodio ukrug, skrivao se između stena, zavaravao trag, da bi ga opet jasno ostavljao za sobom.

Isto je protekao i sledeći dan.

Popodne, dok je sunce peklo, Sokolovo Krilo se uputio prema jednom kanjonu, koji je dobro poznavao. Teren je bio prilično nepogodan za jahanje, ali za njega, u tom pogledu, nije bilo teškoća.

Banditi, iako već dobro umorni, nisu odustajali. A Sokolovo Krilo je hteo još više da ih zamori. Ni oni njemu nisu davali prilike da predahne, kada su ga gonili. Sada je bio u boljoj situaciji.

Nije bio ranjen i Zeleno Oko nije bio sa njim. Mogao je slobodno da se posveti borbi protiv bandita.

Dok su saviđivali strminu prema kanjonu, Stiv Riš je u jednom trenutku video Sokolovo Krilo, i opalio u njegovom pravcu.

• I ostala četvorica su pucali.

Sokolovo Krilo se zakloni iza jedne stene i počeo da ispaljuje hice prema banditima.

— Ljudi, moramo se povući! — uzviknuo je Stiv Riš. — Nemamo šanse protiv njega, jer je na mestu s kog sve nas može da upuca dok se penjemo. Henri i Frede, ostanite ovde, samo se zaklonite, i nemojte mu dozvoliti da prođe. Mi idemo okolo, pa ćemo ga poterati sa druge strane. Kad ga i s jedne i s druge strane uzmemo na nišan, neće nam umaći živ. A zlato je kod njega, inače ne bi bežao.

Ali, nisu znali da Sokolovo Krilo sve to namerno radi i da ga oni sa svojom taktikom neće nadmudriti.

Provideo je njihove namere.

Poznavao je svaki pedalj te zemlje; znao je i za skriveni put u kanjonu, koji je vodio sasvim gore, gde je sa visine mogao da ima još bolji pregled.

Skrenuo je na taj put.

Bio je strm i njegov konj ga je teško savlađivao. Sokolovo Krilo odlučio da sjaše i da dalje vodi konja, kako ga ne bi opterećivao svojim teškim telom.

U trenutku, video je trojicu jahača kako se približavaju mestu na kom je do malopre bio.

Nasmejao se.

— Sa mnom nećete tako lako... — promumlao je, i dalje se penjući strmom stazom.

Kada su Stiv, Mark i Les stigli do tačke na kojoj su mislili da će begunca uhvatiti u unakrsnu vatru, ovaj se oglosio sa visine, ispalivši jedan hitac prema banditima.

Stiv Riš je opsovao.

— Zavlači nas propisno, nitkov! Lukav je kao sto lisica, proklet bio! — Onda je dodao vičući: — Nećeš nam umaći živ, ništarijo! Ne zaboravi, nas smo petoro! Nemaš šanse protiv nas!

Potom Stiv i ostala dvojica krenuše natrag, da se pridruže Henriju i Fredu.

Zauzeli su položaj na putu kojim je Sokolovo Krilo, po njihovom mišljenju, morao da prođe ako neće većito da ostane gore, na uzvišenoj steni. Bili su sigurni da je njihov i da im ne može nestati iz vidokruga.

Ali, prevarili su se.

Postojao je, sa one strane strmine, još jedan skriveni puteljak, koji je vodio iz kanjona.

Sokolovo Krilo se uputi prema njemu.

Sada je savlađivao strminu nadole. Pazio je da se pod njegovim nogama ne kotrlja kamenje, da sve ostane mirno dok ne bude na bezbednom odstojanju.

Konja je vodio za sobom, ne dozvoljavajući mu da ide kamenitim putem, nego pored njega, zemljom. Tako se njegov topot nije čuo.

Kad je stigao do podnožja brda, na kraj staze, Sokolovo Krilo bio je oznojan od napora.

Sada je pred njim bila dolina, ravna, kroz koju nije bilo teško jahati.

Nalazila se s druge strane mesta na kom su ga banditi čekali i oni nisu mogli da ga vide.

Zato je odlučio da se opet oglosi i pokaže da ih je nadmudrio.

Ispalio je hitac u vazduh.

Dok su banditi shvatili odakle je hitac dopro i dok su stigli do doline, Sokolovo Krilo bio je na tolikoj udaljenosti od njih da ga hici iz njihovih pušaka nisu mogli dokačiti.

Ali, bilo je pitanje vremena kada će mu se približiti na puškomet.

Sokolovo Krilo se osvrnuo i u mraku ugledao siluete petorice jahača u dolini.

Morao je da promeni pravac.

Skrenuo je konja prema ivici doline, a kada je stigao do nje, ponovo je zašao među stenovita brda. Tu je bolje mogao da zametne trag i zbunjuje protivnike.

Topot je glasno odjekivao i pokazivao goniocima na koju stranu je Sokolovo Krilo otišao.

I oni su ubrzo skrenuli u brda.

Sokolovo Krilo ovde nije mogao da jaše brzo, pa se odstojanje između njega i bandita naglo smanjivalo.

Ipak, ovde je imao više prilike da nađe dobar zaklon. U dolini bi bilo opasnije za njega.

Zauzeo je položaj, prethodno ostavivši konja nekoliko jardi dalje.

Kad su mu se banditi pojavili u vidokrug, pritisnuo je obarač.

Čuo se krik, zatim kotrljanje, pa tresak. Onda se sve umirilo.

Po tim zvucima, Sokolovo Krilo je zaključio da je pogodio konja, da se ovaj stropoštao niz stenu, zajedno sa banditom, koji je kriknuo kad mu je konj poleteo u ambis.

Bandit Fred ostaće zauvek među stenama... Više neće misliti na zlato, niti mu je ono više potrebno. Njemu više ništa nije trebalo.

Banditi su žestoko psovali njima nepoznatog begunca.

Sokolovo Krilo im nije odgovarao.

Vratio se do konja i oprezno ga poveo dalje od tog mesta, dalje od bandita, prema gustoj šumi.

Dole, sa druge strane doline, videle su se vatre i svetla. Bio je to jedan od kampova kopača zlata. Želeo je da ode u taj kamp, da se malo odmori i pokupi ljude, da se zajedno suprotstave banditima koji su se namerili na zlato koje su drugi teškom mukom stekli.

Ali, znao je da toliko vremena neće imati, da su mu banditi za petama.

Sada je lagano jahao kroz šumu. Banditi trenutno nisu mogli znati gde je, ali neće proći mnogo vremena, i oni će opet naići na njegov trag.

Na mesečini, video je, na zemlji, tragove točkova i odsečeno drveće. Tu su kopači nabavljali drvo za svoje skromne kolibe.

Nastavio je da jaše prema kampu.

Dok je stigao, vatre su se bile ugasile. Više ništa nije ukazivalo na to da ovde ima ljudi. I, zaista u kampu nije pronašao nijednog čoveka.

Bilo je jasno da su svi oni upravo napustili kamp, verovatno otišavši negde drugde. Neko je morao doći i doneti glas o nekom bogatijem nalazištu. Tako je to bilo uobičajeno u krajevima gde je vladala zlatna groznica.

Sokolovo Krilo je zastao i razmišljao. Banditi su, u to nije bilo sumnje, otkrili njegove tragove, pre ili kasnije.

Sada su sigurno na putu ovamo. Pogledao je oko sebe.

Ne, ne sme dozvoliti da ga sateraju u čošak i ubiju. I ovoga puta im mora doskočiti...

*

Mark zastade na ivici kampa. Sačekao je ostalu trojicu. Rekao im je:

— Ovde nema nikog. Sve je pusto. Ljudi, shvatate li vi to?! Baš kad smo bili spremni da odustanemo od proganjanja onog tipa, u nadi da ćemo ovde pronaći još više zlata, moramo zaključiti da ovde nema ni žive duše.

— Nema — odvrati Stiv Riš. — Otišli su. Zajedno sa svojim zlatom. Ali, nisu otišli davno. Još ih možemo sustići i uzeti žuto kamenje.

— Slušaj, Stive — ogłosi se Henri — ja od početka nisam bio za to da odustanemo od traganja za trapezom. Bilo bi glupo da to uradimo kada nam je pred nosom. Evo, njegovi tragovi se jasno vide. Niste morali odmah da se polakomite, čim smo stigli pred kamp. Kako hoćete. Ali, ja ne odustajem. Kopači su mi nesigurni. Ko zna koliko ih je i dokle su odmakli.

Stiv Riš ga pogleda namrgodeno.

— Slušaj, Henri, meni je dosta traganja, bar zasad. Svi smo iscrpljeni. Nije mi ni do čega. Hajde da se malo odmorimo, pa ćemo videti šta ćemo.

Svi su se pokorili i pustili da bude onako kako je predložio vođa bande Stiv Riš.

Ujahali su u neveliki kamp. Pored daščara i šatora svuda je bilo raznih otpadaka, još su tu bili krampovi i druga oprema.

Nasred kampa stajala je mala daščara na kojoj je šarenim slovima bilo ispisano »Salun«.

Instinktivno su banditi pošli prema njoj. Više niko nije pominjao Freda, koji je poginuo i sada više nije bio sa njima.

Bilo im je svejedno.

Možda im je čak i odgovaralo, jer je plen trebalo da se deli na manje delova.

— Ovde ćemo prenoćiti — rekao je Stiv.

I dalje su išli prema »salunu«, gledajući ga s nepoverenjem.

Kad su se približili, Henri reče:

— Ovo je pravo smeće. Zar moramo baš ovde da se odmaramo, Stive?

Stiv mu nije odgovorio.

Dao je znak Lesu; obojica uperiše puške u »salun« i udoše unutra.

U unutrašnjosti daščare ništa se nije pomerilo. Koliko je moglo da se vidi u mraku pomalo razbijenom mesečinom, nikog nije bilo u njoj.

Stiv je kresnuo palidrvce i pronašao petrolejsku lampu. Upalio je fitilj u njoj.

Nije pogrešio kada je pomislio da će u improvizovanom salunu pronaći viski. Našao je dve boce. Odmah je seo za jedan od četiri stola, zubima otvorio bocu i počeo da pije. Drugu bocu nače Les.

Uto se na vratima, privučeni svetlošću, pojaviše Henri i Mark.

— Nas ne biste pozvali, samo da vam ostane više?! — bunio se Mark.

Henri nije rekao ništa. Njemu nije bilo do viskija, hteo je da nastavi traganje za Sokolovim Krilom; ljutito je rekao ostalima:

— Vi pijte koliko hoćete, i odmarajte se, ja idem. Ako nećete vi, ja ću sam da sredim onog tipa. Sada je već umoran i neće mi biti teško da izađem nakraj sa njim. Ali, znajte, zlato ni sa kim ne delim, ako ostanete ovde.

— Ostajemo — prkosno odgovori Stiv. — A nema potrebe ni ti da ideš, jer tip ne može stići daleko. Svako ćemo ga sustići, i naš je.

— Kada? Kada mislite da ustanete i krenete? Kad popijete sav viski? Mogu misliti što ćete biti sposobni da jašete kad se napijete. Ja nikog neću da čekam. Idem.

On se okrenu i izađe.

Les skoči.

— Henri, vraćaj se! — vikao je za njim.

Stiv mu hladnokrvno dobaci:

— Pusti ga, neka ide. Ako ga onaj tip upuca kao što je uradio sa Fredom, nije naša stvar. Još bolje, jer ćemo plen deliti na manje delova.

Pustili su Henrija da ode. I Stiv je gledao za njim.

Vratili su se, seli za sto i nastavili da piju.

U jednom trenutku, Mark zgrabi bocu i izađe napolje, vičući:

— Vama dvojici je dovoljna i ona boca! Hoću da uživam sam! Nemojte mi prilaziti dok ne ispijem bocu, inače ću pucati!

Stiv i Les su se pogledali. Znali su da je Mark dovoljno lud i da bi zaista pucao, samo da boca sa viskijem ostane njemu.

Međutim, da su hteli, njih dvojica bi lako zajednički savladali Marka. Ipak, želeli su da koliko-toliko ostanu trezni i da ne spavaju duže nego dok ne izađe sunce.

*

Mark nije odmakao daleko.

Seo je pored jednog šatora na ivici kampa i natezao iz boce.

Gundao je sebi u bradu.

— Nećete mi uzeti ovo. Ovo je moje. Pucaću, ako se usudite da mi priđete.

Što je više pio, više je gundao. Pošto odavno nije jeo, brzo mu se zavrtelo u glavi. Gledao je okolo i činilo mu se da vidi utvare.

Silujete bi se pojavljivale pred njegovim očima i ponovo gubile. Još je

bio svestan da su to prividenja. Ali, kad je u jednom trenutku ugledao samo jednu siluetu, bio je siguran da je to čovek.

Možda je Stiv, koji hoće da mu uzme bocu sa viskijem? Ili, Les?

— Nećete mi je uzeti.

Izvadio je revolver i nanišanio u priliku koja je malo dalje od njega mirno stajala.

Gotovo u istom trenutku oseti jak udarac u predelu grudi. Trže se, ispusti bocu i revolver, i pade. Bio je mrtav.

U tom trenu, u unutrašnjosti saluna, Stiv i Les se instinktivno mašiše oružja. Trgli su se iz sna i nisu odmah mogli da procene koliko su spavali i koje je doba noći.

Još je bio mrak.

Obojica oslušnuše.

Sada su jasno čuli topot. Još je bio udaljen, ali nije bilo sumnje da neko ide prema kampu.

Stiv ode do vrata.

Promoli glavu napolje i pažljivo pogleda uokolo. Od podnožja brda, nailazila su tri jahača.

I Les stade pored Stiva. Čekali su jahače, jer su im se ovi sve više približavali. Najzad su stigli, ostavili konje pored banditskih konja, i prišli dvojici bandita. Nisu izgledali sumnjivi, niti su dvojicu bandita smatrali sumnjivim.

— Zar tako kasno na putu? — upita ih Stiv.

— Naše vreme je dragoceno — odgovori jedan od trojice. — Došli smo ovamo u potrazi za zlatom. Vi ste poslednji u kampu? Zar su svi ostali otišli?

— Da, svi su otišli. Ovde nema više zlata. Priča se da ga ima na drugom mestu, pa su otišli tamo...

Stiv klimnu glavom Lesu i obojica odmah nanišaniše na trojicu kopača.

— Šta je sad ovo? — upita jedan od njih.

— Čutite i ne mičite se, jer ćemo vas upucati!

Stiv ih je i dalje držao na nišanu, dok im je Les prišao i počeo da ih pretresa. Istresao je sve njihove džepove, a zatim prišao njihovim konjima i izvadio iz bisaga sve što je bilo u njima.

Sve to je stavljao na jednu gomilu.

Nijedan od trojice nije izgovorio ni reč dok je trajalo to pljačkanje. Bili su to obični kopači, nenavikli na tuču i pucnjavu. Uplašili su se i samo su molili nebesa da ostanu živi.

Kad je Les uzeo sve što je našao, Stiv im naredi da se gube. Trojica kopača priđoše svojim konjima, uzjahaše i izgubiše se u noći.

Počeli su da pregledaju plen. Ono što im nije bilo potrebno, bacili su. Uzeli su novac, duvan i hranu. Odmah su ušli u salun i počeli da jedu.

Zadovoljni, žvakali su suvo meso i dvopek, kad je Stiv odjednom počeo da njuši vazduh.

Obojica prestadoše da jedu.

— Osećaš li nešto, Lese? — upita voda bande. — Rekao bih da je to dim.

I Les onjuši vazduh.

— U pravu si. Dim. Nešto gori u blizini.

Obojica se podigoše od stola i izađoše napolje. Pažljivo su motrili uokolo. Najzad su otkrili da dim dolazi iz jedne kolibe, udaljene od njih dvadesetak jardi.

Uputiše se oprezno prema njoj, sa revolverom u rukama.

— Stive, to znači — šaputao je Les — da nismo sami ovde u kampu. Ima nekog... tamo u kolibi...

Nisu videli da se iza njih, samo na sekund, pojavio jedan čovek.

Stigavši pred kolibu, iz koje je i dalje dimilo, njih dvojica stadoše. Vrata su bila odškrinuta. Iz unutrašnjosti kolibe ništa se nije čulo.

Stiv i Les su se pogledali, kao da pogledom hoće da se sporazumeju da li još da čekaju ili da rizikuju i uđu u kolibu.

Nijedan od njih nije želeo da upadne u klopku.

Polako, Stiv je nogom odgurnuo vrata.

Pogledali su u unutrašnjost kolibe. Vatra je gorela u ognjištu i obasjavala jedinu prostoriju kolibe. A onda su otkrili čoveka koji je sedeo za stolom, njima okrenut leđima.

Izgledalo je da spava.

Prišli su mu.

Stiv nasloni cev revolvera na njegovu leđa.

— Ruke u vis! — viknu.

Čovek se nije micao.

Preko njegove glave bio je šešir, a ruke su mu bile ispružene na stolu.

Stiv ga munu revolverom među rebra, a potom drugom rukom skide čoveku šešir sa glave i pogleda mu u lice.

— Pa... to je Mark! — reče Les. — Mora da je pijan kao panj. Zašto je založio vatru? I, zašto jednostavno nije došao kod nas, kad je ispio bocu?

— U ovakvom stanju ti sigurno neće odgovoriti, Lese. Trebaće mu vremena da progovori.

— Ko kaže? Imamo mi metoda koji će ga navesti da progovori odmah. Samo prepusti stvar meni, Stive.

Les ostavi revolver na sto i uhvati Marka pod ruke, pa ga snažno podiže sa stolice, a onda ga pusti da padne.

Mark je pao na leđa. Lice mu je bilo neobično bledo, usne iskrivljene. I, nije pokazivao znake da će se probuditi.

— On nije pijan nego je mrtav, Stive — reče Les.

— Mrtav, kažeš? — tiho izgovori Stiv. Zatim čučnu i otvori Markovu jaknu. Ugledao je dršku noža kako viri iz Markovih grudi. — U pravu si. Ubijen je. Ko li je to mogao da uradi?

— Koga ima u blizini? Najbliže je pameti da je to uradio Henri. Da eliminiše još jednog.

— Ne, Lese, to nije mogao da uradi Henri. Znaš vrlo dobro, kao i ja, da Henri ne nosi nož i da ne barata

njime. Henri nema nož kod sebe, čoveče.

— Da, u pravu si. Zašto bi Henri to uradio, kad zlato još nije u našim rukama? Ništa ne bi imao od toga.

— Lese — reče Stiv — nismo sami u kampu. Neko je ubio Marka i zapalio vatru u kolibi. Možda sa namerom da i nas umami u klopku. To se nije moglo dogoditi davno, jer drvo još gori.

— Taj neko je u blizini...

— Šta misliš, da pregledamo kamp? — predloži Stiv Riš. — Gотово sam siguran da je to uradio čovek kog gonimo. Ko bi drugi? Lako je izašao nakraj sa Markom, jer je momak bio trešten pijan. Hajde da ga nađemo. Sad mi je prekipelo!

Les je oklevao.

— Stive, ne verujem da bi taj čovek bio toliko lud da usred noći preduzme nešto protiv nas, kad zna da nas je više. A ako je to zaista bio on, nas dvojica nemamo šanse protiv njega. Previše je opasan. Što se mene tiče, radije bih se odrekao zlata nego da rizikujem život. Ovoga puta je stvar ozbiljnija nego ijednom do sada.

— Moramo izaći odavde, Lese.

— Da, u pravu si. A kad smo već napolju, ne staje nas ništa da malo pretražimo kamp.

I, zaista, zavirili su u svaku kolibu, pregledali su svaki kut kampa, ali nikog nisu otkrili.

Za to vreme, Sokolovo Krilo se nalazilo u salunu. I konja je uveo unutra, da ga napolju banditi ne bi videli.

Tamo ih je čekao.

Naravno, njima nije padalo na pamet da pogledaju i u salun, iz kog su izašli pre kratkog vremena. Zato i nisu našli nikog.

Pošto su bili sigurni da nekog ipak ima u blizini, pregledali su i teren oko kampa.

Zavirili su i u okna, koja su sada bila napuštena.

Sokolovo Krilo polako ode do vrata i pogleda napolje. Video je dve

senke, kako se vraćaju u kamp, sa revolverima u rukama.

Banditi su još bili daleko. Što zbog daljine, što zbog mraka, nisu mogli videti Sokolovo Krilo.

On napusti salun, ostavivši svog konja u njemu, a on se odšunja malo dalje.

Sklonio se u senku i odatle posmatrao dvojicu bandita, koji su nailazili. Onda se opet povukao u salun.

Otkako je stigao u kamp, a to je bilo mnogo pre nego što su stigli banditi, Sokolovo Krilo ga nije ni napuštao.

Sve vreme je pratio bandite i posmatrao ih, u svakom trenutku znajući šta rade. Tako je imao vrlo dobar pregled situacije.

Odlučio je da više ne beži.

Morao je prinuditi bandite na odlučujuću borbu, sada i na ovom mestu. Dosta je bilo bežanja, proganjanja, pucnjave.

Stojeći tik pored vrata, dobro zaklonjen, Sokolovo Krilo se pitao da li mora da radi ono što najviše mrzi: da puca u ljude, da ih ubija.

Odgovor mu se nametao sam: znao je da mora, jer sa banditima se nije moglo razgovarati. Da li bi vredelo da ih zamoli da ga ostave na miru, da im kaže kako zlato nije kod njega?

Ne, to sigurno ne bi vredelo.

Oni ne bi ni sačekali da čuju njegove reči nego bi odmah pucali u njega.

Takvi ljudi ni sa kim nisu pregovarali, još manje se dogovarali ili popuštali. Njima nije bio važan broj mrtvih nego ono što će dobiti njihovom smrću. Ako je u pitanju bio novac, ili zlato, bili su spremni da poubijaju i sto ljudi.

Kad su stigli u blizinu kolibe, Stiv Riš je zastao i rekao:

— Ja bih još jednom pregledao kamp. Čovek mora da je tu negde. Nema tragova da je otišao odavde. Nije mogla zemlja da ga proguta.

— Meni je dosta traženja — odvrati Les. — Ti traži ako hoćeš, ja idem da se odmorim.

Les sam nastavi da ide prema salunu.

Sokolovo Krilo nije računao s tim. Njemu bi bilo najpogodnije kad bi obojicu bandita odjednom uzeo na nišan i obračunao se s njima.

Opasni bandit Les Haker je uvek bio oprezan. I sada, dok je spuštenu ruku išao kroz kamp, motrio je na sve strane.

Stigao je i do konja.

Zastao je pored svog ridana i lako ga udario po sapima.

Pogledao je, istovremeno, u salun.

Munjevitom brzinom se bacio na zemlju, prevrnuo ispod konja i dospao na njegovu drugu stranu. Istovremeno je izvukao revolver i opalio u vrata saluna.

Sokolovo Krilo je uzmaknuo u poslednjem trenutku, jedva izbegavši hitac.

Les je pucao opet, vičući Stiva.

Priljubljen uz pod, Sokolovo Krilo je gledao šta se napolju događa. Primetio je da se Les svaki put kad puca malo podigne.

Sačekao je pogodan trenutak, i između dva Lesova pucnja, izjurio napolje. U stojećem stavu, mogao je bolje da nanišani.

Ovoga puta je iz svoje puške pogodio Lesa.

Odmah se okrenuo u nameri da ponovo uđe u salun, jer je tu bio najsigurniji.

Ali, u poslednjem trenutku, Stiv ga pogodi u nogu, i Sokolovo Krilo se zatetura. Padao je prema napred i upao u salun.

Znao je da će sada bandit, koji ga je pogodio, pokušati da uđe za njim i uputi mu smrtonosni metak.

Brzo se okrenuo na podu i namesatio tako da su mu vrata na nišanu.

Nije pogrešio; ubrzo se Stiv pojavio na vratima, ali je uspeo da izbegne hitac, jer se sagnuo, a odmah potom i povukao.

Sada su ostali samo njih dvojica, a na kraju borbe ostaće samo jedan od njih.

Sokolovo Krilo je osećao kako ga bol parališe. Znao je da ne sme ostati blizu vrata, i zato se brzo otkotrljao i sklonio iza drvenog šanka.

Znajući da postoji još jedan ulaz u salun, Stiv Riš obiđe daščaru i približi se zadnjim vratima. Polako se ušunja u prostoriju.

Čuo je prigušeno stenjanje. Nasmejavao se. Njegov protivnik je ranjen i sada neće moći da beži da se brani kao kada mu ništa nije bilo.

Petrolejka je gorela u blizini prednjih vrata i zato Stiv nije video ništa kad je ušao na druga vrata. Ali, čim je napravio nekoliko koraka prema prednjem delu saluna, ugledao je konja.

Na sekund je konj odvuкао njegovu pažnju. Sve vreme ga je Sokolovo Krilo pratio u mislima i znao je da će bandit ući na zadnja vrata.

Iskoristio je trenutak banditovog iznenađenja, i zapucao u njegovom pravcu.

Pogodio ga je otprve.

Morao je što pre da obradi i previje ranu, ali Sokolovo Krilo to nije mogao da uradi na miru dok se ne uveri da je bandit zaista mrtav. Bilo je sasvim moguće da se samo napravio da je pao, samo da bi privukao protivnika i ubio ga.

Šepajući, jer ga je noga bolela i krvarila, Sokolovo Krilo, s uperenom puškom, pođe prema banditu, koji je ležao na podu.

Stigavši do njega, kundakom ga prevrnu. Stiv Riš je bio nepomičan. Oči su mu bile razrogačene, pogled ukočen.

Bio je zaista mrtav.

Sokolovo Krilo pođe prema svom konju, koji je u međuvremenu, uplašen praskom hica, izjurio iz saluna. U bisagama, na sedlu, bili su zavoji.

Kad se Sokolovo Krilo pojavio na vratima saluna, ugledao ga je Henri, koji je bio odustao od daljeg tražanja za njim i sada se vraćao.

Već je bilo vidno i njemu nije trebalo mnogo pa da zaključi da niko više od njegovih kompanjona nije među živima.

Video je da je traper Indijanac, kao i to da je ranjen. Poverovao je da će ga lako dokrajčiti, a onda sam doći do njegovog zlata.

Hteo je da sve uradi bez rizika.

Zato je čekao da Indijanac skloni svoju pušku. Posmatrao ga je kako ostavlja pušku pored sebe i iz bisaga vadi zavoje.

Da li je puška previše blizu tog opasnog čoveka, pitao se Henri i uveravao samoga sebe da ne sme prenačiti i da mora biti strpljiv.

Kad je Sokolovo Krilo seo i počeo da previja ranu, bandit je konstato-vao da je došao pravi trenutak za njegovu akciju.

Pažljivo je nanišanio.

U istom deliću sekunde, Sokolovo Krilo je instinktivno podigao glavu i ugledao bandita.

Munjevitom brzinom se otkotrljao jard dalje i sa zemlje zgrabio Lesov revolver, koji je bandit bio is-pustio kad ga je Sokolovo Krilo pogodio.

Pucali su istovremeno.

Sokolovo Krilo je imao više sreće; njegov hitac je pogodio cilj, dok je bandit promašio.

*

Mnogo milja je Sokolovo Krilo ja-
kao i na brda i doline Blekhila.

Sećao se svega što je doživio u
poslednje vreme. I sam se čudio da
je posle svega živ.

Jašći, mislio je na Zeleno Oko...
Već je bilo podne kad je stigao u
Klens, u grad u kom je pre dva da-
na ostavio svoga sina.

Sjahao je pred školom.

Hramljući, ušao je u hodnik, i za-
ustavio se pred jedinom učionicom.
Pokucao je na vrata.

Gospođica Nolan ih otvori. Ugle-
dala je Sokolovo Krilo, i videla ga je

samo ona, jer ga učenici nisu videli od vrata.

Oči su joj zasjale kad se njen pogled susreo sa pogledom visokog Indijanca. Bilo je očigledno da se raduje njegovom povratku.

Okrenula se prema đacima.

— Zeleno Oko — rekla je — dođi, imaš posetu.

Dečak je skočio iz klupe. Znao je ko to može da ga poseti. Uto i Sokolovo Krilo kroči u učionicu. Sin mu polete u zagrljaj.

— Deco — reče učiteljica — za danas je dosta. Vidimo se sutra.

Nije prošao ni minut, a učionica je bila ispražnjena. Bili su otišli svi osim Zelenog Oka. On je i dalje grlio svog oca, dok ih je učiteljica posmatrala smeškajući se zadovoljno.

— Dobar je dečak — rekla je učiteljica. — Naučio je već poprilično. Brzo shvata. Biće nešto od njega...

— Tata, nemoj me voditi nikuda! Tako mi je lepo ovde. Gospodica Nolan je tako dobra prema meni. Sada znam kako je kad dečak ima majku... A i prijatelji sam se sa ostalim đacima. Niko me ne zadirkuje. Hoćeš li i ti ostati, tata?

Sokolovo Krilo je gledao u njega ne znajući šta da mu odgovori.

Učiteljica se nasmeši i obrati se Sokolovom Krilu:

— Za njega je najbolje da i vi ostanete pored njega...

Sokolovo Krilo se zbunio. Sada je već bilo očigledno da gospodica Nolan želi da on ostane, zapravo, pored nje. O ženi na taj način nije razmišljao otkako je umrla majka Zelenog Oka.

A onda se upitao da li do kraja života treba da živi bez žene, a Zeleno Oko bez majke. Zar za dečaka nije najbolje ono što je upravo rekla gospodica Nolan?

Pogledao je u nju.

Ona se smeškala.

— Pitajte sina šta bi najviše voleo — rekla je tiho.

— Ja sam već rekao — odgovorio je dečak. — U proteklih nekoliko dana više puta sam rekao da bih voleo da mi gospodica Nolan bude majka. Hoćeš li, tata?

— Ti si mi najvažniji — reče Sokolovo Krilo. — A ako si je ti odabrao...

Kraj

D. Finegan

LOPOV NESPRETNIH PRSTIJU

1

Burt i Henk Brajan se užurbano počеше pozdravljati sa ženama. Voz je već ulazio u stanicu i trebalo je za nekoliko preostalih sekundi izreći sve ono što su prećutkivali ovih par sati, koliko su s dosadom čekali polazak.

Lokomotiva je za sobom vukla samo tri vagona, od kojih je prvi bio poštanski.

— Požurite, požurite — savetovao je Brajanovima njihov prijatelj Logins.

No, njegove reči su se utopile u opštu buku koja je nastala dolaskom voza.

Otac i sin uskočiše u poslednji vagon a Logins im dodade tri velike kožne torbe. Stojeći u vratima, brzim, nerazumljivim rečima još im je delio poslednje savete, neprestano gledajući kada će voz krenuti, da iskoči.

Henk Brajan je nestrpljivo, nesnalažljiv na ovako nesigurnom tlu, čekao da se Logins konačno otkaci i pusti ih da pronađu mesto za sesti.

No, Henkov otac, Burt, imao je strpljenja za Loginsa. Sa pristojnim osmehom na licu on je slušao šta mu ostareli prijatelj govori.

Konačno je lokomotiva krenula i povukla vagone. Logins je

odmah odskočio nekoliko koraka od pruge, ali nije prestao da dovikuje.

— Hajdemo — pokazao je glavom otac sinu.

Počeli su se boriti sa silnim prtljagom. Ulaz je imao vrlo skučen prolaz i oni su se nesnalažljivo pokušavali provući s velikim torbama u rukama.

— Maknite se! — nervozno je povikao Henk čoveku koji mu se isprečio u prolazu.

No, ovaj se nije hteo ni pomaknuti.

— Pobogu, čoveče, pustite me da prođem! — zavapio je mladić, pocrvenevši u licu, ljut i na sebe i na oca; jer je on hteo da ne putuje kočijom već vozom, kao poslednja sirotinja.

— Hajdete u ovaj vagon. . . onaj napred. . . — mumlao je nešto čovek koji im je zakrčio prolaz. — Idemo tamo. . . napred. . .

Tek tada Henk Brajan bolje osmotri nepoznatog.

Čovek nije bio visok, ali je imao čvrsto, snažno telo. Bio je gologlav. Crna kosa mu odavno nije bila podšišana, kao ni gusta brada, koja je celom njegovom četvrtastom licu davala još tmurniji, ružniji izgled.

Mladić je mogao imati nešto više od trideset godina. Sitni

ožiljci po čelu i jedan dublji krvavi trag udarca pod okom, svedočili su o njegovom nelepom životu.

Osim toga, bio je pijan.

Prsa je neprirodno isturio, kao da je ukočen. Oči su mu gledale nekud u daljinu. Bile su mutne i crvene od alkohola. Sav je bazdio na neugodna isparavanja i smeće.

Henk Brajan gadljivo pokušao odgurnuti čoveka od sebe.

— Maknite se! — vrisnuo je i laktom gurnuo u grudi pijanca.

No, čovek se nije dao odgurati. Celim telom se oslonio o Henka i rukom mu nastavio pokazivati da je bolje da odu napred, u prednji vagon.

Mladi Henk Brajan nije imao volje da sluša pijanca. Nervozno se osvrnuo i video da od oca nema pomoći. On je petljao oko torbi i nije ni primetio pijanog nasrtljivca.

Henk pokušao osloboditi ruku od torbe, da njome ukloni pijanca.

Pogled mu je pao na pijančevu ruku koja je preturala po džepu njegovog sakoa.

Mladić se zbunio. Začudoeno je pogledao u bradato lice nepoznatog čoveka, kao da se želi uveriti da li mu pripada ta lopovska ruka.

— Hej, momak, šta to radiš?! — vrisnuo je i odskočio od pijanca.

Lopov se nije iznenadio svom neuspehu. Mirno, kao da se ništa nije dogodilo, nastavio je objašnjavati nesuđenoj žrtvi da pređu u prvi vagon.

Henk Brajan ga odgurne laktom i prođe pored njega, podarivši mu nekoliko psovki uz put.

Lopov ga pogleda mutnim očima. Zenice su mu se jedva usredsrediše na Henkovo zajapurenno lice. Uhvatio ga je za ruku i počeo mu objašnjavati kako nije u redu da se toliko ljuti.

— Makni se, medvede! — viknuo je Henk na pijanca i oslobodio se njegovog stiska.

— Pusti ga! — povikao je Burt Brajan na pijanca, tek tada primetivši čarkanje između neznanca i sina.

Pijanac se našao između dva razbesnela protivnika i jedva se uspeo provući.

— Kakvog sve sveta ima! — besno je frktao gospodin Burt Brajan, popravljajući odelo.

Glumeći smirenost, uzeo je torbe i pokazao glavom sinu da nastave svojim putem, bez obzira na svu ološ ovog pokvarenog sveta.

Vagon je bio gotovo prazan. Otac i sin su se odmah smestili na prve slobodne klupe, još uvek uzbuđeni zbog neočekivanog događaja.

Henk je složio torbe na suprotna sedišta i odmah seo na mesto bliže prolazu. Besno je vrteo glavom, čudeći se minutom događaju.

— Udario te? — upitao je otac sina, sednuvši do njega.

— Nije, hteo je videti šta imam u džepu.

— Lopov, ha?

— Prvi put mi se ovako nešto dogodilo! — uzbuđenim glasom je govorio mladi Henk. — Profesionalac! Slučajno sam pogledao dole, na torbe, i video kako mi zavlači ruku u džep na sakou.

— To neće tek tako proći! — pobunio se Burt i počeo se ogle-

dati po vagonu, ima li u blizini kakav predstavnik zakona.

Mladi Henk pogladi prstima dršku svog revolvera. I bez šerifa, on će se znati odbraniti, ako zatreba.

*

I vas je pokušao pokrasti? — upitao je jedan starčić Henka Brajana.

Čovek je imao oko šezdeset godina. Glatko, malo preplanulo lice krasio mu je crni potkresani brk. Oznojen, razdrljene košulje, starac je seo na klupu do Henka, tako da ih je razdvajao samo prolaz po sredini putničkog vagona.

Henk je samo nekoliko puta klimnuo glavom, razmišljajući šta da poduzme.

— Meni je u Roleru hteo ukrasti torbu — požalio se starac i pogledom po vagonu proveravao sigurnost svoje torbe, ostavljene na njegovom sedištu. — Ali, ne! O, mnogo ja putujem vozovima. Takve tipove odmah prepoznam. Ne mogu oni mene... tako lako...

Nakon tih reči u celom vagonu se povela debata oko toga kakvih sve ljudi ima i ko bi trebalo da ih smesti tamo gde im je mesto: u zatvor, a neke, bogami, i u grob!

Sa dvojicom Brajana, u vagonu je sedelo osmoro ljudi. Jedna mlada žena u crninu je sedela sama, u najudaljenijem uglu vagona. Odsutno je gledala kroz prozor i nije se obazirala na priču koja se povela.

To su bili mahom stariji ljudi poštenog izgleda. Dvojica kau-

boja su se kartali bez uloga i tek povremeno bi rekli poneku reč, tek da sebe zabave, a ne zato što ih je razgovor zanimao.

Kada je u vagon ušao pijani i nespretni lopov, nastupila je tišina.

On je kroz svoje maglovite oči video gde sedi Henk Brajan i odmah mu prišao.

— Prijatelju, izvini... izvini, molim te — počeo je petljati neposlušnim jezikom.

Pijanac seđe nasuprot starčiću sa divnim crnim brkovima, ali i ne pogleda ga. Nagnuo se napred i nežno dotakao Henkovo koleno.

— Mladiću, oprosti mi, ja sam malo popio — govorio je pijanac. — Nisam ja loš momak. Vidi me, pogledaj me — nudio je pijanac Henku, da presudi. — Tek sam izašao iz zatvora. Šest meseci sam robovao. Odmah sam se napio čim su me pustili... Ni sam, ne znam, šta mi bi...

Pijanac je stao teško uzdisati, tužan zbog malera koji ga prati.

No, mladi Brajan ga nije hteo ni pogledati. Uvređeno je okrenuo glavu na drugu stranu i ćutao. I ostali putnici su ćutali.

— Oprostio si mi, prijatelju, je li? — upitao je pijanac molećivim glasom. — Mlad si čovek, možeš razumeti kako je to s nama, lualicama. Shvataš ti nas... Nisi neki kicoš. Pravi momak, vidi se. Eto, otkrio si me...

Henk Brajan ništa nije govorio. Pijančeve reči su mu malo godile, iako je znao da mu ovaj samo laska, kako bi ga odobrovoljio.

— Izvini, prijatelju... — razočarano je lopov sklopio ruke u

krilu i postideno spustio pogled na pod vagona.

Nekoliko ljudi se tek tada usudilo šaputanjem iskazati svoje gnušanje nad ponašanjem bradatog saputnika. Kako se čovek nije obazirao na njihove sve ljuće reči, oni počеше sve glasnije bodriti Henka Brajana da istera stvar do kraja.

— Sigurno za njim postoji i poternica — setila se postarija žena koja je sedela u društvu nekog tihog gospodina.

No, žena je uživala što može glasno izreći svoje neslaganje sa svim lutalicama i bednicima.

Ona je već bila na rubu starosti, ali se šminkom, čipkastom haljinom i koketnim osmesima htela podsetiti mladosti.

Burt Brajan je najčešće odgovarao na njene upadice. Njegovom sinu, Henku, nije promaklo kako otac koristi svaku priliku da se okrene u sedištu i da žudnim pogledom zaviri u široki dekolte pričljive gospođe.

— Da, trebalo bi ga predati šerifu u prvom gradu — odmah se složio stari Brajan s gospodom.

Pominjanje šerifa zaista nije prijalo neuspešnom lopovu. Spustio je još više glavu na grudi i nakon nekoliko uzdaha smirio disanje, kao da je zaspao.

Razgovor o njegovom postupku opet je dobio prejašnju žestinu.

No, dolazak novih putnika prekinuo je raspravu.

*

Oh, neće nam biti dosadno ovde! — veselo je viknuo jedan od trojice novih putnika.

Muškarci su zastali na ulazu u vagon i zadovoljno klimali glavama, ceneći da će im društvo sasvim odgovarati.

Dvojica od njih imali su poluprazne flaše sa viskijem u rukama. No, i da nisu imali taj alkohol u bocama, videlo se da ga imaju poveću količinu u telima.

Ušavši u vagon, počeli su se smeјati nečemu što su samo oni videli.

Ljuljanje vagona nije smetalo njihovim nesigurnim nogama da bahato prođu s kraja na kraj vagona, ne mareći što bi se nekome oslonili na leđa ili stali na noge.

Jedan od njih, visok mladić, punih, debeljuškastih obraza, oslonio se na rame sredovečne gospođe, kao da je izgubio ravnotežu.

Ruku je neko vreme zadržao na njenom, izazovno otkrivenom, ramenu.

— Oprostite, gospođo — rekao je, iscerivši se podrugljivo.

Otvorenih usta, s veselim sjajem u očima, gledao je u uplašeno ženino lice. Ona, kao hipnotisana, gledala je pravo pred sebe, nepomična, kao da ne primećuje njegovu težinu na svom ramenu.

— Vi ćete mi oprostiti, gospođo — govorio je nasilnik sporo izgovarajući reč po reč. — Vi mene volite, i vi ćete mi oprostiti. . .

Onda krenu rukom niže ramena. Nežno milujući ukručenu ženu, on gurnu prste pod čipkom opšiveni rub okovratnika i sledeći ga, stiže do čvrstih grudi žene.

Njenim licem su leteli trzaji, ali nije ni reč progovorila.

Nasilnik celom šakom uhvati njenu dojku i poče je stiskati.

Nezadovoljan što nema dovoljno mesta u njenoj haljini, on naglo trže rukom i pocepa tanku tkaninu.

Žena je zabacila glavu unazad i izvijala se, zaboravivši da se brani. Tihi jauci izlazili su joj preko uzdrhtalih usana.

Banditov smeh bio je nadglasavao klopavanje točkova.

— Voliš me, je li? — šaputao je sad siledžija, pripremajući se da sedne do žene i nastavi da je maltretira.

— Gospodine... molim vas! — uspeo se nesigurnim glasom oglasiti ostareli ženin pratilac.

Bandit pusti ženino telo iz ruku. Golotinja je blesnula, a žena se nije snašla ni da grudi prekrije rukama.

Nemo je gledala u banditovo lice, nekoliko pedalja daleko od njenog. Dah s njegovih usana dodirivao joj je vrat, i nije se smela ni pomaknuti.

— Tebi nešto nije jasno? — upita nasilnik starca. — Tebi se ne sviđa što se ja i gospođa volimo? Odgovori mi, matori crve!

Starac nije bio sposoban više ni reč da kaže. Ledima se oslonio o naslon sedišta i slabašne ruke postavio pred grudi, da se njima odbrani od razbojnikovog besa.

— Šta je? Umro si?! — viknu bandit na njega i ne udari ga samo zato što je vagon malo poskočio i tim trzajem ga izbacio iz ravnoteže.

On sedne do žene i pljunu starca, čije lice je ostalo bez kapi krvi.

— Je l' da se mi volimo? — bandit je pogledao u ženu i nasmešio se.

Pre nego što je ona mogla bilo šta odgovoriti, on je uhvati za oba ramena i trzajima joj potpuno pocepa gornji deo haljine.

Žena je briznula u plač, pokušavajući da se istrgne iz čvrstog siledžijinog zagrljaja.

Bandit odjednom opali šamar ženi i ustade. Rukama se oslonio o naslon sedišta, s visine gledajući svoju žrtvu kako prikuplja komadiće haljine i njima pokušava prekriti telo.

— Ona me ne voli! — potužio se bandit svojim pripitim prijateljima, koji su sa strane gledali njegovo divljanje. — Ona me ne voli zbog ovog matorka!

Nasilnik je upro prstom u starca kojem se znoj slivao niz obraze.

— On je kriv što me ne voli! On je kriv! — vikao je ožalošćeni siledžija.

— Šta da radimo, Džo? — upita ga najstariji od trojice drugih bandita. On je jednim pokretom ruke pokazao susednom siledžiji da stane na ulaz i motri da neko ne pobegne.

Njegovo naređenje je odmah i izvršeno.

— Ne znam šta da radim — samo što nije zaplakao odbijeni ljubavnik. — Ona mi kaže da me ne sme ljubiti pred starcom, ali me, inače, mnogo voli. A ja se želim ljubiti sada! Odmah!

— Znači da starac treba da siđe! — zaključio najstariji od trojice bandita, vođa te zle družine.

— Meni se ne sviđa da zbog njega stajemo ovde u prečiji — rekao je stražar i nasmejao se zadovoljan svojim rečima.

Vođa siledžija ga pogleda.

— Pa, šta da radimo? — upitao ga je.

— Neka starac izađe dok voz ide — ravnodušno sleže ramenima pijani zločinac.

— Čuo si! — rekao je vođa bandita starcu, no po uplašenom licu nije se moglo sa sigurnošću pretpostaviti da je starac shvatio o čemu je reč.

On je drhtao, zaplašen već zvukom a kamoli i smislom izgovorenih reči.

No, Džo nije čekao.

Željan da se što pre reši starca, da se može na miru prepustiti ljubakanju sa obnaženom ženom, on pride sedokosom čoveku.

Ne mareći za njegove uzdignute ruke, on zamahnu i snažnim direktom pogodi starca u koren nosa.

Nejako telo starog čoveka poskočilo je pod udarcem i naglo se opustilo. Krv je šiknula iz nosa na njegovu belu košulju.

Džo se zadovoljno osmehnu i jednim pokretom ruke otvori prozor.

Uhvatio je onesvešćenog starca za krvavu košulju i bez mnogo napora mu proturio gornji deo tela kroz otvoreni prozor.

Starčeva glava je beživotno lupala u staklo prozora, a krv iz nosa i obe arkade ostavljala je crvene tačkice raznešene vetrom.

— Nemojte, za ime boga! — zavapila je žena i pokušala ustati da spase svog saputnika.

Bandit joj levom, slobodnom rukom, opali šamar koji je baci nazad na sedište.

Nakon malo petljanja oko starčevih nepomičnih nogu, uspeo je izbaciti telo kroz prozor.

Ni udarac tela o tlo nije se čuo.

Voz je nastavio da juri prerijom kao da se ništa nije dogodilo.

Ženin vrisak je presekao tišinu.

Ne mareći više za krpice, rukama je prekrila lice i počela glasno naricati. Ramena i glava su joj podrhtavali od bola koji ju je prožimao.

— Sada se možemo mirno ljubiti, ljubavi — ohrabrio ju je Džo i seo na starčevo mesto.

— Vi ste ubica, ludače! — viknuo je iznenada Burt Brajan i poskočio sa svog mesta, kao da se nalazi u nekoj sudnici a ne u vagonu.

Henk zaprepašteno pogleda oca.

— Šta ti je, tata? — prošaputao je i povukao ga za rukav. — Jesi li poludeo?

No, stari Brajan ponosno je podigao glavu i odsečnim trzajem oslobodio ruku od sinovljevog pritiska.

— Džesi, da li on to meni kaže da sam ludak? — zaprepašteno, čak tužan zbog uvrede, upita Džo svog vođu, koji je stajao upravo uz klupu na kojoj su sedeli otac i sin Brajan.

Džesi je imao višednevnu bradu, ali se videlo da njome želi prikriti još svež ožiljak. Slomljeni nos je ionako nelepom licu davao još ružniji, preteći izraz.

On pogledom odmeri Burtu Brajana. Nasmešio mu se. Stari gospodin se ponosio svojim hrabrim postupkom, kojim se

suprotstavio trojici okrutnih ubojica.

Bandit mirno izvuče revolver iz korica i uperi ga u Brajanove grudi.

Burt je samo probledeo i tek tada se pokajao zbog izgovorene osude. Gutao je vazduh koji mu je zastajao u suvom grlu.

Metak ga je prikovao za zid vagona.

Henk je nemo, ukočen od zaprepaštenja, promatrao kako mlitavo telo njegovog oca klizi na pod.

— Hoćeš li i ti metak? — upita ga Džeri.

No, Henk Brajan ga nije ni čuo ni video.

Njegova svest je potpuno ustupila mesto strahu i neverici da se nesreća zaista dogodila, i da se još uvek događa.

U vagonu je vladala potpuna tišina. Jednolični ritam točkova samo je podgrejavao napetost i uzbuđenje. Svi su čuteći čekali da vide koga će bandit odabrati za sledeću žrtvu.

Džesi se nije dvoumio.

Obrnuo je revolver oko kažiprsta i elegantno ga vratio u korice. Više nije ni pogledao telo čoveka u kojeg je pucao ne pruživši mu priliku da se brani.

On osmotri starčica s potkrešanim brkovima, i neuspešnog lopova. Njih dvojica su mirno sedeli na svojim mestima ne pokazujući volju da protestuju zbog nasilničkog ponašanja pridošlića.

Džesijev pogled se neko vreme zadržao na lopovu. No, procenio je da pripiti bradati momak nije opasan, pa se nastavio igrati životima drugih nedužnih putnika.

— Lako je tebi, Džo, ti si našao ljubav — rekao je, ružno se cerekajući. — Vidiš, ima nas nesrećnih, nas koji svoje voljene ljude gubimo. Je li tako, lutka?

Vođa bandita je gledao u devojku u crnini.

I ona je njegove reči shvatila kao nepobitnu presudu. Odmah je vratila pogled na preriju, kao da će ignorisanjem promeniti Džesijevo ponašanje.

Razbojnik se zadovoljno nasmešio, prepoznavši na njenom bledom licu strah.

— Ne brini, devojko, ja ću te tešiti — hrabrio ju je i krenuo prema dnu vagona, gde je ona sedela.

Dvojica kauboja, koji su se pre pojave bandita kartali, samo se povukoše dublje u stranu, prema prozoru, da ne smetaju njegovim nogama.

Džesi sedne do devojke u crnini, koja ga nije smela ni pogledati.

On joj blagim pokretom ukloni nekoliko nestašnih pramenova kose sa obraza. Ona trgnu glavu, uplašena već od prvog dodira.

— Ne boj se, lepotice — šapnuo je bandit i pokušao da je pomiluje po grudima.

Devojka se naglo izvi i noktima zakači po licu neopreznog ubicu.

Njegov krik je presekao tišinu. Dlanovima je prekrivio lice. Kroz prste mu se pojavila krv. Njegovi uzdasi su postajali sve brži, žešći.

— Platićeš to, kučko! — ciknuo je bandit.

Skočio je sa sedišta i krvavim šakama počeo udarati po devoj-

ci, koja je i sama bila iznenađena svojom reakcijom.

Udarci njegovih pesnica tupo su odzvanjali u vagonu. Niko se nije smeo ni pomeriti. Poučeni primerom dvojice već ubijenih putnika, ljudi su trpeli teror.

Lice crnokose devojke prekrila je krv. Ona je bila bez svesti, ali se ozleđeni bandit još nije smirivao. Razjaren svojom i njenom krvlju, žestoko je udarao po njoj.

Zastao je tek kada se umorio.

Njeno lice je bilo zauvek unakaženo. Raščupana kosa se ulepila s krvi, a crna haljina se pretvorila u iskidane rite, koje su neveselo visile na njenom omiljatelom telu.

Bandit je neko vreme glasno udisao vazduh, dahćući kao da se borio sa više momaka. Ručkom je brisao krv sa lica.

— Dobila je što je zaslužila — rekao je čim je došao do daha.

Svi ostali u vagonu su ćutali. Njegovi drugovi nisu slavili. Bili su nezadovoljni što im je on, svojim postupkom, uskratio zabavu sa tako lepom devojkom.

Džesi krvavim prstima popra- vi odeću na sebi.

Pogledom je prešao po vagonu.

— Džo, ova moja devojka nije društvena — rekao je svom prijatelju. — Možda će ta tvoja hteti da se poigra i sa nama.

Džo je nekoliko trenutaka razmišljao.

— Pitaću je — slegnuo je ramenima.

Nagnuo se nad ženu koja je još uvek drhtala od straha i šoka koji je doživela. Nežno ju je poljubio u čelo, na kojem su se svetlele kapi znoja.

Ona još jače počela drhatati.

— Moji prijatelji žele da i njih voliš — šaputao joj je na uvo. — Budi ponosna što im se sviđaš.

Žena je samo tresla ramenima i prigušeno mrmljala neke nerazumljive kletve isprekidane uzdasima i tihim jecajima.

Džesi je došao do njenog sedišta. Nasmejao se divljim smehom i namignuo svom prijatelju.

— Zna li se ona ljubiti? — upitao ga je.

— O, zna, zna — nasmejavao se visoki i snaži Džo, sa ponosom ističući ženino znanje. — Zna ona još mnoge lepe stvari. Ne brini, sve će nam ona to odmah pokazati. Je li tako, lepotice?

Žena je verovatno već svašta videla u svom ne tako kratkom životu, no ovakav šok, sigurno, nikada nije ni mislila da će doživeti.

Dvojica bandita se baciše na nju.

Ona je zabacila glavu unazad, više ne prigušujući krike u sebi. Nije se opirala, ali je glasno jaukala.

Ionako ocvalo lice pretvorilo joj se u ružnu grimasu bola i straha.

Banditi su joj istrgali svu odeću i zajednički krenuli na pritis- kanje njenih, već omiljatelih oblina. Njihovo glasno cerekanje i slavljeničko urlikanje pratio je njen plač i klopavanje točkova o tračnice.

Džo se pridigao i počeo skidati pantalone.

Petljajući oko svoje odeće, umirivao je ženu da se strpi.

— Pomozite ljudi... pomozite mi... — uspela je da progovori žena nekoliko reči.

Džo joj udari šamar i leže preko njenog tela, položenog na tvrda vagona sedišta.

Ženine vapaje nije imao ko da usliši.

Kauboji kao da su u zemlju propali, a starčić sa potkresanim brkovima — koji je glasno osuđivao lopovluk pijanog bradonje — sada je čutao, glave uvučene u ramena i pogleda uprtog u pod.

Lopov je znao da ga celog dana bije malar.

Sijaset neuspešnih pokušaja krađe poklopio je ovaj ružan događaj kojem se kraj nije mogao zamisliti.

No, sve to je bilo nevažno po njega. On spusti glavu, kao i malopre, kada se pretvarao da spava.

Jedan od kaubojja se nehotice pomaknuo, a bandit, koji je pazio na vrata, napravi dva koraka prema njemu da ga zaplaši.

Dodirnuo je dršku revolvera i to je potpuno ubedilo obojicu kaubojja da bolje paze šta čine.

Ženino vrištanje polako se pretvaralo u teško uzdisanje i predaju.

No, kada je bandit, stražar, krenuo nazad on zape za nogu pijanog lopova.

*

Sapleo se i izgubio ravnotežu. Već je hteo viknuti na nepoželjnog pijanca kada ugleda tamni otvor revolverске цеви под носом.

— Hej! — stigao je samo da se začudi.

Neuspešni lopov podiže dršku revolvera i njome raspali po tvrdoj razbojnikovoj glavi.

Bandit je zakolutao mutnim očima, uzdahnuo i bez reči pao u nesvest.

Lopov se okrenu i odmah, jednim metkom, obori Džesija, vođu bandita, koji je primetio šta se događa, ali nije stigao dovoljno brzo da interveniše.

Džesi se uhvati za grudi. Nesigurne noge su popustile i on pade duž prolaza. Kod dvojice kaubojja.

Pantalona spuštenih do kolena, sa zaboravljenim osmehom na licu, Džo se podigao sa tela silovane žene i tupo zurio u nepoznatog čoveka koji se drznuo suprotstaviti se njima trojici.

Prvi metak ga je udario u stomak i samo ga zaljuljao. No, drhtanje voza u pokretu, oslabilo mu je kolena i on samo sede nazad, preko ženinog tela u polusvesti.

Sledeća dva metka su se zari-la u njegove grudi i prikovala ga o naslon sedišta.

No, lopova je i dalje terao malar.

— Pazi! — opomenuo ga je starac sa potkresanim brkovima, ali kasno.

Bandit, koji je dobio udarac u lobanju, brzo se osvestio i ni časa nije časio.

Sa poda je podigao revolver i nanišanio u grudi čoveka koji ih je sradio.

No, džeparoš se, usled upozorenja, okrenuo.

Metak ga je udario u levo rame. Sledeća dva hica su se slila u jedan.

Bandit se na podu vagona zgrčio i glasno uzdahnuo. Hteo je još jednom povući obarač, ali nije imao dovoljno snage.

Izdahnuo je.

Lopov je stajao oslonjen leđima o zid vagona. Osmotrio je ceo vagon. Nije se obazirao na zadovoljna lica dvojice kauboja, Henka Brajana i starca.

Leva ruka mu je visila uz telo, On, tako ranjen, krenu ka dnu

vagona. Otvorio je stražnji izlaz. Nemo je promatrao šine koje su sekle preriju.

Morao je sačekati da voz naiđe na neku krivinu i smanji brzinu. Tada će iskočiti. Jer, kakvi su ovi ljudi, oni bi ga i prijavili za džeparenje.

U SLEDEĆEM BROJU

V. Kenon

REVOLVERAŠ SA KOŽNOM RUKOM

JUGOBANKA

DODITE
DA SE DOGOVORI